

Toepassingsprofiel omgevingsverordening

Versie 0.98.1-kern
Geonovum

Datum 17 december 2019

Colofon

Omgevingsdocument	omgevingsverordening
Identificatie	ov
Versie	0.98.1-kern
Projectnaam	STandaard Officiële Publicaties met ToepassingsProfielen voor OmgevingsDocumenten (STOP/TPOD)
Projectnummer	PR33
Contactpersoon	Sandra van Wijngaarden
Auteur(s)	DSO project 33

Versiehistorie

Versie	Datum	Wijziging
v0.98-kern	2019-09-05	Hele document: Tekstcorrecties en terminologie-harmonisatie
v0.98-kern	2019-09-05	Paragraaf 3.7: Tekst toegevoegd over muteren en consolideren
v0.98-kern	2019-09-05	Paragraaf 3.8: Tekst toegevoegd over Metadata
v0.98-kern	2019-09-05	Paragraaf 5.1: Beschrijving van Artikelstructuur aangepast aan STOP voor de onderdelen die niet tot het Lichaam van de Regeling behoren Paragraaf 5.2.3: Tekst toegevoegd met beschrijving van die onderdelen
v0.98-kern	2019-09-05	IMOW en paragrafen 6.4.1.4 en 6.4.1.5: Aan Regeltekst voorwaarde toegevoegd: één type Juridische regel per Regeltekst
v0.98-kern	2019-09-05	IMOW en paragraaf 6.4.2: Juridische regel heeft nu 3 typen (Regel voor iedereen, Instructieregel en Omgevingswaarderegel), attribuut Regelkwalificatie is vervallen Per type Juridische regel is modelmatig bepaald welke inhoudelijke IMOW-objecten kunnen worden toegepast Het is nu mogelijk om Instructieregel te combineren met Omgevingsnorm
v0.98-kern	2019-09-05	IMOW en paragraaf 6.4.3: Het attribuut geometrie bij Locatie (de coördinaten zelf) is vervangen door het object Geometrie Bij Locatie is de relatierol geometrie toegevoegd: de verwijzing van de betreffende verschijningsvorm van Locatie naar het object Geometrie Bij Locatie is het attribuut bron vervallen

v0.98-kern	2019-09-05	IMOW en paragraaf 6.4.3: Het object Geometrie is toegevoegd, met bijbehorende specificaties
v0.98-kern	2019-09-05	Paragraaf 6.4.5.4: Toelichting op de attributen bovenliggende activiteit en gerelateerde activiteit uitgebreid
v0.98-kern	2019-09-05	IMOW en paragrafen 6.4.6 en 6.4.7: IMOW-wijziging: kardinaliteit voor Normwaarde bij Omgevingsnorm en Omgevingswaarde gewijzigd in 1..* (was 0..*)
v0.98-kern	2019-09-05	Paragraaf 6.5: Beschrijving van het niveau van annoteren toegevoegd
v0.98.1-kern	2019-12-11	Gebiedsaanwijzingtypen (v.a. paragraaf: 6.4.8) uitgebreid met de typen van: Bodem, Defensie, Energievoorziening, Erfgoed, Externe veiligheid, Geluid, Geur, Landschap, Leiding, Lucht, Mijnbouw, Recreatie, Ruimtelijk gebruik, Verkeer, Water en watersysteem
v0.98.1-kern	2019-12-11	Hoofdstuk 7 verplaatst naar paragraaf 3.9
V0.98.1-kern	2019-12-11	Par 3.6: Figuur ter verduidelijking werking presentatiemodel toegevoegd

Inhoud

A	Uitgangspunten voor de modellering	11
1	Inleiding	12
1.1	Aanleiding	12
1.1.1	Nieuw stelsel omgevingsrecht	12
1.1.2	LVBB, Overheid.nl en DSO-LV	12
1.2	STOP, IMOW en TPOD.....	13
1.3	Leeswijzer	14
2	Inhoudelijke aspecten van de omgevingsverordening	16
2.1	Kenschets rechtsfiguur.....	16
2.2	Algemene kenmerken omgevingsverordening	17
2.3	De inhoud van de omgevingsverordening	19
2.3.1	Regels en onderwerpen omgevingsverordening	19
2.3.2	Regels en besluiten die leiden tot wijziging omgevingsverordening	23
2.3.2.1	Meervoudig bronhouderschap	23
2.3.2.2	Vorbereidingsbesluit en voorbeschermingsregels	23
2.3.2.3	Projectbesluit en projectprocedure	24
2.3.3	Omgevingsvergunning voor omgevingsplanactiviteit	24
2.3.4	Overgangsfase.....	24
3	Uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten	25
3.1	Proces van totstandkoming en bekendmaking c.q. publicatie van omgevingsdocumenten ...	25
3.2	Omgevingsdocumenten met en zonder regels	25
3.3	Initieel besluit, wijzigingsbesluit en geconsolideerde Regeling	26
3.4	Annoteren	26
3.5	Waardelijsten	26
3.6	Presentatiemodel	27
3.7	Muteren en consolideren	28
3.8	Metadata.....	29
3.9	Van plan tot publicatie	29
3.9.1	Het aanleverproces.....	29
3.9.2	Raadplegen	29
3.9.2.1	Raadplegen in het officiële publicatieblad	29
3.9.2.2	Raadplegen in DSO-LV	29
B	Modellering van de omgevingsverordening	31
4	Besluit, besluitonderdelen en omgevingsverordening	32
4.1	Besluit en besluitonderdelen	32
4.1.1	Toelichting	32
4.1.2	Norm	33
4.2	De actuele geldende versie van de omgevingsverordening	33
4.3	De geconsolideerde Regeling van de omgevingsverordening	34

5	Toepassing van het IMOP-tekstmodel op omgevingsdocumenten	35
5.1	Soorten tekststructuur	35
5.2	Specificatie van de Artikelstructuur.....	35
5.2.1	Tekstelementen voor het lichaam van de omgevingsverordening.....	35
5.2.1.1	Toelichting	35
5.2.1.2	Norm	36
5.2.2	Opschrift en nummering van de tekstelementen voor het lichaam van de omgevingsverordening.....	37
5.2.2.1	Toelichting	38
5.2.2.2	Norm	38
5.2.3	Tekstelementen voor de overige onderdelen van de omgevingsverordening.....	40
5.2.3.1	Toelichting	40
5.2.3.2	Norm	40
5.3	Specificatie van de Vrijetekststructuur	40
5.4	Standaardindeling omgevingsverordening	40
5.4.1	Toelichting	41
5.4.2	Norm	41
5.5	Begripsbepalingen	41
5.5.1	Toelichting	41
5.5.2	Norm	42
5.6	Meet- en rekenbepalingen	42
5.6.1	Toelichting	42
5.6.2	Norm	43
5.7	Verwijzing	43
5.7.1	Toelichting	43
5.7.2	Norm	44
6	Het Informatiemodel Omgevingswet.....	45
6.1	Inleiding	45
6.2	De hoofdlijnen van IMOW voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur	45
6.2.1	Regeltekst en Juridische regel	45
6.2.2	Informatieobject en Noemer	46
6.2.3	Locatie.....	47
6.2.4	Werkingsgebied	47
6.2.5	Annoteren met IMOW-objecten	48
6.3	Het IMOW-UML-diagram	48
6.4	Annoteren met IMOW-objecten: de objecten en hun attributen in detail beschouwd	50
6.4.1	Objecttype Regeltekst.....	50
6.4.1.1	Toelichting op de toepassing.....	50
6.4.1.2	Definitie	50
6.4.1.3	Norm	51
6.4.1.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	51
6.4.1.5	Toepassing presentatiemodel.....	52
6.4.2	Objecttype Juridische regel.....	52
6.4.2.1	Toelichting op de toepassing.....	52
6.4.2.2	Definitie	53
6.4.2.3	Norm	53

6.4.2.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	55
6.4.2.5	Toepassing presentatiemodel.....	56
6.4.3	Objecttype Locatie	56
6.4.3.1	Toelichting op de toepassing.....	56
6.4.3.2	Definitie.....	58
6.4.3.3	Norm.....	59
6.4.3.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	60
6.4.3.5	Toepassing presentatiemodel.....	61
6.4.4	Objecttype Geometrie.....	61
6.4.4.1	Toelichting op de toepassing.....	61
6.4.4.2	Definitie.....	61
6.4.4.3	Norm.....	61
6.4.4.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	61
6.4.4.5	Toepassing presentatiemodel.....	61
6.4.5	Objecttype Activiteit	62
6.4.5.1	Toelichting op de toepassing.....	62
6.4.5.2	Definitie.....	62
6.4.5.3	Norm.....	63
6.4.5.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	63
6.4.5.5	Toepassing presentatiemodel.....	66
6.4.6	Objecttype Omgevingswaarde.....	66
6.4.6.1	Toelichting op de toepassing.....	66
6.4.6.2	Definitie.....	68
6.4.6.3	Norm.....	68
6.4.6.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	69
6.4.6.5	Toepassing presentatiemodel.....	70
6.4.7	Objecttype Omgevingsnorm	71
6.4.7.1	Toelichting op de toepassing.....	71
6.4.7.2	Definitie.....	72
6.4.7.3	Norm.....	73
6.4.7.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	73
6.4.7.5	Toepassing presentatiemodel.....	74
6.4.8	Objecttype Gebiedsaanwijzing	75
6.4.8.1	Toelichting op de toepassing.....	75
6.4.8.2	Definitie.....	76
6.4.8.3	Norm.....	77
6.4.8.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	77
6.4.8.5	Toepassing presentatiemodel.....	78
6.4.9	Gebiedsaanwijzingtype Beperkingengebied.....	78
6.4.9.1	Toelichting op de toepassing.....	78
6.4.9.2	Definitie.....	79
6.4.9.3	Norm.....	79
6.4.9.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten.....	79
6.4.9.5	Toepassing presentatiemodel.....	80
6.4.10	Gebiedsaanwijzingtype Bodem.....	81
6.4.10.1	Toelichting op de toepassing.....	81
6.4.10.2	Definitie.....	81

6.4.10.3	Norm	81
6.4.10.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	82
6.4.10.5	Toepassing presentatiemodel	82
6.4.11	Gebiedsaanwijzingtype Defensie	82
6.4.11.1	Toelichting op de toepassing	82
6.4.11.2	Definitie	83
6.4.11.3	Norm	83
6.4.11.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	83
6.4.11.5	Toepassing presentatiemodel	84
6.4.12	Gebiedsaanwijzingtype Energievoorziening	84
6.4.12.1	Toelichting op de toepassing	84
6.4.12.2	Definitie	85
6.4.12.3	Norm	85
6.4.12.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	85
6.4.12.5	Toepassing presentatiemodel	86
6.4.13	Gebiedsaanwijzingtype Erfgoed	86
6.4.13.1	Toelichting op de toepassing	86
6.4.13.2	Definitie	87
6.4.13.3	Norm	87
6.4.13.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	87
6.4.13.5	Toepassing presentatiemodel	88
6.4.14	Gebiedsaanwijzingtype Externe veiligheid	88
6.4.14.1	Toelichting op de toepassing	88
6.4.14.2	Definitie	89
6.4.14.3	Norm	89
6.4.14.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	89
6.4.14.5	Toepassing presentatiemodel	90
6.4.15	Gebiedsaanwijzingtype Functie	90
6.4.15.1	Toelichting op de toepassing	90
6.4.15.2	Definitie	91
6.4.15.3	Norm	91
6.4.15.4	Toelichting op de attributen en de waardelijsten	92
6.4.15.5	Toepassing presentatiemodel	92
6.4.16	Gebiedsaanwijzingtype Geluid	93
6.4.16.1	Toelichting op de toepassing	93
6.4.16.2	Definitie	94
6.4.16.3	Norm	94
6.4.16.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	94
6.4.16.5	Toepassing presentatiemodel	95
6.4.17	Gebiedsaanwijzingtype Geur	95
6.4.17.1	Toelichting op de toepassing	95
6.4.17.2	Definitie	95
6.4.17.3	Norm	96
6.4.17.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	96
6.4.17.5	Toepassing presentatiemodel	97
6.4.18	Gebiedsaanwijzingtype Landschap	97
6.4.18.1	Toelichting op de toepassing	97

6.4.18.2	Definitie	97
6.4.18.3	Norm	97
6.4.18.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	98
6.4.18.5	Toepassing presentatiemodel	98
6.4.19	Gebiedsaanwijzingtype Leiding	99
6.4.19.1	Toelichting op de toepassing	99
6.4.19.2	Definitie	99
6.4.19.3	Norm	99
6.4.19.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	100
6.4.19.5	Toepassing presentatiemodel	100
6.4.20	Gebiedsaanwijzingtype Lucht	100
6.4.20.1	Toelichting op de toepassing	100
6.4.20.2	Definitie	101
6.4.20.3	Norm	101
6.4.20.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	101
6.4.20.5	Toepassing presentatiemodel	102
6.4.21	Gebiedsaanwijzingtype Mijnbouw	102
6.4.21.1	Toelichting op de toepassing	102
6.4.21.2	Definitie	103
6.4.21.3	Norm	103
6.4.21.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	103
6.4.21.5	Toepassing presentatiemodel	104
6.4.22	Gebiedsaanwijzingtype Natuur	104
6.4.22.1	Toelichting op de toepassing	104
6.4.22.2	Definitie	105
6.4.22.3	Norm	105
6.4.22.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	105
6.4.22.5	Toepassing presentatiemodel	106
6.4.23	Gebiedsaanwijzingtype Recreatie	106
6.4.23.1	Toelichting op de toepassing	106
6.4.23.2	Definitie	106
6.4.23.3	Norm	106
6.4.23.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	107
6.4.23.5	Toepassing presentatiemodel	107
6.4.24	Gebiedsaanwijzingtype Ruimtelijk gebruik	108
6.4.24.1	Toelichting op de toepassing	108
6.4.24.2	Definitie	108
6.4.24.3	Norm	108
6.4.24.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	109
6.4.24.5	Toepassing presentatiemodel	109
6.4.25	Gebiedsaanwijzingtype Verkeer	110
6.4.25.1	Toelichting op de toepassing	110
6.4.25.2	Definitie	110
6.4.25.3	Norm	110
6.4.25.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	111
6.4.25.5	Toepassing presentatiemodel	111
6.4.26	Gebiedsaanwijzingtype Water en watersysteem	111

6.4.26.1	Toelichting op de toepassing	111
6.4.26.2	Definitie	112
6.4.26.3	Norm	112
6.4.26.4	Toelichting op de attributen en waardelijsten	113
6.4.26.5	Toepassing presentatiemodel.....	113
6.5	Het niveau van annoteren	113
6.6	Standaardfrase als verbinding tussen regeltekst, werkingsgebied en waarden.....	114
6.7	Verplichte en onverplichte onderdelen van de standaard en hun juridische status.....	115
C	Bijlagen	117
Bijlage 1	Begrippenlijst	118
Bijlage 2	Ontwerpkeuzen	119

A Uitgangspunten voor de modellering

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het motto van de Omgevingswet is 'Ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit'. De Omgevingswet staat voor een goede balans tussen het benutten en beschermen van de fysieke leefomgeving. Met benutten wordt bedoeld het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om maatschappelijke behoeften te vervullen. Bij beschermen gaat het over het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit.

1.1.1 Nieuw stelsel omgevingsrecht

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Met de Omgevingswet wordt het huidige stelsel van ruimtelijke regels volledig herzien en wordt het fundament van het nieuwe stelsel voor het omgevingsrecht gelegd. Met het vernieuwen van het omgevingsrecht wil de wetgever vier verbeteringen bereiken:

- Het omgevingsrecht is inzichtelijk, voorspelbaar en gemakkelijk in het gebruik.
- De leefomgeving staat op een samenhangende manier centraal in beleid, besluitvorming en regelgeving.
- Een actieve en flexibele aanpak biedt overheden meer afwegingsruimte om doelen voor de leefomgeving te bereiken.
- Besluitvorming over projecten in de leefomgeving gaat sneller en beter.

Voor de realisatie van deze doelen biedt de wetgever diverse juridische instrumenten, waaronder de omgevingsdocumenten die verschillende bevoegde gezagen in staat stellen besluiten te nemen die ingrijpen in de leefomgeving. De belangrijkste omgevingsdocumenten zijn:

- Algemene Maatregel van Bestuur (Rijk)
- Ministeriële Regeling (Rijk)
- Omgevingsvisie (Rijk, provincies en gemeenten)
- Omgevingsverordening (Provincies)
- Waterschapsverordening (Waterschappen)
- Omgevingsplan (Gemeenten)
- Projectbesluit (Rijk, provincies en waterschappen)
- Programma (Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen)

1.1.2 LVBB, Overheid.nl en DSO-LV

Omgevingsdocumenten moeten om werking te kunnen hebben, worden bekendgemaakt respectievelijk gepubliceerd. Daartoe moeten ze worden aangeleverd aan de Landelijke Voorziening Bekendmaken en Beschikbaarstellen (verder: LVBB). De LVBB verzorgt vervolgens de bekendmaking van de besluiten en de consolidatie van wijzigingsbesluiten in de (geconsolideerde) Regeling. Beide worden geplaatst op het internetportaal overheid.nl: de bekendmaking van de besluiten komt op officiële bekendmakingen.nl in het digitale publicatieblad van het bevoegde gezag en de geconsolideerde Regeling in de nationale respectievelijk lokale regelingenbank. De geconsolideerde Regeling (in IMOP-termen: de Toestand) wordt doorgeleverd aan de hierna te bespreken DSO-LV. Deze processen en de resultaten daarvan zijn nader beschreven in hoofdstuk 3.9.

Digitalisering is een ander belangrijk instrument voor het behalen van de vier verbeterdoelen. De Omgevingswet bevat de grondslagen voor de Landelijke Voorziening Digitaal Stelsel

Omgevingswet (verder: DSO-LV). Daarmee is de juridische basis gelegd voor de ontwikkeling van DSO-LV en kunnen er regels worden gesteld over onder andere gemeenschappelijke definities in de standaarden en voorzieningen die onderdeel zijn van het stelsel.

DSO-LV zorgt voor samenhangende, eenduidige en toegankelijke informatie van goede kwaliteit en draagt bij aan de verbetering van het stelsel van het omgevingsrecht. Het stimuleert een snellere en integrale besluitvorming onder de Omgevingswet en vergroot het gebruikersgemak.

DSO-LV biedt het digitale loket waar initiatiefnemers, overheden en belanghebbenden snel kunnen zien wat kan en mag in de fysieke leefomgeving: het Omgevingsloket. Via het Omgevingsloket kunnen zij:

- (op termijn) informatie raadplegen over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, zoals gegevens over water- of luchtkwaliteit en geluidbelasting.
- vergunningen aanvragen en meldingen doen;
- zien welke regels en beleid van toepassing zijn op een locatie. De basis hiervoor zijn de omgevingsdocumenten, waaronder omgevingsvisies, omgevingsverordeningen en omgevingsplannen, projectbesluiten, AMvB's, MR en op termijn ook programma's.

Om aan deze doelstellingen van DSO-LV te kunnen voldoen, is het nodig om de omgevingsdocumenten *machineleesbaar* te maken en de gebruikte gegevens *onderling uitwisselbaar* te maken. Dat betekent dat de omgevingsdocumenten vanuit informatiekundig en technisch oogpunt moeten worden gestructureerd en gestandaardiseerd.

De Omgevingswet biedt daartoe de mogelijkheid door het stellen van regels over de inrichting en vormgeving van de omgevingsdocumenten, die worden vastgelegd in de Standaard Officiële Publicaties (STOP) en het onderhavige document. Bij ministeriële regeling zullen regels worden opgenomen rond het gebruik van deze standaard voor officiële overheidspublicaties.

De standaard legt vast hoe tekst moet worden ingedeeld en geannoteerd, hoe tekst aan locaties moet worden gekoppeld, welke waardelijsten van toepassing zijn en hoe het resultaat vervolgens uitgewisseld moet worden. Het is aan de bevoegde gezagen om de inhoud te bepalen.

1.2 STOP, IMOW en TPOD

De Standaard voor Officiële Publicaties (verder: STOP) omvat de beschrijving van de manier waarop digitale officiële bekendmakingen worden opgesteld, uitgewisseld en gepresenteerd. STOP ondersteunt het beschikbaar stellen van alle officiële bekendmakingen. Het algemene doel is interoperabiliteit in dat proces van uitwisselen en beschikbaar stellen. STOP gaat daarbij niet over de inhoud van officiële bekendmakingen maar beschrijft wel de mechanismen en bouwstenen om die inhoud digitaal vast te leggen.

Per domein kan een specificatie van STOP gemaakt worden. Voor de Omgevingswet is die specificatie gegeven in het Conceptueel InformatieModel Omgevingswet (verder: CIMOW) en het InformatieModel Omgevingswet (verder: IMOW). CIMOW is het conceptuele model waarop informatiemodellen in de keten gebaseerd worden. IMOW is afgeleid van CIMOW en is het logische model dat is toegespitst op de keten 'Van plan tot publicatie'. IMOW richt zich met name op omgevingsdocumenten in DSO-LV. IMOW omvat implementatierichtlijnen en -afspraken voor de omgevingsdocumenten. Daarnaast omvat het per type omgevingsdocument een UML-klassediagram voor het coderen van dat omgevingsdocument.

Op welke wijze STOP en IMOW moeten worden toegepast is per omgevingsdocument beschreven in een Toepassingsprofiel. Een Toepassingsprofiel is een nadere invulling c.q. beperking van de (algemene) STOP en bevat domeinspecifieke afspraken. De toepassingsprofielen geven voor het specifieke domein aan welke specifieke regels er gelden voor inhoud en metadata (eigenschappen en waardelijsten).

Voor de Omgevingswet is het gebruik van ToepassingsProfielen voor OmgevingsDocumenten (TPOD) vereist en is er voor elk soort omgevingsdocument een apart toepassingsprofiel. Een TPOD beschrijft de informatiekundige specificaties conform STOP en IMOW voor de (inhoudelijke) onderwerpen, de regels en richtlijnen die gelden voor het betreffende omgevingsdocument. Het is in feite de schakel tussen de juridisch(-inhoudelijke) bepalingen in de Omgevingswet en de technische specificaties voor het ontwikkelen van software ten behoeve van het opstellen van de afzonderlijke omgevingsdocumenten en de data die daarin wordt vastgelegd. Het TPOD is primair bedoeld voor informatie-specialisten, beleidsmedewerkers en juristen van de bevoegde gezagen, die de omgevingsdocumenten volgens de standaard inhoud en vorm zullen geven. De praktijkrichtlijn voor het betreffende omgevingsdocument vult dit aan met aanwijzingen en voorbeelden voor de concrete toepassing van de standaard.

Dit TPOD geeft uitwerking aan de omgevingsverordening en behoort bij een set van documenten die, als toepassing van STOP, ontwikkeld zijn voor het domein van de Omgevingswet:

- Het Conceptueel Informatiemodel voor de Omgevingswet (CIMOW);
- Het Informatiemodel Omgevingswet (IMOW);
- XSD's; schema's voor implementatie van IMOW in XML-formaat;
- Presentatiemodel;
- Berichtenmodel;
- Toepassingsprofielen (TPOD's) voor de omgevingsdocumenten;
- Waardelijsten behorende bij de TPOD's;
- Conformiteitsregels;
- Praktijkrichtlijnen op basis van de TPOD's.

1.3 Leeswijzer

Dit document is in twee delen verdeeld. Deel A beschrijft de uitgangspunten voor de modellering. In dit eerste hoofdstuk zijn de doelstellingen van de Omgevingswet en DSO-LV en de werking van LVBB en overheid.nl op hoofdlijnen toegelicht. Daarmee is het bredere kader en het doel van het TPOD geschetst. Hoofdstuk 2 beschrijft de juridische, inhoudelijke en procedurele aspecten van de omgevingsverordening en andere instrumenten die op de omgevingsverordening inwerken. Ook de overgangsfase na inwerkingtreden van de Omgevingswet komt aan de orde. Hoofdstuk 3 gaat in op de belangrijkste uitgangspunten voor de toepassingsprofielen. Ingegaan wordt op het proces van totstandkoming en bekendmaking, het verschil tussen omgevingsdocumenten met en omgevingsdocumenten zonder regels, het verschil tussen een initieel besluit, een wijzigingsbesluit en de geconsolideerde Regeling van de omgevingsverordening; daarna worden de hoofdlijnen van annoteren, waardelijsten en presentatiemodel toegelicht. Vervolgens worden de onderwerpen muteren en consolideren en metadata kort benoemd. Tot slot wordt ingegaan op het proces van plan tot publicatie.

Deel B is volledig gewijd aan de modellering van de omgevingsverordening. Hoofdstuk 4 beschrijft de besluitonderdelen waaruit een besluit tot vaststelling of wijziging van de

omgevingsverordening bestaat en het verschil tussen de actuele geldende versie van de omgevingsverordening en de geconsolideerde Regeling daarvan. In hoofdstuk 5 wordt het tekstmodel beschreven en de toepassing daarvan op de omgevingsverordening. Hoofdstuk 6 bevat een beschrijving van het IMOW. Na een inleiding op het model volgt het IMOW-UML-klasdiagram. Daarna worden de hoofdlijnen van het IMOW voor omgevingsdocumenten beschreven. In paragraaf 6.4 wordt gedetailleerd toegelicht hoe het annoteren van de omgevingsverordening met IMOW-objecten wordt toegepast. In de laatste drie paragrafen van dit hoofdstuk worden het niveau van annoteren, het werken met standaardfrases en de verplichte en onverplichte onderdelen van de standaard en hun juridische status beschreven.

De TPOD's voor alle omgevingsdocumenten volgen dezelfde structuur en indeling, om de vergelijkbaarheid van de tekstblokken en het beheer daarvan nu en in de toekomst zo eenvoudig mogelijk te maken. Het kan zijn dat een paragraaf niet van toepassing is voor een bepaalde TPOD. In dat geval wordt dat ook in de betreffende paragraaf aangegeven.

Dit toepassingsprofiel stelt een aantal (overwegend technische en structurerende) normen voor het opstellen van de omgevingsverordening. Voorbeelden daarvan zijn het aantal besluitonderdelen waaruit een besluit tot wijziging van de omgevingsverordening moet bestaan, de eigenschappen die nodig zijn om een bepaalde annotatie vast te leggen en de manier waarop de relatie tussen tekst en werkingsgebied wordt vormgegeven. Uiteraard bevat het toepassingsprofiel ook een toelichting op die normen. Om volstrekt helder te maken wat tot de norm behoort, wordt in de tekst een duidelijk onderscheid gemaakt tussen beide teksttypen. De toelichtende teksten staan steeds in de subparagraaf Toelichting, de normen staan in de subparagraaf Norm. Het gaat hier om de functionele normen uit de standaard, niet om juridische normen die regels stellen. Het onderdeel Norm beschrijft hoe bij het opstellen van de omgevingsverordening voldaan moet worden aan de TPOD-standaard. Doelstelling hiervan is dat de omgevingsdocumenten van verschillende bevoegde gezagen op eenzelfde manier geraadpleegd en bevraagd kunnen worden en het combineren van informatie uit verschillende omgevingsdocumenten over eenzelfde onderwerp vereenvoudigd wordt. Hiermee hebben deze normen een functionele invalshoek. Validatieregels die bepalen of een omgevingsverordening kan worden bekendgemaakt en/of in DSO-LV getoond kan worden, kennen een technische invalshoek: kan het geautomatiseerde systeem het document verwerken?

In de STOP/TPOD-standaard komen begrippen voor die specifiek zijn voor de standaard en eenduidig gebruikt en uitgelegd moeten worden. Daarom is een lijst opgesteld met die begrippen en hun definities, waar nodig aangevuld met een toelichting en/of voorbeelden. Deze lijst geldt voor alle onderdelen van de standaard en is daarom in een separaat document opgenomen. In Bijlage 1 staat een verwijzing naar deze lijst.

2 Inhoudelijke aspecten van de omgevingsverordening

Dit hoofdstuk beschrijft de inhoud van de omgevingsverordening en heeft als doel de functionele elementen in het toepassingsprofiel te kunnen identificeren.

Paragraaf 2.1 schetst het karakter van de omgevingsverordening. Deze schets bevat informatie op hoofdlijnen, die van belang is voor de functionele elementen in het toepassingsprofiel.

In paragraaf 2.2 staan algemene kenmerken van de omgevingsverordening. Deze kenmerken geven de (juridische, procedurele, etc.) context weer van de omgevingsverordening, maar beschrijven geen domeinspecifieke zaken.

Paragraaf 2.3 beschrijft domeinspecifieke kenmerken van de omgevingsverordening. Dit zijn niet alleen inhoudelijke kenmerken van de omgevingsverordening zelf. Waar relevant zijn ook kenmerken beschreven die aangeven hoe de omgevingsverordening zich verhoudt tot zaken in breder verband, bijvoorbeeld ten opzichte van andere instrumenten.

2.1 Kenschets rechtsfiguur

Rijk, provincies, waterschappen en gemeenten stellen elk (integraal) beleid en regels vast over de ontwikkeling, het gebruik, de bescherming en het beheer en onderhoud van de fysieke leefomgeving voor hun grondgebied. Zij leggen dit vast in één of meerdere omgevingsdocumenten.

Elk van deze bestuursorganen heeft in het stelsel voor het omgevingsrecht zijn eigen bevoegdheden en verantwoordelijkheden en daarmee samenhangende instrumenten, waaronder de omgevingsdocumenten.

De provincie stelt regels over de fysieke leefomgeving en legt deze vast in één omgevingsverordening voor haar gehele grondgebied. De omgevingsverordening bevat in de eerste plaats de regels die op grond van de Omgevingswet worden gesteld en daarnaast ook regels over de fysieke leefomgeving die worden gesteld op grond van de Provinciewet en andere bijzondere wetten.

De omgevingsverordening zorgt ervoor dat het beleid en de doelen zoals opgenomen in de Omgevingswet, AMvB's en de provinciale omgevingsvisie en programma's doorwerken naar derden. De provincie kan daartoe in de omgevingsverordening algemeen bindende regels en instructieregels opnemen, omgevingswaarden vaststellen en beperkingengebieden aanwijzen.

Voor zover het gaat om regels waarmee functies aan locaties worden toegedeeld ligt het priemaat bij het omgevingsplan. Het uitgangspunt is dat de provincie op dat punt alleen instructieregels opneemt in de omgevingsverordening over de inhoud van omgevingsplannen. Alleen als het onderwerp van zorg niet doelmatig en doeltreffend met een instructieregel of een instructie kan worden behartigd, kunnen in de omgevingsverordening regels worden gesteld over activiteiten die gevolgen (kunnen) hebben voor de fysieke leefomgeving met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

2.2 Algemene kenmerken omgevingsverordening

In Tabel 1 tot en met Tabel 3 zijn de algemene kenmerken van de omgevingsverordening opgenomen. Deze kenmerken leggen de algemene eigenschappen vast, waarmee informatie over de omgevingsverordening wordt bijgehouden. Doel van deze tabellen is het weergeven van de meest essentiële algemene kenmerken van het instrument zodat de lezer het beter kan plaatsen en vergelijken met bestaande instrumenten, niet om een volledig sluitende beschrijving te geven.

Tabel 1 Juridische kenmerken

Onderwerp	Specificatie
Grondslag rechtsfiguur	Artikel 2.6 Omgevingswet
Vorbereidingsprocedure	Toepassen afdeling 3.4 Awb verplicht
Tijdstip bekendmaking/ terinzagelegging vastgestelde omgevingsverordening	Door bestuursorgaan te bepalen
Inwerkingtreding	Inwerkingtreding op achtste dag na dag van bekendmaking of op in besluit aangegeven andere datum
Rechtsbescherming	hoofregel: geen bezwaar en beroep mogelijk
Geldt toepassingsprofiel ook voor ontwerpbesluit	Ja
Rechtsfiguur roept meldingsplicht of vergunningplicht in het leven en/of bevat bepalingen waaraan aanvragen omgevingsvergunning rechtstreeks getoetst moeten worden	Ja
Rechtsfiguur bevat voor eenieder bindende regels	Ja

Tabel 2 Kenmerken ten behoeve van metadata en annotaties

Onderwerp	Specificatie
Bevoegde bestuurslaag	Bevoegd tot vaststellen: <ul style="list-style-type: none"> provincie Rijk (via indeplaatsstelling)
Bestuursorgaan	Bevoegd tot vaststellen: <ul style="list-style-type: none"> provinciale staten gedeputeerde staten (na delegatie) minister (via indeplaatsstelling)
Omgevingsdocument kan rechtstreeks ander omgevingsdocument wijzigen (meervoudig bronhouderschap)	Nee

Onderwerp	Specificatie
Ander omgevingsdocument kan rechtstreeks onderhavig omgevingsdocument wijzigen (meervoudig bronhouderschap)	Ja, voorbereidingsbesluit
Rechtsfiguur kan gewijzigd worden door wijzigingsbesluiten	Ja
Onderdelen	Besluitonderdelen: <ul style="list-style-type: none"> • Deel 1: Vaststellingsdocumenten en motivering • Deel 2: Regels • Deel 3: Algemene en artikelsgewijze toelichting
Tekststructuur besluitonderdelen	Deel 1 en 3: VrijeTekstStructuur Deel 2: RegelingStructuur (waarbij gestructureerd gebruik wordt gemaakt van de Aanwijzingen voor de Regelgeving).
De omgevingsverordening (het tweede deel van het besluit tot vaststelling/wijziging omgevingsverordening) en de geconsolideerde versie daarvan moet kunnen worden geraadpleegd	<ul style="list-style-type: none"> • Delegatiebesluit • Alle onderdelen van het besluit tot vaststelling/wijziging omgevingsverordening: <ul style="list-style-type: none"> – deel 1: motivering besluit – deel 2: instrument/omgevingsverordening zelf (dit geldt alleen vanuit geconsolideerde versie) – deel 3: artikelsgewijze en algemene toelichting • Beleidsregels over de uitleg en toepassing van omgevingsverordening • Uitspraak rechter over omgevingsdocument

Tabel 3 Vergelijking met huidige rechtsfiguren en RO Standaarden

Onderwerp	Specificatie
Vergelijkbaar met/ voortzetting van huidige rechtsfiguur	provinciale verordening ruimte (Wro) provinciale milieuverordening (Wet milieubeheer) provinciale waterverordening (Waterwet)
Voortzetting van instrument in RO Standaarden	Ja, provinciale verordening
INSPIRE thema	Planned Land Use: SpatialPlan

2.3 De inhoud van de omgevingsverordening

In deze paragraaf wordt de inhoud van de omgevingsverordening beschreven, met in subparagraaf 2.3.1. een overzicht van de belangrijkste onderwerpen waarover in de omgevingsverordening regels moeten of kunnen worden gesteld.

Subparagraaf 2.3.2 beschrijft in hoofdzaak regels en besluiten van bestuursorganen die leiden tot wijziging van het omgevingsplan en in mindere mate ook de omgevingsverordening. Subparagraaf 2.3.3 heeft alleen betrekking op het omgevingsplan en is daarmee niet van toepassing voor de omgevingsverordening. Tenslotte wordt in subparagraaf 2.3.4 ingegaan op de overgang van de bestaande wet- en regelgeving naar de Omgevingswet.

2.3.1 Regels en onderwerpen omgevingsverordening

De Omgevingswet geeft geen sluitend overzicht van onderwerpen waarover in de omgevingsverordening regels gesteld moeten of kunnen worden. Wel is bepaald welke aspecten de fysieke leefomgeving in ieder geval omvat en welke gevolgen worden aangemerkt als gevolgen voor de fysieke leefomgeving.

In de wet staan vervolgens -soms expliciet, vaker ook impliciet- specifiekere bepalingen over de inhoud van de omgevingsverordening, zoals het aanwijzen van onderwerpen waarover regels alleen in een omgevingsverordening mogen worden opgenomen.

In de Omgevingswet is bepaald dat bij AMvB gevallen kunnen worden aangewezen:

- waarin regels over de fysieke leefomgeving alleen in de omgevingsverordening mogen worden opgenomen;
- waarin regels over de fysieke leefomgeving niet in de omgevingsverordening mogen worden opgenomen.

Deze gevallen zijn aangewezen in artikel 2.1 van het Omgevingsbesluit¹. Naast de regels die, als ze worden gesteld, in de omgevingsverordening moeten worden opgenomen en de regels over onderwerpen die daarin niet mogen worden opgenomen, ontstaat als vanzelf ook een categorie regels over onderwerpen die in de omgevingsverordening kunnen worden opgenomen maar waarvan dat niet verplicht wordt gesteld. Over die onderwerpen kunnen regels ook in een (andere) verordening worden gesteld.

Tabel 4 biedt een overzicht van de belangrijkste regels en onderwerpen die de omgevingsverordening op grond van de Omgevingswet moet, respectievelijk kan, bevatten.

Voor de samenstelling van deze tabel is gebruik gemaakt van de Omgevingswet met de voorgenomen wijzigingen die in de Omgevingswet worden aangebracht door het wetsontwerp Invoeringswet Omgevingswet dat in maart 2019 is ingediend bij de Eerste Kamer.

¹ Lichaam van de regeling als bedoeld in Aanwijzing 3.53 van de Aanwijzingen voor de regelgeving en in IMOP

Tabel 4 Inhoudelijke kenmerken omgevingsverordening

Onderwerp	Bron	Karakterisering/Toelichting
Vaststellen van omgevingswaarde	art 2.11 lid 1 Ow	Omgevingswaarden zijn normen die de gewenste staat of kwaliteit van de fysieke leefomgeving of een onderdeel daarvan als beleidsdoel vastleggen. Omgevingswaarden worden uitgedrukt in meetbare of berekenbare eenheden of anderszins in objectieve termen. Een omgevingswaarde leidt bij dreigende overschrijding tot verplichtingen voor de overheid en heeft geen rechtstreekse werking voor anderen. NB: omgevingswaarden kunnen in aanvulling op of in afwijking van omgevingswaarden uit omgevingsverordening of AMvB worden vastgesteld, maar alleen als dat in omgevingsverordening of AMvB is bepaald.
Aanwijzen van programma en bestuursorgaan dat bevoegd is programma vast te stellen	art. 3.15 lid 2 en 5 jo art. 3.16 Ow	Het moet gaan om programma dat betrekking heeft op omgevingswaarden gemeente of andere doelstelling voor fysieke leefomgeving waarvoor in omgevingsplan een regel over verlenen of weigeren van omgevingsvergunning voor een omgevingsplanactiviteit is gesteld. Met de term 'aanwijzen van programma's' wordt ook bedoeld dat in het omgevingsplan kan worden bepaald dat een programma met programmatische aanpak moet worden vastgesteld.
Regels over betrekken omgevingswaarde of andere doelstelling uit programma bij uitoefening van taken en bevoegdheden en regels over welke bepalingen o.g.v. artt. 2.22 lid 1, 2.24 lid 1, 5.18, 5.19 lid 1 of 5.30 of welke regels over verlenen/weigeren omgevingsvergunning voor omgevingsplanactiviteit geheel/gedeeltelijk buiten toepassing blijven	artt. 2.22 lid 1, 2.24 lid 1, 5.18, 5.19 lid 1 of 5.30 art. 3.16 lid 2 Ow	

Onderwerp	Bron	Karakterisering/Toelichting
Regels over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor fysieke leefomgeving	art. 4.1 lid 1 Ow	NB: begrip 'activiteit': alle handelingen die de Omgevingswet reguleert (MvT op ontwerp-Omgevingswet, juni 2014)
Regels die met het oog op een evenwichtige toedeling van functies aan locaties nodig zijn	art. 4.2 lid 1 Ow	
Verbod om zonder voorafgaande melding aan het bevoegd gezag een activiteit te verrichten	art. 4.4 lid 1 Ow	meldingsplicht
Verbod om zonder omgevingsvergunning een activiteit te verrichten	art. 4.4 lid 2 Ow	vergunningplicht
Aanwijzen van onderwerp waarvoor het bevoegd gezag maatwerkvoorschriften kan stellen of voorschriften aan omgevingsvergunning kan verbinden	art. 4.5 lid 1 Ow	
Bepalen dat maatwerkvoorschriften of vergunningvoorschriften kunnen afwijken van regels omgevingsplan	art. 4.5 lid 2 Ow	
Bepalen dat maatwerkvoorschrift niet kan worden gesteld als over onderwerp voorschrift aan omgevingsvergunning kan worden verbonden	art. 4.5 lid 3 Ow	
Stellen van maatwerkregels	art. 4.6 Ow	Maatwerkregels: aanvullende of nadere regels of regels die afwijken van regels uit AMvB of omgevingsverordening over onderwerpen die in AMvB of omgevingsverordening daarvoor zijn aangewezen NB: maatwerkregels kunnen afwijken van regels uit AMvB of omgevingsverordening, maar alleen als dat in AMvB of verordening is bepaald.
Voorschrijven dat een maatregel moet worden getroffen	art. 4.7 lid 1 Ow	

Onderwerp	Bron	Karakterisering/Toelichting
Bepalen dat treffen gelijkwaardige maatregel is toegestaan zonder voorafgaande toestemming	art. 4. 7 lid 2 Ow	
Verbod om gelijkwaardige maatregel toe te passen zonder voorafgaande melding	art. 4. 7 lid 2 Ow	Meldingsplicht
Stellen van nadere regels over treffen maatregel of gelijkwaardige maatregel	art. 4.7 lid 3 Ow	
Uitsluiten dat gelijkwaardige maatregel wordt getroffen	art. 4.7 lid 3 Ow	
Voorbeschermingsregels	art. 4.14 en 4.16 Ow	NB het predicaat voorbeschermingsregels zegt niets over de inhoud van de regel, wel over totstandkoming en bevoegd gezag dat regel heeft toegevoegd
Aanwijzen van locaties waar aanwezige bouwwerken moeten worden gemoderniseerd of vervangen door gelijksoortige bebouwing	art. 4.18 Ow	Uitgangspunt: dit is vorm van toedeling van functie aan locatie (MvT)
Regels over uiterlijk van bouwwerken	art. 4.19 Ow	
In afwijking van AMvB bepalen dat activiteit vergunningplichtig dan wel vergunningvrij is in gevallen waarin dat o.g.v. AMvB is toegestaan	art. 5.2 lid 1 Ow	
Regels over het verlenen of weigeren van de omgevingsvergunning voor de omgevingsplanactiviteit	art. 5.21 jo 5.18 Ow	Beoordelingsregels
Regels over verbinden van voorschriften aan omgevingsvergunning voor omgevingsplanactiviteit	art. 5.34 lid 3 Ow	

Onderwerp	Bron	Karakterisering/Toelichting
Regels over kostenverhaal	art. 13.12 Ow, via Aanvullingswet grondeigendom)	Kostenverhaalregels NB: door de Invoeringswet wordt de oorspronkelijke regeling voor kostenverhaal nu ook aangepast, op andere manier dan in Aanvullingswet; in dit document is als uitgangspunt gehanteerd dat de regeling van de Aanvullingswet gaat gelden.
Aanwijzen van bestuursorganen en andere instanties die advies kunnen uitbrengen over aanvragen om omgevingsvergunning voor omgevingsplanactiviteit	art. 16.15 lid 2 Ow	
Regels over bij aanvraag om omgevingsvergunning voor omgevingsplanactiviteit te verstrekken gegevens en bescheiden	art. 16.55 lid 4 Ow	Indieningsvereisten NB: deze worden in Ow in het opschrift van art. 16.55 aanvraagvereisten genoemd
Regels over monitoring	art. 20.1 lid 3, 20.2, 20.14 lid 2 Ow	

2.3.2 Regels en besluiten die leiden tot wijziging omgevingsverordening

Een bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen, vaststellen en wijzigen van het omgevingsdocument waarvoor het op grond van de Omgevingswet is aangewezen als bevoegd gezag. In specifieke gevallen hebben regels en besluiten van andere bestuursorganen invloed op dat omgevingsdocument. Zo kunnen Rijk, provincie en waterschap met een projectbesluit de regels van het omgevingsplan wijzigen.

In deze subparagraaf wordt vooral aandacht besteed aan de regels en besluiten die invloed hebben op het omgevingsplan. De complexiteit die hiermee samenhangt en de impact die de regels in het omgevingsplan hebben op initiatiefnemers, burgers, bedrijven en instellingen rechtvaardigen een nadere uitwerking. Derhalve zijn subparagrafen 2.3.2.1 en 2.3.2.3 niet van toepassing op de omgevingsverordening.

Voor de omgevingsverordening zijn overigens wel de bepalingen met betrekking tot het voorbereidingsbesluit en de voorbeschermingsregels van belang, welke in paragraaf 2.3.2.2 worden toegelicht.

2.3.2.1 Meervoudig bronhouderschap

Deze subparagraaf is niet van toepassing op de omgevingsverordening.

2.3.2.2 Voorbereidingsbesluit en voorbeschermingsregels

Op grond van artikelen 4.15 Ow kunnen provinciale staten en gedeputeerde staten (in delegatie) een voorbereidingsbesluit nemen dat de omgevingsverordening wijzigt met voorbeschermingsregels. Deze kunnen alleen inhouden:

- 1 het verbod om bepaalde activiteiten te verrichten die op grond van de omgevingsverordening zijn toegestaan maar nog niet plaatsvinden, waarbij melding of vergunning kan worden vereist om de activiteit te verrichten;
- 2 de aanwijzing van onderwerpen waarvoor maatwerkvoorschriften gesteld kunnen worden of voorschriften aan vergunning kunnen worden verbonden;
- 3 het buiten toepassing verklaren van regels van de omgevingsverordening die in strijd zijn met voorbeschermingsregels als genoemd onder 1 of 2.

Deze voorbeschermingsregels vervallen op de volgende manieren:

- A na een jaar en zes maanden, dus van rechtswege, of
- B als binnen een jaar en zes maanden het besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsverordening waarvan de voorbeschermingsregels deel uitmaken is bekendgemaakt: op het tijdstip waarop dat besluit in werking treedt of is vernietigd.

Onderzocht wordt nog of het mogelijk is dat in sommige gevallen het vervallen van voorbeschermingsregels na afloop van de periode van een jaar en zes maanden automatisch in de geconsolideerde versie van de omgevingsverordening wordt verwerkt. In andere gevallen zal daarvoor een bericht van het bevoegd gezag nodig zijn. Ook wordt nog onderzocht of voorbeschermingsregels als zodanig gemarkeerd moeten worden, bijvoorbeeld met een daarop gerichte annotatie.

Opgemerkt wordt dat voor het voorbereidingsbesluit een afzonderlijk toepassingsprofiel wordt opgesteld.

2.3.2.3 *Projectbesluit en projectprocedure*

Deze subparagraaf is niet van toepassing op de omgevingsverordening.

2.3.3 **Omgevingsvergunning voor omgevingsplanactiviteit**

Deze subparagraaf is niet van toepassing op de omgevingsverordening.

2.3.4 **Overgangsfase**

Er is niet voorzien in overgangsrecht voor de omgevingsverordening. Streven is dat de provincies hun omgevingsverordeningen op het moment van inwerkingtreding van de Omgevingswet hebben vastgesteld en bekendgemaakt.

3 Uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten voor de toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten beschreven. Deze uitgangspunten zijn mede gebruikt als bouwstenen voor de ontwikkeling van de TPOD's. Deze informatie is met name beschrijvend van aard en dient het doel achtergrond te bieden voor deel B, dat de modellering van de omgevingsverordening beschrijft en voortbordurt op de uitgangspunten beschreven in dit hoofdstuk.

3.1 Proces van totstandkoming en bekendmaking c.q. publicatie van omgevingsdocumenten

Het proces begint intern bij het bevoegd gezag en/of bij de initiatiefnemer. Daarna volgt een informeel deel dat bestaat uit participatie en (voor)overleg. Daarbij legt het bevoegde gezag dan wel een initiatiefnemer een voorstel, voornemen of een vraagstuk voor aan externe partijen, zoals bewoners en bedrijven uit de betreffende omgeving en andere bevoegde gezagen. Deze informele fase is vormvrij. Het bevoegd gezag (dan wel de initiatiefnemer) kan zelf een medium kiezen voor participatie en/of overleg: een document, een website, een film etc. In het informele deel van het proces kan ook een informele versie van het omgevingsdocument gebruikt worden die aan de STOP- en TPOD-standaarden voldoet. De standaarden maken dat mogelijk door ook een conceptversie van omgevingsdocumenten aan te bieden. Bij het opstellen van het omgevingsdocument ten behoeve van het formele deel van het proces moet gebruik gemaakt worden van de standaarden STOP en TPOD. De standaarden ondersteunen ook dit opstelproces. Na het opstellen van het omgevingsdocument volgen publicatie en kennisgeving van het ontwerp van het omgevingsdocument en later publicatie of bekendmaking van het besluit op overheid.nl.

Op overheid.nl worden alleen ontwerp- en vastgestelde besluiten gepubliceerd respectievelijk bekendgemaakt. Op dit moment is nog niet bekend of, en zo ja waar, zal worden voorzien in een landelijk beschikbare omgeving waarin ook informele versies van de omgevingsdocumenten beschikbaar gesteld en geraadpleegd kunnen worden.

3.2 Omgevingsdocumenten met en zonder regels

Er is onderscheid tussen omgevingsdocumenten die regels bevatten, zoals het omgevingsplan, en omgevingsdocumenten die geen regels bevatten, zoals de omgevingsvisie. Omgevingsdocumenten die regels bevatten, zullen vanuit de gebruikerstoepassing van het DSO het meest bevraagd worden. Daarom worden aan die omgevingsdocumenten extra eisen gesteld ten behoeve van de bekendmaking en zijn er extra mogelijkheden aan toegevoegd voor bevraging en raadpleging. Om deze reden besteden de standaarden extra aandacht aan deze categorie als het gaat om tekststructuur, relatie met werkingsgebieden en weergave.

De omgevingsdocumenten zonder regels hebben een ander karakter. Ze hebben een vrijere opzet en kennen geen artikelsgewijze indeling. Hiervoor geldt dan ook een aantal eisen niet die wel voor de omgevingsdocumenten met regels gelden, zoals vaste tekststructuren. De specificaties voor de tekststructuur zijn opgenomen in hoofdstuk 5.

3.3 Initieel besluit, wijzigingsbesluit en geconsolideerde Regeling

Omgevingsdocumenten komen tot stand door het nemen van een initieel besluit (het eerste besluit waarbij een volledig omgevingsdocument wordt vastgesteld) dan wel, in het geval van het omgevingsplan, door het nemen van besluiten tot wijziging van het omgevingsplan van rechtswege. In beide gevallen kunnen de omgevingsdocumenten vervolgens door wijzigingsbesluiten gewijzigd worden. Omgevingsplannen, omgevingsverordeningen, waterschapsverordeningen, AMvB's, MR en omgevingsvisies moeten in geconsolideerde vorm beschikbaar gesteld worden. In de geconsolideerde Regeling worden alle achtereenvolgens genomen wijzigingsbesluiten verwerkt tot een doorlopende versie van het omgevingsdocument. In hoofdstuk 4 wordt dit nader beschreven.

Een groot deel van de bepalingen van dit toepassingsprofiel is met name van toepassing op de geconsolideerde Regeling van het omgevingsdocument en minder op wijzigingsbesluiten. Een wijzigingsbesluit zal namelijk vooral het verschil met de vorige geconsolideerde Regeling laten zien. Zie voor het muteren door middel van wijzigingsbesluiten en het consolideren van die besluiten tot een (Toestand van) de Regeling ook paragraaf 3.7

3.4 Annoteren

Onder annoteren verstaan we het toevoegen van gegevens aan (onderdelen van) besluiten en regelingen, gegevens die die besluiten en regelingen machineleesbaar maken. Dit zorgt er voor dat het besluit of de regeling gestructureerd bevraagbaar is en dat werkingsgebieden en andere gegevens op een kaart weergegeven worden. Het annoteren helpt ook bij het verbinden van toepasbare regels, oftewel vragenbomen, aan regels met werkingsgebieden. De gegevens die bij het annoteren worden toegevoegd worden niet in de voor de mens leesbare tekst weergegeven. Voor degene die dat wil zijn ze wel terug te vinden. Het annoteren van omgevingsdocumenten met IMOW-objecten is beschreven in hoofdstuk 6.

3.5 Waardelijsten

Een waardelijst is een collectie van waarden die gebruikt kunnen worden bij het annoteren. Bij veel attributen van annotaties hoort een waardelijst met vooraf gedefinieerde waarden. Waardelijsten zijn er in twee vormen: gesloten waardelijsten en open waardelijsten. In de toepassingsprofielen voor de omgevingsdocumenten bedoelen we daar het volgende mee:

- gesloten waardelijst: een lijst met vooraf gedefinieerde waarden waaruit gekozen moet worden. Deze waardelijst wordt centraal beheerd en kan alleen beheermatig gewijzigd worden, aangezien een wijziging direct effect heeft op de werking van en functionaliteiten van de applicaties van DSO-LV en LVBB;
- open waardelijst: een lijst met vooraf gedefinieerde waarden. Wanneer de gewenste waarde op de waardelijst voorkomt, wordt die gebruikt. Als de gewenste waarde niet op de waardelijst voorkomt, wordt door het bevoegd gezag een eigen waarde gedefinieerd. Deze waarde wordt niet aan de waardelijst toegevoegd.

In paragraaf 6.3 is aangegeven voor welke attributen een waardelijst geldt en of deze gesloten of open is.

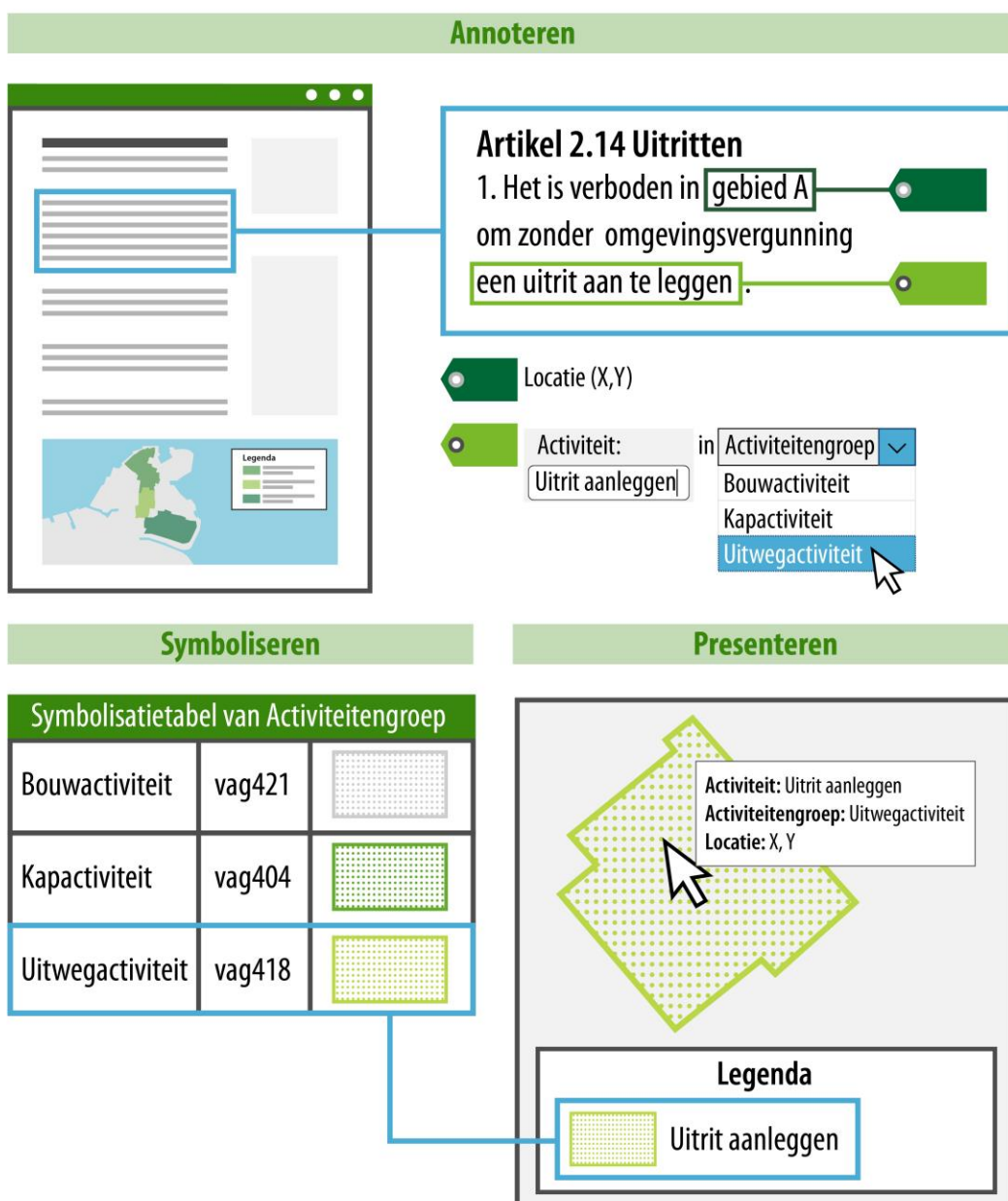
3.6 Presentatiemodel

De inhoud van een omgevingsdocument dient kenbaar te zijn. Daarom moet een omgevingsdocument niet alleen machineleesbaar worden aangeboden, maar is ook een voor de mens te interpreteren presentatie noodzakelijk. Uitgangspunt is dat de tekst, de bijbehorende Locaties en de waarden die normen op de verschillende Locaties hebben zo overzichtelijk worden gepresenteerd dat de raadpleger ze kan interpreteren.

Het presentatiemodel richt zich op de mensleesbare vorm van het presenteren. Onder presenteren verstaan we het weergeven en visualiseren van de inhoud van een besluit of regeling in een voorgedefinieerde vorm (gebruik van symbolen, kleur, lijndikte, arcering, karakterset) conform een afgesproken standaard. Het presentatiemodel beschrijft daarbij de wijze van presenteren van tekst, locaties en waarden en het presenteren van wijzigingen in een wijzigingsbesluit.

De mensleesbare presentatie van tekst toont de hiërarchie van de structuurelementen van die tekst. De mensleesbare presentatie van Locaties maakt gebruik van de annotaties met IMOW-objecten, waardelijsten en symbolisatietabellen. Een symbolisatietabel bepaalt hoe Locaties en waarden op een kaartbeeld worden weergegeven door middel van vooraf vastgelegde symboliek waarmee een annotatie wordt gepresenteerd. Hierbij wordt een waarde uit een gesloten waardelijst aan de bijbehorende, afgesproken, symboolcode gekoppeld. Gebruik van de symbolisatietabel leidt tot een standaard, oftewel geharmoniseerde weergave. Het bevoegd gezag kan voor de officiële bekendmaking hiervan afwijken en een eigen symbolisatie kiezen.

Naast de presentatie van tekst, Locaties en waarden legt het presentatiemodel ook vast hoe wijzigingen in een wijzigingsbesluit worden gepresenteerd. In een wijzigingsbesluit moet in mensleesbare, inzichtelijke en begrijpelijke vorm datgene getoond worden wat door het besluit verandert in de geconsolideerde Regeling; dit betreft zowel tekst, Locatie als waarden.

Figuur 1 Het concept van Regeltekst, Locatie, annoteren met IMOW-objecten en weergave d.m.v. het Presentatiemodel. LET OP: dit zijn niet per se representatieve voorbeelden voor de omgevingsverordening. Het mechanisme werkt echter generiek voor elk TPOD.

3.7 Muteren en consolideren

In dit toepassingsprofiel zijn vooral de specificaties voor de geconsolideerde Regeling van de omgevingsverordening beschreven. Er zullen echter ook vaak besluiten tot wijziging van de omgevingsverordening genomen worden. Hoe wijzigingsbesluiten er voor de bekendmaking en consolidatie uit moeten zien en hoe ze moeten worden aangeleverd, is beschreven in de STOP-documentatie. Hoe het wijzigen van IMOW-objecten in zijn werk gaat is in het document 'IMOW Muteren – in de keten bevoegd gezag – LVBB – DSO-LV' beschreven.

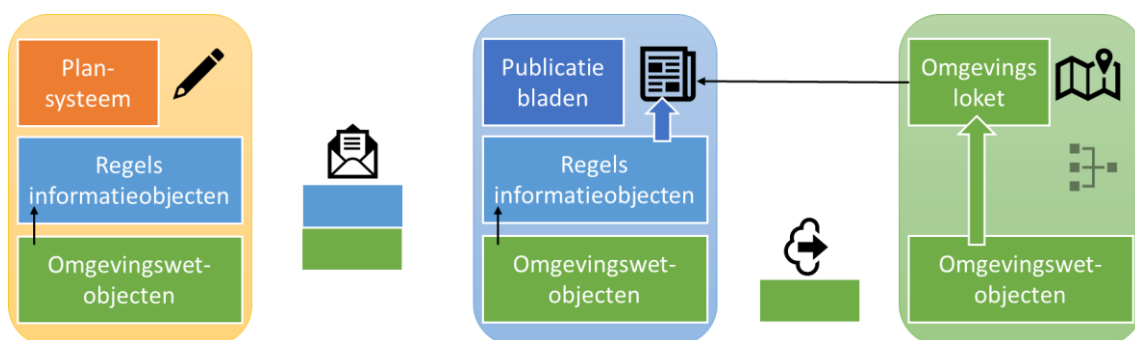
3.8 Metadata

Informatie en specificaties voor de metadata bij omgevingsdocumenten zijn te vinden in de STOP-documentatie.

3.9 Van plan tot publicatie

3.9.1 Het aanleverproces

Het bevoegd gezag levert via het digitale kanaal het digitale besluit aan via het bronhouders-koppelvlak. Het digitale besluit bestaat uit een generiek formeel deel met daarin de artikelen en informatieobjecten en een Omgevingswetdeel met specifieke objecten vanuit dit domein. In het geval van een wijzigingsbesluit levert het bevoegd gezag de consolidatie-instructies ten behoeve van het consolideren van het wijzigingsbesluit in de regeling. Beide delen vormen een gevalideerd consistent geheel. De LVBB verzorgt de publicatie van het formele deel van het besluit in het digitale publicatieblad van het bevoegde gezag op officiëlebekendmakingen.nl en consolideert het besluit in de regeling. De IMOW-objecten worden gedistribueerd naar DSO-LV ten behoeve van het Omgevingsloket.

Figuur 2 Aanleverproces

3.9.2 Raadplegen

3.9.2.1 Raadplegen in het officiële publicatieblad

Op officiëlebekendmakingen.nl wordt het besluit formeel bekend gemaakt in het digitale publicatieblad van het bevoegde gezag. Het authentieke tekstdeel van het besluit wordt in PDF-formaat weergegeven en er is een zogeheten landingspagina voor de informatieobjecten. Tevens is er een web-versie van het besluit.

Daarnaast worden de consolidatie-instructies verwerkt in de geldende regeling van dat moment. Dit resulteert in een documentgerichte weergave van de regeling van waaruit de informatieobjecten kunnen worden benaderd. De informatieobjecten worden afzonderlijk getoond in een interactieve viewer en kunnen vanuit daar ook worden gedownload.

Raadplegen is alleen mogelijk per document of regeling en dus ook alleen van één bevoegd gezag. Er is geen integraal overzicht van alle regels voor de leefomgeving.

3.9.2.2 Raadplegen in DSO-LV

DSO-LV ontvangt de IMOW-objecten. In het Omgevingsloket zijn diverse functies beschikbaar voor de gebruiker. Het biedt de mogelijkheid tot het oriënteren op de integrale regels over de fysieke leefomgeving via de kaart. Met een klik op de kaart zijn de daar geldende regels te raadplegen. De locaties uit de diverse regelgeving worden via een legenda

gesymboliseerd op de kaart. De regels en kaart geven ook selectiemogelijkheden, bijvoorbeeld het tonen van regeltekst en locaties voor een specifieke activiteit of het uitsluitend tonen van regels die voor iedereen gelden. De getoonde regels komen uit de geconsolideerde Regelingen vanuit de officiële publicatiebladen.

Tot slot vormen de IMOW-objecten de basis voor de toepasbare regels (vragenbomen) in het Omgevingsloket, indien van toepassing. De locaties zijn gekoppeld aan de activiteiten in de vragenboom. De vragenbomen zelf worden via een apart kanaal aangeleverd.

B Modellerings van de omgevingsverordening

Dit deel beschrijft de modellering van de omgevingsverordening en voorziet in de vertaling van (een deel van) de kenmerken van Tabel 1 tot en met Tabel 4 uit hoofdstuk 2 naar het model dat de kenmerken structureert en aan elkaar relateert. Het model legt uit hoe de omgevingsverordening zodanig gestructureerd wordt, dat het machineleesbaar en op een gestandaardiseerde manier uitwisselbaar wordt.

Hoofdstuk 4 beschrijft besluit, besluitonderdelen en geldende en geconsolideerde Regeling van de omgevingsverordening. In hoofdstuk 5 wordt het tekstmodel beschreven en de toepassing daarvan op de omgevingsverordening. Hoofdstuk 6 beschrijft het Informatiemodel Omgevingswet.

IMOW en de toepassing daarvan vormen een domeinspecifieke toepassing van STOP. Om een omgevingsdocument op te stellen en juridisch juist te kunnen bekendmaken is het uiteraard ook nodig om te voldoen aan de specificaties van STOP. Hoe dat moet is beschreven in de STOP-standaard.

4 Besluit, besluitonderdelen en omgevingsverordening

Deze paragraaf geeft een beschrijving van de onderdelen waaruit het besluit waarbij een omgevingsverordening of een wijziging daarvan wordt vastgesteld, bestaat.

4.1 Besluit en besluitonderdelen

4.1.1 Toelichting

Het besluit waarbij een omgevingsverordening of een wijziging daarvan wordt vastgesteld, bestaat uit twee onderdelen. Facultatief kan daar een derde deel aan worden toegevoegd.

Deel één: motivering

Dit deel van het besluit bestaat uit de vaststellingsdocumenten en de motivering van het besluit tot vaststelling c.q. wijziging van de omgevingsverordening. Het lijkt op een combinatie van het raadsbesluit, het raadsvoorstel, de zienswijzennota en de toelichting met bijlagen bij het bestemmingsplan op basis van de Wet ruimtelijke ordening.

Dit deel begint met de vaststellingsdocumenten: de overwegingen van de gemeenteraad c.q. burgemeester en wethouders die leiden tot het nemen van het besluit, waaronder de wijze waarop met de ingekomen zienswijzen is omgegaan en het voorstel tot het nemen van dit besluit (vergelijkbaar met het raadsvoorstel en raadsbesluit tot vaststelling van het bestemmingsplan op grond van de Wet ruimtelijke ordening, inclusief de zienswijzennota). Daarna volgt de motivering: de inhoudelijke onderbouwing van het besluit (vergelijkbaar met de toelichting op het bestemmingsplan). Er wordt toegelicht op welke wijze gevolg is gegeven aan de toepasselijke instructieregels en instructies van de provincie en het Rijk, en er wordt gemotiveerd om welke redenen het besluit bijdraagt aan een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. In het geval van een wijzigingsbesluit wordt in dit deel onder andere beschreven op welke onderdelen de omgevingsverordening wordt aangepast en waarom, en wordt verwezen naar voor die wijzigingen relevant beleid uit de omgevingsvisie van gemeente, provincie of Rijk.

Ter ondersteuning van de motivering kunnen bijlagen met onderzoeksgegevens en bescheiden bij dit eerste deel van het vaststellingsbesluit gevoegd zijn.

Deel twee: regels

Dit deel van het besluit bestaat uit de regels van de omgevingsverordening. Het bestaat in ieder geval uit de Regeltekst(en) en de daarbij behorende werkingsgebieden. Bij dit tweede deel kunnen bijlagen worden gevoegd (vergelijkbaar met de bijlagen bij de regels van het bestemmingsplan).

In het geval van een wijzigingsbesluit wordt in dit tweede deel concreet aangegeven op welke wijze de omgevingsverordening wordt aangepast. Aangegeven wordt welke artikelen, leden of onderdelen daarvan worden toegevoegd, geschrapt, gewijzigd of vervangen door andere. Dit deel van het wijzigingsbesluit is vergelijkbaar met de wijziging van een wet of een verordening. Dit deel wordt weergegeven in 'renvooiweergave'; een weergave waarin met visuele middelen wordt duidelijk gemaakt wat wordt toegevoegd of geschrapt.

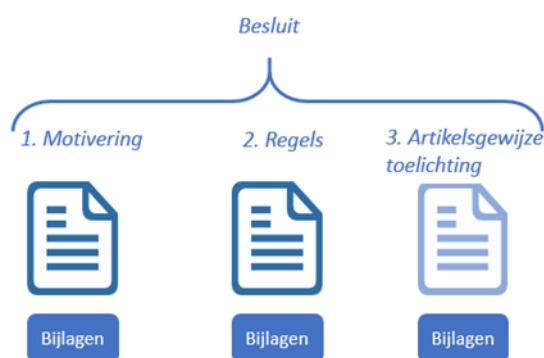
Deel drie: artikelsgewijze en algemene toelichting

Dit deel kan aan het besluit worden toegevoegd als de provinciale staten er voor kiest om bij de omgevingsverordening een artikelsgewijze toelichting te geven. De artikelsgewijze toelichting is facultatief, niet verplicht. Als er voor een artikelsgewijze toelichting is gekozen bestaat dit deel van het besluit uit de volledige artikelsgewijze toelichting (bij de eerste

vaststelling van een omgevingsverordening) dan wel uit de wijzigingen die worden aangebracht in de geconsolideerde artikelsgewijze toelichting (bij een besluit tot wijziging van de omgevingsverordening). Dit deel zal dus overeenkomen met de artikelsgewijze toelichting zoals die bij wetten en verordeningen gebruikelijk is.

Aan deze artikelsgewijze toelichting kan ook een algemene toelichting worden toegevoegd met bijvoorbeeld gegevens over de gemeente en een beschouwing over de visie van de gemeente op het omgevingsplan (globaal, gedetailleerd, wijze waarop invulling is gegeven aan de gemeentelijke beleidsvrijheid etc). Wanneer dat nodig is, kan bij een wijziging van de regels van de omgevingsverordening ook de algemene toelichting worden geactualiseerd. Als dat gewenst is kunnen ook aan dit deel bijlagen worden toegevoegd.

De besluitonderdelen zijn schematisch weer gegeven in Figuur 3.

Figuur 3 Schematische weergave besluitonderdelen

4.1.2 Norm

Het besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsverordening bestaat uit ten minste twee en ten hoogste drie onderdelen, met de volgende inhoud:

- Deel een: vaststellingsdocumenten en motivering, verplicht onderdeel
- Deel twee: omgevingsverordening, verplicht onderdeel
- Deel drie: artikelsgewijze toelichting met optioneel algemene toelichting, onverplicht onderdeel.

Aan ieder van deze drie onderdelen kunnen bijlagen worden toegevoegd.

4.2 De actuele geldende versie van de omgevingsverordening

De omgevingsverordening-delen van alle opeenvolgende besluiten tot vaststelling of wijziging van de omgevingsverordening vormen samen de actuele geldende versie van de omgevingsverordening waaraan rechten en plichten kunnen worden ontleend.

Het motiveringsdeel en de daarbij behorende gegevens en bescheiden over bijvoorbeeld onderzoek en zienswijzen maken geen deel uit van de omgevingsverordening. Dat geldt ook voor de facultatieve artikelsgewijze en de algemene toelichting. Deze onderdelen van het besluit zijn, net als de toelichting bij een bestemmingsplan en de (artikelsgewijze) toelichting bij andere algemeen verbindende voorschriften, niet juridisch bindend. Wel kunnen deze delen uiteraard een rol spelen bij de interpretatie van de regels van de omgevingsverordening.

4.3 De geconsolideerde Regeling van de omgevingsverordening

Naast de verzameling van tweede delen van alle besluiten tot vaststelling of wijziging van de omgevingsverordening die samen de juridisch geldende versie van de omgevingsverordening vormen, is er ook een geconsolideerde Regeling van de omgevingsverordening. Een geconsolideerde Regeling bevat de inhoud van een regeling zoals die geldt op een bepaald moment. De geconsolideerde Regeling wordt afgeleid uit het initiële besluit waarin steeds de (in werking getreden) wijzigingen uit de wijzigingsbesluiten zijn verwerkt tot een doorlopende versie van de omgevingsverordening.

De geconsolideerde Regeling vormt de basis voor de weergave van de regeling op overheid.nl en van de omgevingsverordening dat in DSO-LV te raadplegen is. Wanneer bij het regel-deel bijlagen zijn bijgevoegd worden die in de geconsolideerde Regeling opgenomen; wijzigingen die door het besluit in bestaande bijlagen worden aangebracht (aanpassingen in bestaande bijlagen of het geheel vervangen of verwijderen van één of meer bijlagen) worden in de geconsolideerde Regeling verwerkt.

De wijzigingen in de (facultatieve) artikelsgewijze toelichting op de regels en de algemene toelichting worden verwerkt in de geconsolideerde, digitaal raadpleegbare artikelsgewijze en algemene toelichting op de omgevingsverordening die ook via DSO-LV te raadplegen is.

5 Toepassing van het IMOP-tekstmodel op omgevingsdocumenten

In het IMOP is een volledige beschrijving van het IMOP-tekstmodel opgenomen. Het IMOP-tekstmodel benoemt tekstobjecten en beschrijft de structuur waarin die tekstobjecten toegepast kunnen worden. Het tekstmodel geldt voor alle officiële overheidspublicaties. Specifieke typen publicaties hebben een specifiek profiel op het IMOP-tekstmodel.

In dit document wordt beschreven hoe het IMOP-tekstmodel op de omgevingsverordening moet worden toegepast.

5.1 Soorten tekststructuur

IMOP onderscheidt voor inhoudelijke tekst twee soorten tekststructuren:

- Artikelstructuur: de tekststructuur waarbij het lichaam² van een (formele) regeling is opgebouwd uit één of meer artikelen;
- Vrijetekststructuur: de tekststructuur die wordt gebruikt voor juridisch authentieke documenten waarvan het lichaam van de regeling geen artikelen bevat, zoals visiedocumenten en projectbesluiten.

5.2 Specificatie van de Artikelstructuur

Zoals in paragraaf 5.1 is beschreven is de Artikelstructuur de tekststructuur voor juridisch authentieke documenten waarvan het lichaam van de regeling artikelen bevat, zoals de omgevingsverordening, de waterschapsverordening en het omgevingsplan. De Artikelstructuur kent specificaties voor het lichaam van tekst met Artikelstructuur en specificaties voor de overige onderdelen, oftewel die onderdelen die niet tot het lichaam behoren. De toepassing van deze specificaties voor de omgevingsverordening wordt in de navolgende paragrafen beschreven.

5.2.1 Tekstelementen voor het lichaam van de omgevingsverordening

5.2.1.1 Toelichting

De tekststructuren van IMOP kennen structuurelementen, elementen met inhoud, de inhoud zelf en een overkoepelend element. Structuurelementen zijn die elementen die de tekst structureren maar geen inhoud bevatten; voorbeelden zijn Hoofdstuk en Paragraaf. Elementen met inhoud zijn, zoals de term al zegt, die elementen die inhoud bevatten: Artikel en Lid. Voorbeelden van de inhoud zelf zijn Alinea, Tabel en Figuur. Het overkoepelende element van het Lichaam is Regeling. In de navolgende tekst gebruiken we 'tekstelement' als term voor de vier elementsoorten tezamen.

De tekstelementen die kunnen worden gebruikt voor de structurering van het lichaam van de omgevingsverordening, oftewel het onderdeel dat de artikelen bevat, zijn Regeling, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel en Lid. Deze tekstelementen zijn ontleend aan de Aanwijzingen voor de regelgeving (aanwijzingen 3.54, 3.56, 3.57, 3.58, 3.59), met enige nadere specificaties en toevoegingen.

De indeling werkt als volgt:

² Behoudens in bijlagen en toepassingsteksten. Daarin zijn voet-en eindnoten wel toegestaan.

- 1 Regeling is het overkoepelende element, de kapstok waar alle regels van de omgevingsverordening onder hangen.
- 2 Hoofdstuk en Artikel komen altijd voor.
- 3 Als er behoefte is om in een Hoofdstuk Artikelen te groeperen wordt Afdeling gebruikt.
- 4 In hoofdstukken waarin een onderverdeling in Afdelingen niet volstaat (bijvoorbeeld vanwege de omvang van het hoofdstuk of de verscheidenheid aan onderwerpen in het hoofdstuk) wordt Paragraaf gebruikt; dit tekstonderdeel komt tussen Afdeling en Artikel.
- 5 Een volgende onderverdeling ontstaat door Subparagraaf te gebruiken; dit tekstelement komt tussen Paragraaf en Artikel.
- 6 Bij behoefte aan nog verder gaande onderverdeling wordt Subsubparagraaf gebruikt; dit tekstelement komt tussen Subparagraaf en Artikel. Een nog verder gaande onderverdeling kan vervolgens bereikt worden door gebruik te maken van Titel; dit tekstonderdeel komt dan tussen Hoofdstuk en Afdeling.
- 7 Artikelen kunnen worden onderverdeeld in Leden.
- 8 Leden kunnen niet worden onderverdeeld in Subleden, in het model komt Sublid namelijk niet voor.
- 9 Concrete regeltekst kan alleen voorkomen onder Artikel en Lid: de Inhoud.
- 10 Inhoud bestaat uit onder andere Alinea, Figuur, Lijst en Tabel; deze kunnen alleen voorkomen onder Artikel en Lid. Een compleet overzicht van alle inhoud-elementen is te vinden in het IMOP-tekstschema met de bijbehorende documentatie.
- 11 Lijsten kunnen in meerdere niveaus gebruikt worden, zogenaamde geneste lijsten.
- 12 Voet- en eindnoten zijn niet toegestaan.

5.2.1.2 Norm

Voor tekstelementen gelden de regels uit Tabel 5.

Tabel 5 Regels voor tekstelementen en hun invulling

Type tekstelement	Aantal	Mag voorkomen onder	Mag bevatten	Mag niet bevatten
Regeling	1	n.v.t.		
Boek	0	-	-	
Deel	0	-	-	
Hoofdstuk	1..n	Regeling	Titel, Afdeling, Artikel	Boek, Deel, Hoofdstuk, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf
Titel	0..n	Hoofdstuk	Afdeling	Boek, Deel, Titel, Hoofdstuk, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel
Afdeling	0..n	Hoofdstuk, Titel	Paragraaf, Artikel	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Subparagraaf, Subsubparagraaf

Type tekstelement	Aantal	Mag voorkomen onder	Mag bevatten	Mag niet bevatten
Paragraaf	0..n	Afdeling	Subparagraaf, Artikel	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf
Subparagraaf	0..n	Paragraaf	Subsubparagraaf, Artikel	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf
Subsubparagraaf	0..n	Subparagraaf	Artikel	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf
Artikel	1..n	Hoofdstuk, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf	Lid, Alinea, Figuur, Lijst, Tabel	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel
Lid	0..n	Artikel	Alinea, Figuur, Lijst, Tabel	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Artikel, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel, Lid
Alinea	1..n	Artikel, Lid	-	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Artikel, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel, Lid
Overige inhoudselementen zoals Figuur, Lijst en Tabel ³	0..n	Artikel, Lid	-	Boek, Deel, Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Artikel, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel, Lid

5.2.2 Opschrift en nummering van de tekstelementen voor het lichaam van de omgevingsverordening

Ten behoeve van de leesbaarheid en een goede oriëntatie in de tekst krijgt een groot deel van de tekstelementen van de omgevingsverordening een Kop die bestaat uit een aantal Kop-elementen.

³ Een compleet overzicht van alle inhoudselementen is te vinden in het IMOP-tekstscheema met de bijbehorende documentatie

5.2.2.1 *Toelichting*

Kopelementen bestaan uit een Label (de naam van het type tekstelement, zoals Hoofdstuk en Artikel), een Nummer en een Opschrift. Met uitzondering van Lid is het verplicht alle tekstelementen te voorzien van een Opschrift; over het algemeen kan het bevoegd gezag het Opschrift zelf kiezen. Lijsten kunnen voorkomen in Artikelen en Leden. Er gelden regels voor het maximum aantal niveaus in Lijsten en de nummering van Lijsten. Zoals uit de navolgende norm blijkt bestaat de nummering van Hoofdstuk, Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf, Subsubparagraaf, Artikel en Lid uit Arabische cijfers. Bovendien mogen letters worden gebruikt in de nummering. Wanneer met een wijzigingsbesluit bijvoorbeeld een nieuw artikel wordt ingevoegd tussen artikel 2.5 en 2.6, dan mag dit nieuwe artikel het nummer 2.5a krijgen. Op deze wijze blijven inhoudelijke verwijzingen, vanuit andere documenten naar artikelnummers in de omgevingsverordening, intact.

5.2.2.2 *Norm*

Koppen

De verschillende tekstelementen moeten worden voorzien van een Kop. Een Kop bevat de volgende Kop-elementen:

- Label: de tekstuele aanduiding van het type van het tekstelement
- Nummer: de unieke, numerieke aanduiding van het tekstelement
- Opschrift: de tekstuele aanduiding van het tekstelement, waarmee de inhoud van het onderdeel beknopt wordt aangeduid⁴.

Toegepast op de tekstelementen die in de omgevingsverordening zijn toegestaan gelden voor de Kop de onderstaande regels, waarbij geldt dat alle onderdelen verplicht zijn, tenzij expliciet anders is vermeld. Het ligt voor de hand om in de koppen enige scheiding aan te brengen tussen Nummer en Opschrift. Het toepassingsprofiel schrijft niet voor hoe dat moet gebeuren. De keuze daarvoor wordt aan het bevoegd gezag overgelaten. Aanbevolen wordt om hier een consequente en vooral duidelijke keuze in te maken.

- Hoofdstuk:
 - Label: Hoofdstuk
 - Nummer: Hoofdstukken worden oplopend genummerd in Arabische cijfers, achter het cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie.
 - Opschrift:
 - Hoofdstuk 1 heeft het Opschrift Algemene bepalingen
 - Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van het Opschrift van de overige hoofdstukken.
- Titel:
 - Label: Titel
 - Nummer: De nummering van Titels begint met het nummer van het Hoofdstuk waarin de Titel voorkomt, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Titels in Arabische cijfers, achter het laatste cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie.
 - Opschrift: Door het bevoegd gezag zelf te kiezen.
- Afdeling:
 - Label: Afdeling
 - Nummer:

⁴ Aanwijzing 3.57 van de Aanwijzingen voor de regelgeving

- In het geval dat tussen Hoofdstuk en Afdeling Titel voorkomt: De nummering van Afdelingen begint met het samengestelde nummer van de Titel waarin de Afdeling voorkomt, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Afdelingen in Arabische cijfers, achter het laatste cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie.
- In het geval dat tussen Hoofdstuk en Afdeling geen Titel voorkomt: De nummering van Afdelingen begint met het nummer van het Hoofdstuk waarin de Afdeling voorkomt, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Afdelingen in Arabische cijfers, achter het laatste cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie.
- Opschrift: Door het bevoegd gezag zelf te kiezen.
- Paragraaf:
 - Label: Paragraaf; in plaats daarvan kan het paragraafteken (§) gebruikt worden
 - Nummer: De nummering van Paragrafen begint met het samengestelde nummer van de Afdeling waarin de Paragraaf voorkomt, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Paragrafen in Arabische cijfers, achter het laatste cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie.
 - Opschrift: Door het bevoegd gezag zelf te kiezen.
- Subparagraaf:
 - Label: Subparagraaf; in plaats daarvan kan het paragraafteken (§) gebruikt worden
 - Nummer: De nummering van Subparagrafen begint met het samengestelde nummer van de Paragraaf waarin de Subparagraaf voorkomt, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Subparagrafen in Arabische cijfers, achter het laatste cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie.
 - Opschrift: Door het bevoegd gezag zelf te kiezen.
- Subsubparagraaf:
 - Label: Subsubparagraaf; in plaats daarvan kan het paragraafteken (§) gebruikt worden
 - Nummer: De nummering van Subsubparagrafen begint met het samengestelde nummer van de Subparagraaf waarin de Subsubparagraaf voorkomt, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Subsubparagrafen in Arabische cijfers, achter het laatste cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie.
 - Opschrift: Door het bevoegd gezag zelf te kiezen.
- Artikel:
 - Label: Artikel
 - Nummer: De nummering van Artikelen begint met het nummer van het Hoofdstuk waarin het Artikel voorkomt, gevolgd door een punt, daarna oplopende nummering van de Artikelen in Arabische cijfers. Achter het laatste cijfer komt geen punt. Tussen Label en Nummer komt een spatie. NB: De nummering van Artikel wordt dus alleen bepaald door de plaats van het Artikel in het Hoofdstuk en niet door de positie van het Artikel in Titel, Afdeling, Paragraaf, Subparagraaf of Subsubparagraaf.
 - Opschrift: Door het bevoegd gezag zelf te kiezen.
- Lid:
 - Label: n.v.t., Lid heeft geen Label
 - Nummer: Leden worden per artikel oplopend genummerd in Arabische cijfers, waarbij het eerste lid van ieder artikel het nummer 1 krijgt. Achter het cijfer komt een punt.
 - Opschrift: Bij Lid kan een Opschrift worden toegevoegd maar dat is niet verplicht. Wanneer gebruik gemaakt wordt van een Opschrift is dat door het bevoegd gezag zelf te kiezen.

Lijsten

Voor Lijsten gelden de volgende regels:

- Voorkomen: Lijsten mogen voorkomen onder Artikel en Lid.
- Een Lijst wordt altijd voorafgegaan door een inleidende tekst.
- Niveaus: Lijsten mogen in ten hoogste drie niveaus gebruikt worden.
- Nummer: De onderdelen van de Lijst op het eerste niveau worden aangegeven met letters, op het tweede niveau met Arabische cijfers en op het derde niveau met romeinse cijfers.
- Lijstitems: Het aantal Lijstitems per niveau is onbeperkt.
- Opschrift: n.v.t., een Lijst heeft geen opschrift.

5.2.3 Tekstelementen voor de overige onderdelen van de omgevingsverordening

5.2.3.1 Toelichting

De overige onderdelen van de omgevingsverordening zijn de motivering van het besluit, bijlagen en de artikelsgewijze en algemene toelichting. Voor deze onderdelen zijn de tekstelementen Divisie en Inhoud beschikbaar. Het structurelement Divisie zorgt voor de structurering van de tekst. Er gelden enige specificaties, die tot een minimum beperkt zijn opdat bestuursorganen flexibel zijn om deze onderdelen zoveel mogelijk naar eigen inzicht vorm te geven.

5.2.3.2 Norm

Voor de structuur van deze onderdelen gelden de volgende specificaties:

- Er zijn twee elementen beschikbaar: Divisie en Inhoud.
- Divisie is het structurelement dat gebruikt wordt voor de structurering van de overige onderdelen.
- De opsteller kan de tekst naar eigen inzicht hiërarchisch indelen in Divisies.
- Divisie kan alleen Divisie en Inhoud bevatten.
- Inhoud bestaat uit onder andere Alinea, Figuur, Lijst en Tabel. Een compleet overzicht van alle inhoud-elementen is te vinden in het IMOP-tekstschema met de bijbehorende documentatie.
- Iedere Divisie moet worden voorzien van een Kop. Een Kop kan bestaan uit de Kop-elementen Nummer, Label (zoals hoofdstuk, paragraaf, etc.) en Opschrift. De opsteller is vrij in het gebruik van de Kop-elementen, zolang er maar een Kop is.

5.3 Specificatie van de Vrijetekststructuur

De geconsolideerde Regeling van de omgevingsverordening en besluiten tot wijziging van de basistekst kennen een Artikelstructuur. De specificaties van de Vrijetekststructuur zijn derhalve niet van toepassing.

5.4 Standaardindeling omgevingsverordening

Het omgevingsverordening kent in beperkte mate een voorgeschreven inhoudsopgave. In de navolgende subparagrafen wordt dat toegelicht en wordt de norm geformuleerd die dit toepassingsprofiel op dit punt stelt.

5.4.1 Toelichting

Om het bestuursorgaan de mogelijkheid te bieden de omgevingsverordening naar eigen inzicht in te delen schrijft dit toepassingsprofiel slechts een zeer beperkte vorm van standaard-inhoudsopgave voor.

De eerste verplichting is dat ieder omgevingsverordening een eerste hoofdstuk heeft met het opschrift 'Algemene bepalingen'. Uitgangspunt is dat in hoofdstuk 1 'Algemene bepalingen' alleen algemene bepalingen worden opgenomen waarvan het werkingsgebied het hele werkingsgebied van de omgevingsverordening is. Doel van dit uitgangspunt is tweeledig. Enerzijds wordt het gehanteerd om er voor te zorgen dat een gebruiker alle regels die op een locatie gelden gepresenteerd krijgt. Anderzijds voorkomt dit uitgangspunt dat een gebruiker die de regels die voor een bepaalde locatie gelden wil raadplegen ook allerlei regels te zien krijgt die daar niet van toepassing zijn, alleen omdat ze als algemene bepaling zijn geformuleerd zonder er een specifiek werkingsgebied aan te koppelen. In hoofdstuk 1 'Algemene bepalingen' komen verplicht een artikel Begripsbepalingen en een artikel Meet- en rekenbepalingen voor. Die artikelen kunnen alle begrippen en meet- en rekenbepalingen bevatten. Wanneer de begrippen en/of de meet- en rekenbepalingen in een bijlage zijn opgenomen bevatten deze artikelen tekstuele verwijzingen naar die bijlagen. Zie voor de begripsbepalingen paragraaf 5.5 en voor de meet- en rekenbepalingen paragraaf 5.6.

De tweede verplichting is dat ieder omgevingsverordening een bijlage bevat waarin de nummers en identificatiecodes van de informatieobjecten (waarin de Locaties en normwaarden zijn vastgelegd) zijn opgenomen.

5.4.2 Norm

Ieder omgevingsverordening kent in ieder geval de volgende onderdelen:

- een hoofdstuk 1 Algemene bepalingen, met in dat hoofdstuk in ieder geval een artikel Begripsbepalingen en een artikel Meet- en rekenbepalingen;
- een bijlage met nummers en identificatiecodes van de informatieobjecten.

5.5 Begripsbepalingen

5.5.1 Toelichting

Het doel van begripsbepalingen is om eenduidig vast te leggen wat wordt bedoeld met een term die in een regeling wordt gebruikt. Begripsbepalingen bestaan uit één of meer begrippen, die ieder bestaan uit een term en de definitie van die term.

Begripsbepalingen worden uitsluitend opgenomen in het artikel Begripsbepalingen in hoofdstuk 1 dan wel in een specifieke bijlage met begripsbepalingen en niet (ook) op andere plaatsen in de regeltekst. Dit zorgt er voor dat de begrippen goed vindbaar zijn en draagt bij aan de eenduidigheid van regels: voorkomen wordt dat eenzelfde begrip op meerdere plaatsen wordt gedefinieerd en dat voor eenzelfde begrip onbedoeld verschillende definities worden gebruikt. Op deze manier is voor een opsteller makkelijk terug te vinden of een begrip in het omgevingsdocument al gedefinieerd is; iets wat ook meervoudig bronhouderschap kan vergemakkelijken. Ook wordt op deze manier voorkomen dat er onduidelijkheid ontstaat over bij welke locatie een begripsdefinitie hoort.

Het is dus niet toegestaan om op andere plaatsen dan in een specifiek daarvoor bestemd artikel in hoofdstuk 1 of in een specifieke bijlage in een omgevingsdocument begrippen te definiëren, waardoor het ook niet mogelijk is om eenzelfde begrip in verschillende tekstgedeelten verschillende betekenissen te geven. Wanneer er behoefte is aan verschillende betekenissen kan dat worden opgelost door de begrippen een wat specifiekere naam mee te geven.

Een (willekeurig gekozen) voorbeeld is de bebouwde kom. Vanuit verschillende aspecten moeten c.q. kunnen regels worden gesteld waarvan het werkingsgebied de bebouwde kom is, waarbij de bebouwde kom niet steeds hetzelfde gebied is. Een oplossing zou kunnen zijn om het begrip te specificeren tot bijvoorbeeld 'bebouwde kom bouwregels', 'bebouwde kom verkeersregels'.

Om het met wijzigingsbesluiten invoegen en verwijderen van begrippen eenvoudig te houden worden de begrippen in alfabetische volgorde geplaatst zonder gebruik te maken van opsommingstekens in de vorm van nummers of letters.

Het is mogelijk om met de systematiek voor Verwijzingen die in paragraaf 5.7 is beschreven, een verwijzing te maken van een term die in een regeltekst voorkomt naar een begrip in de begripsbepalingen waar die term wordt gedefinieerd. Die verwijzing maakt het, bijvoorbeeld op overheid.nl en in DSO-LV, mogelijk dat de raadpleger de definitie van een term te zien krijgt als die term in de regeltekst voorkomt. Het maken van zo'n verwijzing gebeurt in de software waarmee het omgevingsdocument wordt opgesteld en/of geannoteerd en vergt een menselijke handeling. Het gebeurt niet automatisch in bijvoorbeeld LVBB of DSO-LV en dus ook niet onbedoeld.

5.5.2 Norm

Voor de begripsbepalingen gelden de volgende regels:

- begripsbepalingen worden uitsluitend opgenomen in het artikel Begripsbepalingen in hoofdstuk 1 of in een specifieke bijlage met begripsbepalingen;
- het artikel Begripsbepalingen dan wel de bijlage met begripsbepalingen begint met een introducerende zin;
- ieder begrip bestaat uit een term en een definitie;
- de begrippen worden in alfabetische volgorde opgenomen en krijgen geen opsommingstekens in de vorm van nummers of letters.

Om machineleesbaar te maken dat iets een begrip is wordt gebruik gemaakt van de IMOP-systematiek Begrippenlijst: een specifieke vorm van een Lijst die gericht is op het coderen van een lijst met definities. Hiervoor wordt verwezen naar de betreffende STOP-documentatie.

5.6 Meet- en rekenbepalingen

5.6.1 Toelichting

In de omgevingsverordening zullen regels voorkomen waarvan duidelijk moet zijn hoe er bij de toepassing ervan gemeten en/of gerekend moet worden. Dit zal onder andere het geval zijn bij omgevingswaarden (zie paragraaf 6.4.6) en omgevingsnormen (zie paragraaf 6.4.7). Hoe gemeten en/of gerekend moet worden, wordt vastgelegd in meet- en rekenbepalingen.

Bij elkaar in één artikel of een bijlage plaatsen van meet- en rekenbepalingen zorgt er voor dat ze goed vindbaar zijn en draagt bij aan de eenduidigheid van regels. Voorkomen wordt dat van eenzelfde onderwerp op meerdere plaatsen wordt vastgelegd hoe er bij de toepassing gemeten en/of gerekend moet worden en dat er daarbij onbedoeld verschillende wijzen van meten en/of rekenen worden voorgeschreven. Op deze manier is voor een opsteller makkelijk terug te vinden of een meet- of rekenbepaling al in de omgevingsverordening is opgenomen; iets wat ook meervoudig bronhouderschap kan vergemakkelijken. Ook wordt op deze manier voorkomen dat er onduidelijkheid ontstaat over bij welk werkingsgebied een

meet- of rekenbepaling hoort. Zoals in paragraaf 5.4 is bepaald worden de meet- en rekenbepalingen bij deze methode in het artikel Meet- en rekenbepalingen in Hoofdstuk 1 dan wel in een specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen geplaatst.

Het kan echter ook voorkomen dat een meet- of rekenbepaling zo contextgebonden is dat deze slechts voor één of een beperkt aantal artikelen van toepassing is. In zo'n geval kan het bevoegd gezag het wenselijk vinden om de meet- of rekenbepaling niet in het artikel Meet- en rekenbepalingen in hoofdstuk 1 te plaatsen maar direct in of bij de artikelen waarop zij van toepassing is. Beide methoden zijn toegestaan.

Aanbevolen wordt om in ieder geval de meet- en rekenbepalingen die in meerdere artikelen en op verschillende plaatsen van toepassing zijn, bij elkaar te zetten in één artikel, te weten het artikel Meet- en rekenbepalingen in Hoofdstuk 1, dan wel in een specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen.

Om het met wijzigingsbesluiten invoegen en verwijderen van meet- en rekenbepalingen eenvoudig te houden worden de meet- en rekenbepalingen die bij elkaar in het artikel Meet- en rekenbepalingen of in een specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen worden geplaatst, in alfabetische volgorde geplaatst zonder gebruik te maken van opsommingstekens in de vorm van nummers of letters.

5.6.2 Norm

Voor de meet- en rekenbepalingen gelden de volgende regels:

- meet- en rekenbepalingen worden bij voorkeur opgenomen in het artikel Meet- en rekenbepalingen in hoofdstuk 1 of in een specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen; het is ook toegestaan ze direct in of bij de artikelen te plaatsen waarop zij van toepassing zijn.
- het artikel Meet- en rekenbepalingen dan wel de specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen begint met een introducerende zin;
- iedere meet- of rekenbepaling bestaat uit een term en een beschrijving van de te gebruiken meet- of rekenwijze;
- wanneer de meet- en rekenbepalingen worden opgenomen in het artikel Meet- en rekenbepalingen in hoofdstuk 1 dan wel in de specifieke bijlage met meet- en rekenbepalingen worden ze in alfabetische volgorde opgenomen en krijgen ze geen opsommingstekens in de vorm van nummers of letters.

Om machineleesbaar te maken dat iets een meet- of rekenbepaling is, wordt gebruik gemaakt van de IMOP-systematiek Begrippenlijst: een specifieke vorm van een Lijst die gericht is op het coderen van een lijst met definities. Hiervoor wordt verwezen naar de betreffende STOP-documentatie.

5.7 Verwijzing

5.7.1 Toelichting

Een stuk tekst kan een verwijzing naar een ander tekstelement of ander document bevatten. Voorbeelden hiervan zijn:

- de verwijzing vanuit een begrip in een regel naar de begripsbepaling waarin dat begrip wordt gedefinieerd;
- de verwijzing vanuit een beleidsregel over de toepassing van een open norm naar de regel waarin de open norm is vastgelegd;

- de verwijzing vanuit een artikel naar de artikelsgewijze toelichting op dat artikel (en vice versa);
- de verwijzing vanuit een regel naar een wettelijke bepaling.

Het gaat hier om een simpele verwijzing; de verhouding tussen het ene tekstelement en het andere tekstelement of document is niet gekwalificeerd. Met de hier beschreven verwijzing wordt ook uitdrukkelijk niet de verwijzing vanuit een regel naar een informatieobject bedoeld.

Het model maakt het mogelijk de hier bedoelde verwijzing te maken. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de generieke XML-elementen IntRef (voor verwijzingen tussen tekstelementen binnen een omgevingsdocument) en ExtRef (voor verwijzingen vanuit een omgevingsdocument naar (tekstelementen in) andere documenten; dat kunnen omgevingsdocumenten maar ook andere typen documenten zijn). Een verwijzing kan gemaakt worden naar een tekstelement in de omgevingsverordening zelf, maar ook naar (tekstelement in) een ander document.

Bij een verwijzing naar een ander document is aandacht nodig voor de formulering van de verwijzing. Wanneer een algemene verwijzing naar het andere document wordt gemaakt, dus zonder te verwijzen naar een specifieke versie daarvan, zou een wijziging in het andere document onbedoeld kunnen leiden tot wijziging van de omgevingsverordening zonder dat daar een besluit van het bevoegd gezag aan ten grondslag ligt. Zo'n algemene verwijzing zonder specifieke versie noemen we een dynamische verwijzing. Wanneer het ongewenst is dat een wijziging in het andere document doorwerkt in de omgevingsverordening kan een statische verwijzing worden gemaakt. Er wordt dan expliciet verwezen naar een specifieke versie van dat andere document, of meer algemeen naar de versie die geldig is op het moment van terinzageleggen van het ontwerpbesluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsverordening dan wel het moment van inwerkingtreden van dat besluit.

Ten behoeve van de goede raadpleegbaarheid van de omgevingsverordening wordt sterk aanbevolen om in ieder geval gebruik te maken van de verwijzing vanuit een begrip in een regel naar de begripsbepaling waarin dat begrip wordt gedefinieerd.

5.7.2 Norm

Voor het maken van de verwijzing wordt gebruik gemaakt van de generieke XML-elementen IntRef (voor de verwijzing naar een ander tekstelement in hetzelfde document) en ExtRef (voor de verwijzing naar (tekstelementen in) een ander document).

6 Het Informatiemodel Omgevingswet

6.1 Inleiding

IMOW beschrijft vanuit een informatiekundige blik de aspecten die van belang zijn voor het annoteren van omgevingsdocumenten bij het opstellen van omgevingsdocumenten en ten behoeve van de informatieverschaffing in DSO-LV.

In dit hoofdstuk wordt de toepassing van IMOW voor de omgevingsverordening toegelicht. Paragraaf 6.2 beschrijft de hoofdlijnen van IMOW die voor alle omgevingsdocumenten met regels van toepassing zijn. Paragraaf 6.3 bevat het IMOW-UML-klassediagram voor de omgevingsverordening met een korte toelichting op het diagram. Paragraaf 6.4 beschrijft in detail de toepassing van het annoteren met IMOW-objecten op de omgevingsverordening. In de laatste drie paragrafen van dit hoofdstuk worden het niveau van annoteren (paragraaf 6.5), het werken met standaardfrases (paragraaf 6.6) en de verplichte en onverplichte onderdelen van de standaard en hun juridische status (paragraaf 6.7) beschreven.

6.2 De hoofdlijnen van IMOW voor omgevingsdocumenten met Artikelstructuur

6.2.1 Regeltekst en Juridische regel

Regeltekst is de STOP/TPOD-term voor de kleinste *zelfstandige* eenheid van (een of meer) bij elkaar horende Juridische regels in een tekst met Artikelstructuur: artikel en lid. De Regeltekst is in een tekst concreet aan te wijzen.

Juridische regel is een abstract concept waarmee een regel met juridische werkingkracht wordt beschreven. Juridische regel wordt gebruikt om aan verschillende onderdelen van een Regeltekst Locaties en inhoudelijke annotaties te kunnen koppelen.

Regeltekst bevat altijd ten minste één Juridische regel; wanneer dat gewenst is kan Regeltekst meerdere Juridische regels bevatten. In een Regeltekst met meerdere Juridische regels zijn de individuele Juridische regels minder makkelijk als zelfstandige eenheden te identificeren. Bij bevraging in bijvoorbeeld DSO-LV zal altijd de volledige Regeltekst als resultaat worden weergegeven en niet de individuele Juridische regel.

Een voorbeeld waarin een Regeltekst één Juridische regel bevat:

Artikel 2.9 Meldingsplicht

Daar waar aan een locatie de functie 'Centrumgebied' is toegedeeld is het verboden de gebruiksactiviteit 'het exploiteren van een hospice' te verrichten zonder dat daarvoor aan het bevoegd gezag een melding is gedaan.

Een voorbeeld waarin een Regeltekst meerdere Juridische regels bevat:

Artikel 2.10 Activiteiten die zonder vergunning of melding zijn toegestaan
Daar waar aan een locatie de functie 'Centrumgebied' is toegedeeld is het in ieder geval toegestaan om de volgende activiteiten te verrichten:

- a. het exploiteren van een bedrijf;
- b. het exploiteren van een speelautomatenhal, uitsluitend ter plaatse van het werkingsgebied 'exploiteren speelautomatenhal'.

6.2.2 Informatieobject en Noemer

In besluiten kan informatie worden opgenomen die niet in tekstuele vorm op een voor de mens leesbare manier weergegeven kan worden. De geometrische begrenzing van een werkingsgebied is daar een voorbeeld van; gedacht kan ook worden aan een geluidsfragment. STOP gebruikt het informatieobject als bedoeld in Aanwijzing 3.50 van de Aanwijzingen voor de regelgeving (waarin de voorwaarden staan waar verwijzingen naar informatie op internet aan moeten voldoen) om dergelijke informatie op een juridisch juiste manier vast te leggen en er vanuit een besluit naar te verwijzen. Een informatieobject dat de geometrische begrenzing van een werkingsgebied vastlegt (oftewel de coördinaten van de grens van een werkingsgebied bevat), wordt een geografisch informatieobject genoemd.

Een informatieobject is een op zichzelf staand object voor het opslaan en via internet ontsluiten van informatie die niet op een voor de mens leesbare manier in de tekst van het besluit kan worden weergegeven. In de tekst van het besluit wordt een verwijzing opgenomen naar het informatieobject waardoor de inhoud ervan onderdeel wordt van het besluit. De systematiek waarmee informatieobjecten machineleesbaar worden vastgelegd en de manier waarop in het besluit naar het informatieobject wordt verwezen zorgen er voor dat:

- de informatie permanent via de verwijzing is terug te vinden;
- de informatie met algemeen beschikbare software op een voor de mens begrijpelijke manier gepresenteerd kan worden;
- de onveranderlijkheid van het informatieobject voldoende is gewaarborgd.

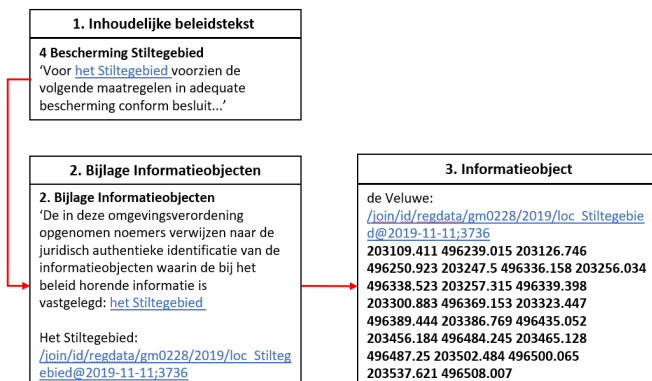
Het informatieobject is geen onderdeel of bijlage bij de tekst van het besluit, maar is een zelfstandige entiteit. Het wordt wel tegelijk met het besluit in het publicatieblad van het betreffende bevoegd gezag op officiëlebekendmakingen.nl gepubliceerd. Door in de tekst van het besluit naar het informatieobject te verwijzen krijgt het informatieobject juridische status.

De Locatie of Locaties die het werkingsgebied van Juridische regel in omgevingsdocumenten betreft, moet worden vastgelegd in een geografisch informatieobject. Het in de tekst van omgevingsdocumenten (juridisch juist) verwijzen naar het geografisch informatieobject gebeurt als volgt:

- In de Juridische regel wordt de Noemer van het geografisch informatieobject (en dus ook van de Locatie(s)) opgenomen: een tekstuele aanduiding van de Locatie, waaruit een lezer kan begrijpen waar het geografisch informatieobject betrekking op heeft.
- In de besluitbijlage Informatieobjecten wordt de Noemer opgenomen op een manier vergelijkbaar met een begrip en zijn definitie: bij wijze van definitie komt achter de Noemer de volledige identificatie van het geografisch informatieobject.
- In of bij het geografisch informatieobject wordt de Noemer opgenomen.

Het is praktisch wanneer de Noemer in de Regeltekst of Juridische regel wordt vormgegeven als link naar de betreffende Noemer in de bijlage en de identificatie van het geografisch informatieobject in de bijlage als link naar het geografisch informatieobject.

Een voorbeeld van deze verwijzing is weergegeven in de volgende figuur:

Figuur 4 Noemer en Informatieobject

Een geografisch informatieobject kan door meerdere regelingen en/of besluiten worden gebruikt. In het besluit wordt immers *verwezen* naar het geografisch informatieobject. Dat maakt het ook mogelijk om te verwijzen naar een geografisch informatieobject van een ander bevoegd gezag of een geografisch informatieobject van het eigen bevoegd gezag dat voor een ander instrument is gecreëerd. Voorwaarde is uiteraard dat het geografisch informatieobject voldoet aan de in STOP vastgelegde eisen aan een geografisch informatieobject. De verwijzing naar een geografisch informatieobject kan statisch of dynamisch zijn. Bij een statische verwijzing wordt verwezen naar een specifieke versie van het geografisch informatieobject. Bij een dynamische verwijzing wordt versie-onafhankelijk verwezen naar een geografisch informatieobject. Wanneer dynamisch wordt verwezen naar een geografisch informatieobject van een ander bevoegd gezag is het mogelijk dat het Werkingsgebied van een Regeltekst wijzigt zonder dat het verwijzende bevoegde gezag daarover een besluit heeft genomen. Bij de keuze tussen dynamisch en statisch verwijzen naar een geografisch informatieobject dienen deze gevolgen afgewogen te worden.

6.2.3 Locatie

In IMOW wordt Locatie gekoppeld aan de Juridische regel en aan de inhoudelijke annotaties Activiteit, Gebiedsaanwijzing, Omgevingswaarde en Omgevingsnorm. Met Locatie wordt vastgelegd waar de Juridische regel en de inhoudelijke annotaties van toepassing zijn. IMOP kent Locatie ook in de rol van Werkingsgebied van een Regeltekst.

De Locaties in een omgevingsdocument moeten voor de bekendmaking c.q. publicatie worden vastgelegd en aangeleverd in de vorm van een geografisch informatieobject en kennen een corresponderende Noemer, zie daarvoor paragraaf 6.2.2. Locatie heeft een aantal verschijningsvormen. Ze worden vastgelegd met Geometrie. Locatie en de toepassing ervan worden in detail beschreven in paragraaf 6.4.3.

6.2.4 Werkingsgebied

Uitgangspunt van STOP is dat iedere Regeltekst een werkingsgebied heeft. Werkingsgebied is een abstract, conceptueel begrip: het gebied waar een Regeltekst (dus een Artikel of een Lid) zijn werking heeft. Het Werkingsgebied van de Regeltekst is de optelling van de Locaties van alle Juridische regels die samen de Regeltekst vormen. Het Werkingsgebied van de Regeltekst wordt vastgelegd door middel van een verwijzing naar de Locatie van de Regeltekst dan wel de Locaties van de Juridische regels in de Regeltekst.

Wanneer een Regeltekst geen Juridische regels met eigen Locaties heeft, dan geldt het Werkingsgebied van de hele regeling. Voor omgevingsdocumenten moet dat Werkingsgebied expliciet worden aangegeven. Het wordt niet door LVBB of DSO-LV afgeleid.

Als het Werkingsgebied in de Regeltekst in woorden wordt beschreven, bijvoorbeeld met een geografische of vergelijkbare term (in het Stadspark, op de Veluwe, in ieder hoekpand) kunnen LVBB en DSO-LV de exacte ligging van het Werkingsgebied niet afleiden (zij weten immers niet waar het Stadspark is of waar de hoekpanden zijn). Het Werkingsgebied van zo'n regel is dan het specifieke Werkingsgebied van de volledige Regeltekst dan wel het Werkingsgebied van de hele regeling. Het is dan aan de lezer van de Regeltekst om te interpreteren waar de Regeltekst wel en niet werking heeft.

6.2.5 Annoteren met IMOW-objecten

STOP en IMOW maken het mogelijk om een Regeltekst met een Locatie te verbinden door middel van de verwijzing Werkingsgebied. Een computer weet dan dat beide bij elkaar horen maar kan geen verdere betekenis aan die relatie geven en kan het Werkingsgebied ook niet voor een mens betekenisvol op een kaart weergeven.

Dat kan wel met het in paragraaf 3.4 beschreven mechanisme annoteren: het toevoegen van gegevens aan (onderdelen van) besluiten en regelingen die die besluiten en regelingen machineleesbaar maken. Annoteren zorgt er voor dat het besluit of de regeling gestructureerd bevraagbaar is en dat werkingsgebieden en andere gegevens op een kaart weergegeven worden. Het annoteren kan ook helpen bij het verbinden van toepasbare regels, oftewel vragenbomen, aan regels met werkingsgebieden. In de volgende paragrafen wordt het annoteren van omgevingsdocumenten met IMOW-objecten toegelicht. Daarnaast gelden specificaties vanuit STOP. Die worden in de STOP-documentatie beschreven.

6.3 Het IMOW-UML-diagram

Figuur 5 toont het volledige IMOW-diagram in UML van de omgevingsverordening.

In het diagram zijn in blauw de tekstobjecten weergegeven. Regeltekst en Juridische regel staan daarin centraal. In roze is Locatie met zijn verschijningsvormen weergegeven. Dit zijn de hoofdlijnen van IMOW die in paragraaf 6.2 al zijn beschreven. De groene blokjes staan voor de inhoudelijke annotatie-objecten Activiteit, Omgevingswaarde, Omgevingsnorm en Gebiedsaanwijzing. In de gele blokjes staan nadere specificaties. In het model is aangegeven welke waardelijsten van toepassing zijn. Het model bevat ook de attributen die het Presentatiemodel gebruikt om inhoudelijke annotaties te kunnen presenteren op een kaart. In de volgende paragraaf worden de objecten in detail beschreven.

6.4 Annoteren met IMOW-objecten: de objecten en hun attributen in detail beschouwd

Deze paragraaf beschrijft hoe het annoteren met IMOW-objecten in zijn werk gaat. De objecten, de bijbehorende attributen en waardelijsten worden gedetailleerd toegelicht. Ook wordt de toepassing van het presentatiemodel voor de verschillende objecten beschreven en getoond.

Ieder onderdeel wordt volgens een vast stramien beschreven. Het begint met een toelichting op de toepassing: waarvoor en wanneer wordt het object of attribuut gebruikt. Daarna volgt een definitie van het object, om precies aan te geven waar het over gaat. Vervolgens wordt de norm gesteld. Deze subparagraaf begint steeds met een uitsnede van het IMOW-diagram met daarin die objecten en relaties die relevant zijn. De norm somt op welke attributen vereist zijn om correct te kunnen annoteren met dit IMOW-object, of het attribuut verplicht of optioneel is, hoe vaak het attribuut kan of moet voorkomen en of er een waardelijst voor het attribuut bestaat. De daaropvolgende subparagraaf geeft een toelichting op de attributen en de waardelijsten. De laatste subparagraaf toont, indien aan de orde, hoe de toepassing van het presentatiemodel op het object er uit ziet.

6.4.1 Objecttype Regeltekst

6.4.1.1 *Toelichting op de toepassing*

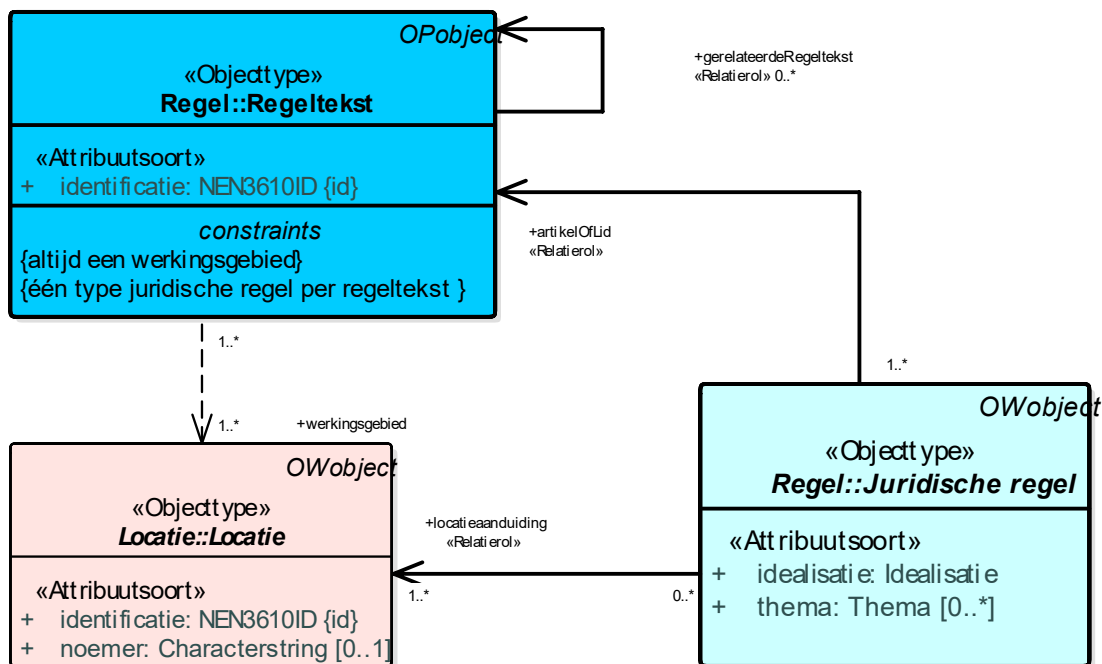
Regeltekst is de STOP/TPOD-term voor de kleinste *zelfstandige* eenheid van ordening en informatie in een tekst met Artikelstructuur: artikel en lid. Regeltekst bevat altijd ten minste één Juridische regel; wanneer dat nodig is kan Regeltekst meerdere Juridische regels bevatten. Iedere Regeltekst heeft een Werkingsgebied: het gebied waar een Regeltekst zijn werking heeft.

Bij de Regeltekst kan als extra informatie worden aangegeven of de Regeltekst een bijzondere relatie met een andere Regeltekst heeft.

6.4.1.2 *Definitie*

Regeltekst is de kleinste zelfstandige eenheid van (een of meer) bij elkaar horende Juridische regels in (het lichaam van) een tekst met Artikelstructuur, te weten een artikel of een lid.

6.4.1.3 Norm

Figuur 6 IMOW-afbeelding objecttype Regeltekst

Regeltekst kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *gerelateerdeRegeltekst*: de verwijzing van een specifieke Regeltekst naar een andere Regeltekst die aangeeft dat er een bijzondere relatie bestaat tussen die twee Regelteksten. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

6.4.1.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

gerelateerdeRegeltekst: een regel kan in een bijzondere relatie tot een andere regel staan waardoor het van belang is dat de gebruiker ook de andere regel leest of althans daarop wordt geattendeerd. Een Regeltekst kan een afwijking, aanvulling of uitzondering vormen op een andere Regeltekst. Zo'n relatie doet zich onder andere voor wanneer in een omgevingsplan, omgevingsverordening of waterschapsverordening met maatwerkregels wordt afgeweken van regels uit een AMvB. Een ander voorbeeld is de situatie waarin in een omgevingsdocument met regels algemene regels staan waarvan voor een bepaalde locatie of een bepaald onderwerp met een specifieke regel kan worden afgeweken of waarop een bepaalde uitzondering wordt gemaakt.

Regeltekst kent geen waardelijsten.

Voor Regeltekst geldt de voorwaarde 'één type Juridische regel per Regeltekst'. Dit wordt toegelicht bij Juridische regel in paragraaf 6.4.2.4. Let op dat dat in dit geval geldt op het *niveau van Artikel*: alle Juridische regels in een Artikel en alle Juridische regels in alle Leden van een Artikel moeten van hetzelfde type zijn.

In de uitsnede van het diagram is ook het attribuut *werkingsgebied* te zien. Dit attribuut is de verwijzing van een specifieke Regeltekst naar (de identificatie van) de bijbehorende

Locatie(s). De relatie is in een onderbroken lijn weergegeven het een conceptuele relatie is. De relatie is impliciet inbegrepen in de relatie tussen Regeltekst, Juridische regel en Locatie.

6.4.1.5 *Toepassing presentatiemodel*

Het presentatiemodel geeft regels voor de presentatie van tekst in omgevingsdocumenten. Die regels gelden ook voor Regeltekst.

6.4.2 **Objecttype Juridische regel**

6.4.2.1 *Toelichting op de toepassing*

Juridische regel is een conceptuele constructie, die in het Informatiemodel Omgevingswet wordt gebruikt om verschillende onderdelen van een Regeltekst, bijvoorbeeld de onderdelen van een Lijst of de verschillende activiteiten die in een Regeltekst worden genoemd, een eigen Locatie te kunnen geven. Juridische regel is altijd onderdeel van een Regeltekst en, zoals we in de paragrafen 6.2.1 en 6.4.1 al hebben gezien, Regeltekst kan meerdere Juridische regels bevatten. In een Regeltekst met meerdere Juridische regels is een individuele Juridische regel minder makkelijk als zelfstandige eenheid te identificeren.

Bij de Juridische regel kan worden aangegeven hoe nauwkeurig het bevoegd gezag de Locatie van die Juridische regel bedoeld heeft en hoe Locatie geïnterpreteerd moet worden. Een Locatie kan exact bedoeld zijn, maar ook indicatief. Een voorbeeld van dat laatste is als een grens met een formule berekend is; de grens houdt dan geen rekening met de situering van objecten als woningen e.d. terwijl dat in de interpretatie wel zou moeten. Ook kan een Locatie in een omgevingsdocument bedoeld zijn als indicatie of zoekzone voor de plek voor een toekomstige ontwikkeling: pas later wordt de daadwerkelijke plek bepaald.

Met het IMOW-object Juridische regel kan extra informatie aan de Juridische regel worden gekoppeld: tot welke regelsoort de Juridische regel behoort, wat het thema is waarover de Juridische regel gaat en met welk IMOW-object de Juridische regel geannoteerd is.

Juridische regel heeft drie typen: Regel voor iedereen, Instructieregel en Omgevingswaarde-regel. Doel van deze typen is het eenvoudig kunnen selecteren van regeltekst voor een specifieke gebruikersgroep, waardoor iedere gebruikersgroep als uitgangssituatie alleen die regels krijgt voorgelegd die voor die groep van belang zijn. Daartoe wordt onderscheid gemaakt tussen instructieregels, die alleen voor andere overheden zijn bedoeld, omgevingswaarderegels, die op zichzelf alleen werking hebben voor de bestuursorganen van het bevoegd gezag dat de omgevingswaarde heeft vastgesteld, en regels die voor iedereen van belang zijn. Uiteraard wordt alleen dat type gekozen die in het betreffende omgevingsdocument kan voorkomen. Instructieregels kunnen alleen voorkomen in AMvB, ministeriële regeling en omgevingsverordening. Omgevingswaarden kunnen alleen in AMvB, omgevingsverordening en omgevingsplan voorkomen. Regels voor iedereen tot slot kunnen voorkomen in alle omgevingsdocumenten met regels. Het type Juridische regel geeft dus aan tot welke soort een Juridische regel behoort en voor wie de Juridische regel bedoeld is.

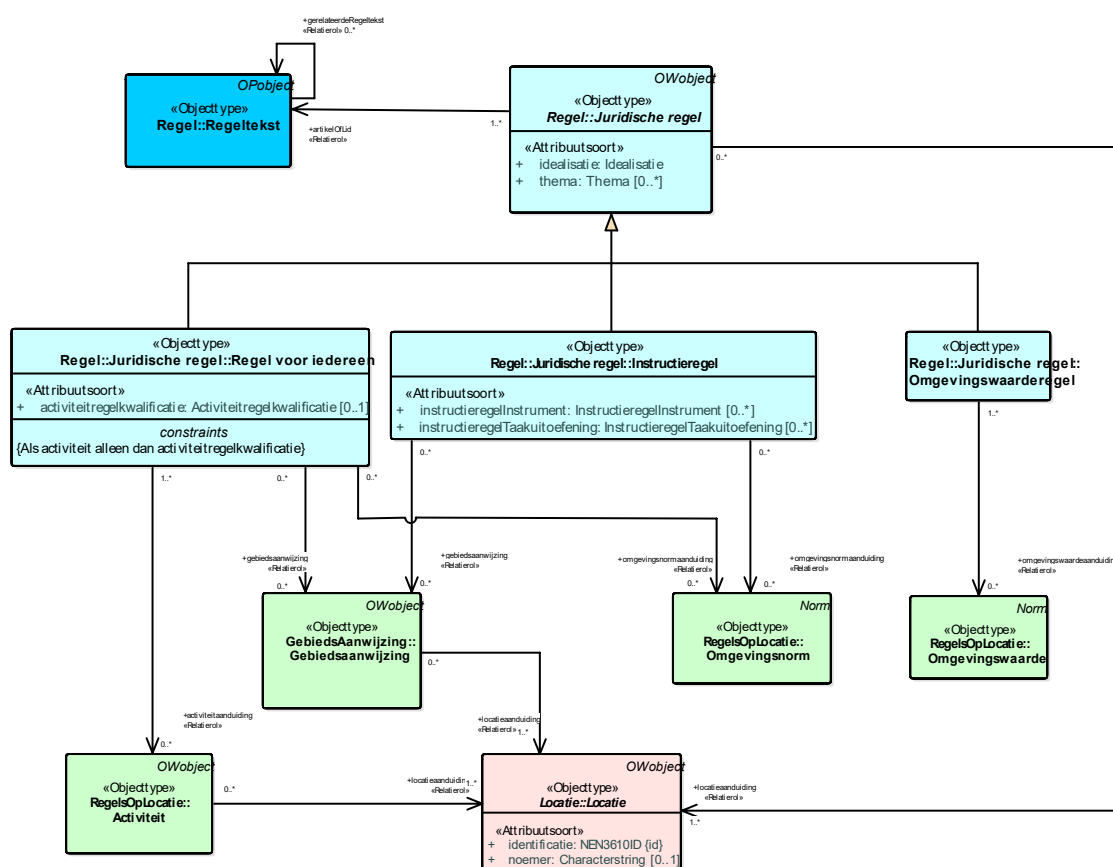
Bij regels die voor iedereen van belang zijn én die geannoteerd zijn met het IMOW-object Activiteit, is het voor de raadpleger van het Omgevingsloket en bij het opstellen en gebruiken van vragenbomen behulpzaam wanneer extra informatie wordt vastgelegd, bijvoorbeeld of een regel over een vergunningplicht, een verbod of een meldingsplicht gaat. Instructieregels kunnen worden gesteld over de uitoefening van een bevoegdheid of een taak. Ze richten zich dus tot een bepaald instrument of een taakuitoefening. Om met behulp van een computer snel te kunnen selecteren welke instructieregels relevant zijn, wordt aan Instructieregel extra informatie toegevoegd: richt de instructieregel zich tot een instrument, en zo ja tot welk instrument, of gaat het over de uitoefening van een taak en zo ja wie moet die taak uitoefenen.

Bij Regeltekst is de voorwaarde opgenomen dat alle Juridische regels binnen één Regeltekst van hetzelfde type moeten zijn. Op deze manier wordt voorkomen dat verschillende typen juridische regels bij elkaar in één lid respectievelijk artikel worden geplaatst. Dit komt het tonen van regels per doelgroep ten goede.

6.4.2.2 Definitie

Juridische regel is een abstract concept dat een regel met juridische werkingkracht beschrijft.

6.4.2.3 Norm

Figuur 7 IMOW-afbeelding objecttype Juridische regel

Juridische regel kent de volgende attributen:

- *idealisatie*: attribuut dat vastlegt op welke manier de begrenzing van Locatie voor deze Juridische regel geïnterpreteerd moet worden en door het bevoegd gezag bedoeld is. *idealisatie* wordt gekozen uit de gesloten waardelijst 'Idealisatie'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *thema*: de naam van het thema van de Juridische regel. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam van het thema, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de open waardelijst 'Thema'. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s); attribuut dat een of meer specifieke Locatie(s) aanduidt waar deze Juridische regel van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.

- *artikelOfLid*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar de Regeltekst oftewel het artikel of lid waar de Juridische regel onderdeel van is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

Juridische regel kent drie typen:

- Regel voor iedereen: een Juridische regel die voor eenieder relevant is of relevant kan zijn en geen Instructieregel of Omgevingswaarderegel is. Regel voor iedereen heeft alle attributen van Juridische regel, aangevuld met:
 - *activiteitregelkwalificatie*: de naam van de kwalificatie van de Juridische regel over een activiteit. Alleen te gebruiken wanneer de regel is geannoteerd met het IMOW-object Activiteit. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Activiteitregel'. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.
 - *activiteitaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Activiteit; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met het object Activiteit geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
 - *gebiedsaanwijzing*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Gebiedsaanwijzing; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met (één van de typen van) het object Gebiedsaanwijzing geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
 - *omgevingsnormaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Omgevingsnorm; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met het object Omgevingsnorm geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- Instructieregel: regel als bedoeld in paragraaf 2.5.1 Omgevingswet, gericht tot een ander bestuursorgaan of bestuurlijke organisatie. Instructieregel heeft alle attributen van Juridische regel, aangevuld met:
 - *instructieregelInstrument*: de naam van het instrument waartoe de instructieregel zich richt. Onder voorwaarde verplicht attribuut: alleen te gebruiken wanneer de instructieregel zich richt tot een instrument; dan verplicht. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'InstructieregelInstrument'. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
 - *instructieregelTaakuitoefening*: het type bestuurslaag of organisatie dat de taak waarover de instructieregel gaat, moet uitvoeren. Onder voorwaarde verplicht attribuut: alleen te gebruiken wanneer de instructieregel gaat over de uitoefening van een taak; dan verplicht. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Adressaat'. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
 - *gebiedsaanwijzing*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Gebiedsaanwijzing; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met (één van de typen van) het object Gebiedsaanwijzing geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
 - *omgevingsnormaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Omgevingsnorm; attribuut dat vastlegt dat de Juridische regel met het object Omgevingsnorm geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.
- Omgevingswaarderegel: regel over een omgevingswaarde als bedoeld in afdeling 2.3 Omgevingswet, die op zichzelf alleen gericht is tot de bestuursorganen van het bevoegd gezag dat de omgevingswaarde heeft vastgesteld. Omgevingswaarderegel heeft alle attributen van Juridische regel, aangevuld met:
 - *omgevingswaardeaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Juridische regel naar (de identificatie van) een Omgevingswaarde; attribuut dat vastlegt dat de Juridische

regel met het object Omgevingswaarde geannoteerd is. Optioneel attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst.

Alle Juridische regels in een Regeltekst moeten van hetzelfde type zijn. Dit is als voorwaarde bij het objecttype Regeltekst vastgelegd.

6.4.2.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

- *idealisatie*: attribuut voor de manier waarop de begrenzing van Locatie voor een Juridische regel door het bevoegd gezag bedoeld is: is het een exacte of een indicatieve afbakening? Het attribuut *idealisatie* is in IMOW gepositioneerd als attribuut van Juridische regel. Dat lijkt misschien vreemd omdat het informatie geeft over de gewenste interpretatie van Locatie. Toch hoort Idealisatie bij Juridische regel omdat het vertelt hoe de Locatie voor deze Juridische regel geïnterpreteerd moet worden. Op deze manier is het mogelijk om dezelfde Locatie ook voor een andere Juridische regel te (her)gebruiken en voor die Juridische regel een andere Idealisatie te geven. De *waardelijst* 'Idealisatie' kent twee waarden: exact en indicatief. Hiermee kan worden aangegeven of de begrenzing van Locatie exact of indicatief bedoeld is.
- *thema*: attribuut dat kernachtig de grondgedachte van de tekst weergeeft. Vaak aanduiding van het sectorale aspect waar de Juridische regel over gaat. Het bevoegd gezag kan zelf een naam voor *thema* kiezen. Om harmonisatie tussen bevoegde gezagen en tussen instrumenten te bevorderen is er een open waardelijst voor *thema*. *thema* is een attribuut en geen object. Het kent daardoor geen eigen weergave.
- *locatieaanduiding*: attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de Locatie(s) die bij de Juridische regel horen én aangeeft wat de betekenis van die Locatie(s) is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Juridische regel. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie(s) de locatie(s) is (zijn) waar deze Juridische regel van toepassing is.
- *artikelOfLid*: attribuut voor de verwijzing van een Juridische regel naar de identificatie van de Regeltekst oftewel het artikel of lid waarin de Juridische regel voorkomt.
- *activiteitaanduiding, gebiedsaanwijzing, omgevingswaardeaanduiding en omgevingsnormaanduiding*: de attributen die de verwijzing bevatten van de Juridische regel naar de identificatie van de specifieke inhoudelijke annotatie. Samen met die inhoudelijke annotatie duidt dit attribuut aan waar de Juridische regel over gaat: over een activiteit, over een van de typen gebiedsaanwijzing, over een omgevingswaarde of een omgevingsnorm.

De drie typen van Juridische regel geven aan tot welke soort een Juridische regel behoort en geven daarvan indien nodig een nadere specificatie.

Daartoe wordt onderscheid gemaakt tussen instructieregels, die alleen voor andere overheden zijn bedoeld, omgevingswaarderegels, die op zichzelf alleen werking hebben voor de bestuursorganen van het bevoegd gezag dat de omgevingswaarde heeft vastgesteld, en regels die voor iedereen van belang zijn.

Wanneer de Juridische regel een instructieregel is, wordt gekozen voor het type 'Instructieregel'. Instructieregels zijn regels die door provincie of Rijk bij omgevingsverordening of AMvB worden gesteld over de uitoefening van taken of bevoegdheden door bestuursorganen om te voldoen aan in de omgevingsverordening of AMvB vastgestelde omgevingswaarden of voor het bereiken van andere doelstellingen voor de fysieke leefomgeving. Ze zijn dus in principe alleen voor andere overheden bedoeld. Bij een instructieregel moet worden gekozen tussen de attributen *instructieregelInstrument* en *instructieregelTaakuitoefening*. Met het attribuut *instructieregelInstrument* wordt gespecificeerd in welk instrument (of welke instrumenten) de instructieregel moet worden uitgewerkt. Bij dit attribuut hoort de (gesloten) waardelijst 'InstructieregelInstrument', waarop alle instrumenten voorkomen waarvoor instructieregels gesteld kunnen worden. Het attribuut *instructieregelTaakuitoefening* wordt gebruikt als de

instructieregel gaat over de uitoefening van taken. Dit attribuut kent de gesloten waardelijst 'InstructieregelTaakuitoefening'. Op deze waardelijst staan de bestuurslagen en organisaties aan wie de uitoefening van taken door middel van een instructieregel kan worden opgedragen.

Het type 'Omgevingswaarderegel' is voor de Juridische regels die gaan over een omgevingswaarde. Dit type wordt gekozen voor die Juridische regels over omgevingswaarden die alleen werking hebben voor de bestuursorganen van het bevoegd gezag dat de omgevingswaarde heeft vastgesteld. Voor regels die omgevingswaarden concreet maken, bijvoorbeeld regels met een vergunningplicht die bijdraagt aan het bereiken van de omgevingswaarde, is dit type niet bedoeld, dan wordt gekozen voor het type 'Regel voor iedereen'. Het type 'Omgevingswaarderegel' kent geen nadere specificatie of waardelijst.

Wanneer de Juridische regel geen instructieregel is en ook geen omgevingswaarderegel, wordt het type 'Regel voor iedereen' gekozen. Als de Juridische regel over een activiteit gaat en met het IMOW-object Activiteit wordt geannoteerd, kan de regel met het attribuut *activiteitsregelkwalificatie* nog verder worden gespecificeerd. Dat kan in de gevallen waarin het soort regel voorkomt op de waardelijst 'Activiteitsregel'. Voorbeelden van waarden van deze waardelijst zijn verbod, gebod en vergunningplicht. Deze waardelijst kent een beperkt aantal waarden, die allen zijn gericht op een zinvolle, snelle selectie in het Omgevingsloket. Alle andere soorten regels, zoals begripsbepalingen, indieningsvereisten et cetera, kunnen worden gesteld maar krijgen geen nadere specificatie: daarvoor wordt alleen het type 'Regel voor iedereen' gekozen.

In AMvB, MR en omgevingsverordening kunnen alle drie de typen Juridische regel voorkomen. Het omgevingsplan kan de typen 'Regel voor iedereen' en 'Omgevingswaarderegel' bevatten. In de waterschapsverordening ten slotte kan alleen het type 'Regel voor iedereen' voorkomen.

Alle Juridische regels in een Regeltekst moeten van hetzelfde type zijn. Dit vloeit voort uit de voorwaarde 'één type Juridische regel per Regeltekst' bij het objecttype Regeltekst. Deze voorwaarde dient het doel van het onderscheid in de verschillende typen Juridische regel, namelijk het als uitgangssituatie alleen tonen van die regels die op die groep gericht zijn. Let op dat dat in dit geval geldt op het niveau van Artikel: alle Juridische regels in een Artikel en alle Juridische regels in alle Leden van een Artikel moeten van hetzelfde type zijn.

6.4.2.5 *Toepassing presentatiemodel*

Het presentatiemodel geeft regels voor de presentatie van tekst in omgevingsdocumenten. Die regels gelden ook voor Juridische regel.

6.4.3 **Objecttype Locatie**

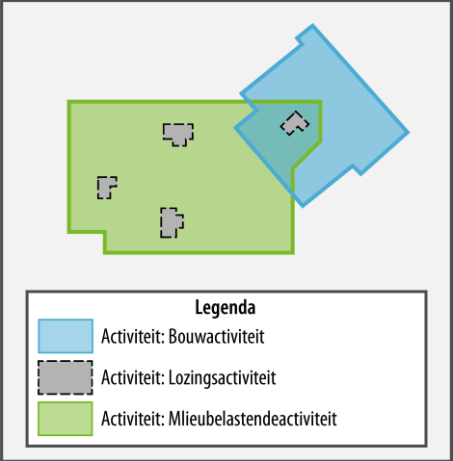
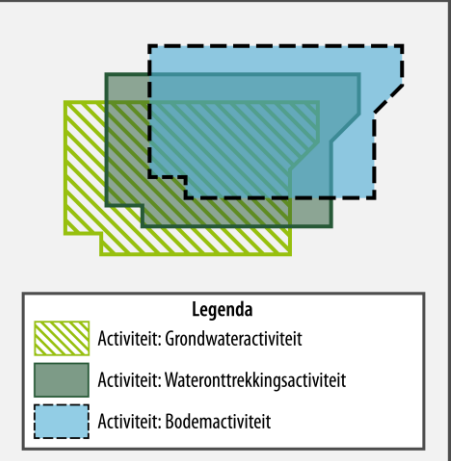
6.4.3.1 *Toelichting op de toepassing*

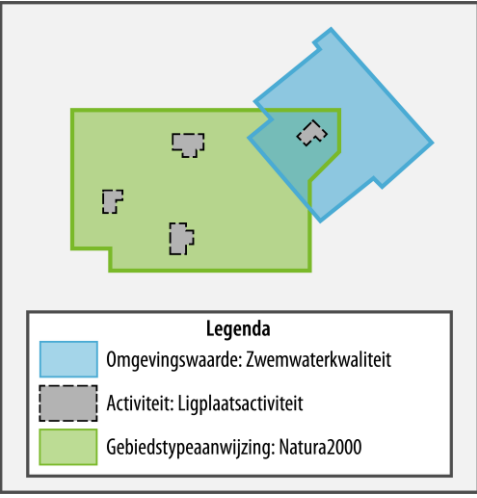
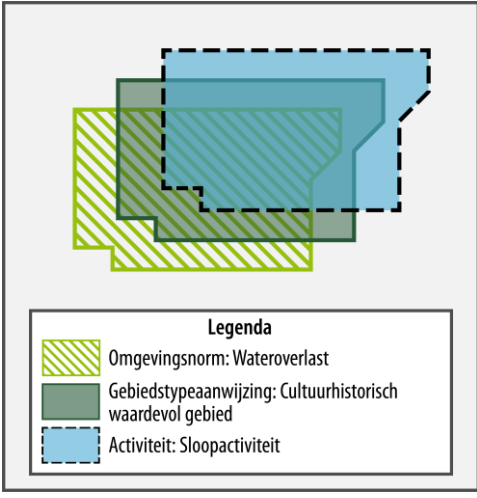
Het IMOW-object Locatie legt vast wat het werkingsgebied van een Regeltekst is en geeft aan waar een Juridische regel en de inhoudelijke annotaties Activiteit, Gebiedsaanwijzing, Omgevingswaarde en Omgevingsnorm van toepassing zijn.

Locatie heeft zes verschijningsvormen: Gebied, Gebiedengroep, Lijn, Lijnengroep, Punt en Puntengroep. Optioneel kan de hoogteligging van het gebied, de lijn of de punt worden vastgelegd. Toegestane geometrieën bij een Gebied zijn Vlak en Multivlak. Bij Multivlak worden meerdere Vlakken samengevoegd tot één onlosmakelijk geheel. Wanneer slechts een onderdeel gewijzigd moet worden, leidt dat toch tot een wijziging van het hele Multivlak. Een andere manier van groepering is het samenvoegen van twee of meer Gebieden, Lijnen of Punten tot een Gebiedengroep, Lijnengroep respectievelijk Puntengroep. Iedere Locatie heeft

een eigen Noemer, waardoor ook ieder van de zes verschijningsvormen van Locatie een eigen Noemer heeft. Op deze manier is het mogelijk om één van de Gebieden van een Gebiedengroep, één van de Lijnen van een Lijnengroep of één van de Punten van een Puntengroep te wijzigen en kan alleen beroep worden ingesteld tegen de wijziging van het Gebied, Lijn of Punt. Punt is noodzakelijk voor het als omgevingswaarde vaststellen van geluidproductieplafonds; die hebben de vorm van een puntlocatie. Voor het overige is het aan te bevelen om Punt en Lijn als Geometrie zoveel mogelijk te vermijden omdat bij raadplegen een punt en een lijn lastig te vinden zijn.

Locaties kunnen onbeperkt gestapeld worden, dat wil zeggen dat Locaties elkaar geheel of gedeeltelijk kunnen overlappen. Dat geldt zowel voor Locaties voor eenzelfde als voor verschillende annotaties c.q. IMOW-objecten. Het is dus mogelijk om op exact dezelfde plek bijvoorbeeld de Locaties van verschillende Juridische regels, van een aantal Activiteiten, van een Omgevingswaarde, van een aantal Omgevingsnormen en diverse Functies neer te leggen. Ook kunnen die Locaties elkaar gedeeltelijk overlappen. De navolgende figuren laten daarvan voor de omgevingsverordening voorbeelden zien.

 <p>Legenda</p> <ul style="list-style-type: none"> Activiteit: Bouwactiviteit Activiteit: Lozingsactiviteit Activiteit: Milieubelastendeactiviteit 	 <p>Legenda</p> <ul style="list-style-type: none"> Activiteit: Grondwateractiviteit Activiteit: Wateronttrekkingsactiviteit Activiteit: Bodemactiviteit
<p>Gedeeltelijke stapeling van Locaties van hetzelfde IMOW-object: de Locaties van 3 verschillende activiteiten die gedeeltelijk op dezelfde plek liggen</p>	<p>Volledige stapeling van locaties van hetzelfde IMOW-object: de Locaties van 3 verschillende activiteiten die precies op dezelfde plek liggen</p>

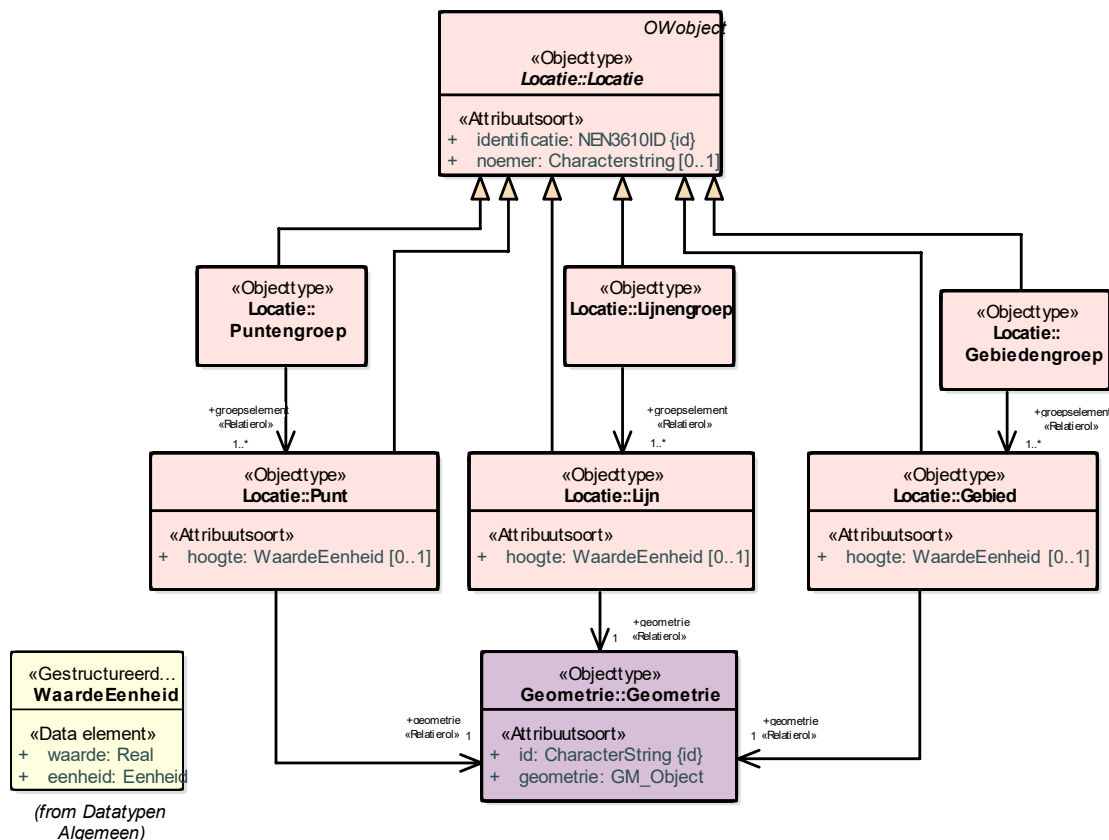
 <p>Legenda</p> <ul style="list-style-type: none"> Omgevingswaarde: Zwemwaterkwaliteit Activiteit: Ligplaatsactiviteit Gebiedstypeaanwijzing: Natura2000 	 <p>Legenda</p> <ul style="list-style-type: none"> Omgevingsnorm: Wateroverlast Gebiedstypeaanwijzing: Cultuurhistorisch waardevol gebied Activiteit: Sloopactiviteit
<p>Gedeeltelijke stapeling van Locaties van verschillende IMOW-objecten: de locaties van Omgevingswaarde, Activiteit en Gebiedstypeaanwijzing die gedeeltelijk op dezelfde plek liggen</p>	<p>Volledige stapeling van Locaties van verschillende IMOW-objecten: de Locaties van Omgevingsnorm, Gebiedstypeaanwijzing en Activiteit die precies op dezelfde plek liggen</p>

6.4.3.2

Definitie

Locatie legt vast wat het werkingsgebied van een Regeltekst is en geeft aan waar een Juridische regel en inhoudelijke annotaties van toepassing zijn.

6.4.3.3 Norm

Figuur 8 IMOW-afbeelding objecttype Locatie

Locatie kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *noemer*: de mensleesbare beschrijving waarmee een Locatie wordt aangeduid. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.

Locatie kent zes verschijningsvormen:

- **Gebied**: op zichzelf staande geometrisch afgebakende 'ruimte' in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Voor de Geometrie van het Gebied moet een keuze gemaakt worden tussen Vlak en Multivlak. Gebied heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *hoogte*: de hoogte waarop het Gebied ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
 - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element.
 - *eenheid*: de grootheid waarin de hoogte wordt uitgedrukt; in het geval van hoogte altijd in meters. Verplicht element.
 - *geometrie*: de verwijzing van een specifiek Gebied naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **Gebiedengroep**: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Gebieden, die samen de Locatie vormen. Gebiedengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:

- *groepselement*: de verwijzing van een Gebiedengroep naar de Gebieden die samen de Gebiedengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- Lijn: op zichzelf staande geometrisch afgebakende lijnlocatie in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Lijn heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *hoogte*: de hoogte waarop de Lijn ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
 - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element.
 - *eenheid*: de grootheid waarin de hoogte wordt uitgedrukt; in het geval van hoogte altijd in meters. Verplicht element.
 - *geometrie*: de verwijzing van een specifieke Lijn naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Lijnengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Lijnen, die samen de Locatie vormen. Lijnengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *groepselement*: de verwijzing van een Lijnengroep naar de Lijnen die samen de Lijnen-groep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- Punt: op zichzelf staande geometrisch afgebakende puntlocatie in een virtuele weergave van de fysieke leefomgeving. De geometrische afbakening is juridisch van aard. Punt heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *hoogte*: de hoogte waarop de Punt ligt, in meters. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
 - *waarde*: de numerieke waarde van de hoogte. Verplicht element.
 - *eenheid*: de grootheid waarin de hoogte wordt uitgedrukt; in het geval van hoogte altijd in meters. Verplicht element.
 - *geometrie*: de verwijzing van een specifieke Punt naar (de identificatie van) de bijbehorende Geometrie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- Puntengroep: een groep of verzameling van bij elkaar behorende Punten, die samen de Locatie vormen. Puntengroep heeft alle attributen van Locatie, aangevuld met:
 - *groepselement*: de verwijzing van een Puntengroep naar de Punten die samen de Puntengroep vormen. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.

6.4.3.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

- *noemer* is de mensleesbare naam die de tekst verbindt met de locatie (vastgelegd in een juridisch vastgesteld geografisch informatieobject), waaruit de lezer kan begrijpen waar de locatie betrekking op heeft. De noemer komt voor in de Juridische regel en is een attribuut van Locatie. Hierdoor is duidelijk dat Locatie en Juridische regel bij elkaar horen. Voorbeelden van noemer voor omgevingsplan respectievelijk omgevingsverordening, waarbij de noemer in cursieve tekst is weergegeven, zijn:
Ter plaatse van de functie *Levendig stadscentrum* zijn de volgende activiteiten toegestaan.
Nieuwe luidruchtige activiteiten en gedragingen zijn in een *stiltegebied* verboden.
Zie voor een beschrijving van noemer ook paragraaf 6.2.2.
- *hoogte*: optioneel attribuut waarmee voor Gebied, Lijn en Punt de hoogteligging kan worden vastgelegd. *hoogte* wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de elementen Waarde en Eenheid. Waarde legt de hoogte in een getal vast, Eenheid geeft aan in welke grootheid de hoogte moet worden gemeten. Voor de hand liggende eenheden zijn 'meter t.o.v. NAP', 'meter t.o.v. maaiveld' en 'meter t.o.v. peil'. Om een ligging onder NAP, maaiveld of peil aan te geven moet het getal een negatieve waarde krijgen.

- *geometrie*: attribuut dat de verwijzing bevat van een specifiek Gebied, Lijn of Punt naar de identificatie van de bijbehorende Geometrie. Dit attribuut legt dus vast dat deze Geometrie bij het betreffende Gebied, Lijn of Punt hoort.

6.4.3.5 *Toepassing presentatiemodel*

Het presentatiemodel kent geen specifieke presentatie van Locatie, althans niet zonder annoteren met de hierna beschreven inhoudelijke IMOW-objecten.

6.4.4 **Objecttype Geometrie**

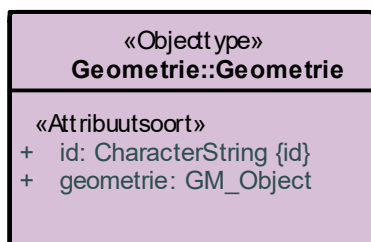
6.4.4.1 *Toelichting op de toepassing*

De verschillende typen van Locatie, die in de vorige paragraaf zijn besproken, worden vastgelegd met Geometrie. Het object Geometrie legt de positie en vorm van een Gebied, Lijn of Punt vast door middel van coördinaten om het te kunnen begrenzen en op een kaart op de juiste positie te kunnen weergeven. Geometrie wordt door zowel IMOW als IMOP gebruikt. Het bevoegd gezag hoeft daardoor Geometrie maar één keer aan te leveren. Vanwege dat gezamenlijk gebruik is Geometrie in een zelfstandig bestand geplaatst waar vanuit IMOP en IMOW apart naar wordt verwezen.

6.4.4.2 *Definitie*

Geometrie is het object dat de geometrie bevat: de geometrische bepaling van een gebied, lijn of punt door middel van coördinaten.

6.4.4.3 *Norm*

Figuur 9 IMOW-afbeelding objecttype Geometrie

Geometrie kent de volgende attributen:

- *id*: het identificerend attribuut dat gebruikt wordt om naar de Geometrie te verwijzen. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *geometrie*: het attribuut dat de coördinaten van de Geometrie bevat. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

6.4.4.4 *Toelichting op de attributen en de waardelijsten*

- *geometrie*: dit attribuut bevat de coördinaten van de Geometrie. De geometrische typen die gebruikt worden binnen dit attribuut dient overeen te komen met de gekozen verschijningsvorm van Locatie. Bij Gebied dient dit polygon of multipolygon te zijn, bij Lijn curve en bij Punt point.

6.4.4.5 *Toepassing presentatiemodel*

Het presentatiemodel kent geen specifieke presentatie voor Geometrie.

6.4.5 Objecttype Activiteit

6.4.5.1 Toelichting op de toepassing

In het domein van de Omgevingswet is een activiteit ieder menselijk handelen waarbij, of ieder menselijk nalaten waardoor een verandering of effect in de fysieke leefomgeving wordt of kan worden bewerkstelligd. In de omgevingsdocumenten met regels zullen regels gesteld worden over veel verschillende activiteiten.

Een activiteitgerichte bevraging van regels in DSO-LV wordt mogelijk wanneer de regels over activiteiten goed machineleesbaar worden gemaakt door middel van het annoteren van Activiteit. Deze bevraging wordt nog verder vergemakkelijkt wanneer in ieder omgevingsdocument met regels dezelfde benaming wordt gebruikt voor die activiteiten die veel gebruikt en dus ook veel geraadpleegd zullen worden. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid activiteiten kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende activiteiten.

Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om activiteiten in activiteitengroepen in te delen. Iedere activiteitengroep heeft een eigen symboliek. Door te annoteren met het IMOW-object Activiteit met de eigenschap Activiteitengroep kunnen de locaties van alle activiteiten in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart, bijvoorbeeld viewers van overheid.nl en DSO-LV. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de locaties van alle activiteiten weer te geven, maar ook om de locaties van alle activiteiten van een bepaalde activiteitengroep weer te geven.

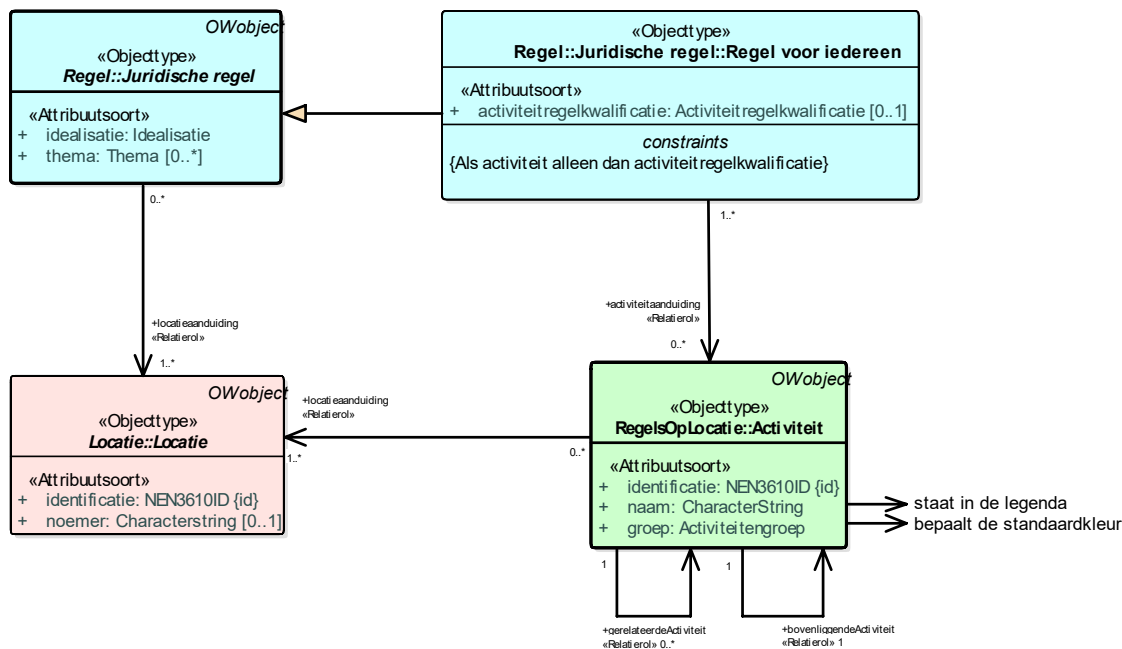
In paragraaf 6.4.2 is beschreven dat door de keuze voor het type regel aan een Juridische regel extra informatie kan worden toegevoegd. Met behulp van het attribuut *activiteitregekwalificatie* kan aan een Juridische regel van het type 'Regel voor iedereen' die met het IMOW-object Activiteit is geannoteerd, bijvoorbeeld toegevoegd worden dat de Juridische regel een vergunningplicht instelt.

Zoals uit het IMOW-UML-diagram en uit de beschrijving in paragraaf 6.4.2 blijkt kan de annotatie met het IMOW-object Activiteit alleen worden gebruikt bij een Juridische regel van het type Regel voor iedereen. Activiteit kan dus alleen voorkomen bij rechtstreeks werkende regels over activiteiten en niet voor instructieregels die bepalen dat in de omgevingsverordening regels over een bepaalde activiteit moeten worden opgenomen.

6.4.5.2 Definitie

Een activiteit is ieder menselijk handelen waarbij, of ieder menselijk nalaten waardoor een verandering of effect in de fysieke leefomgeving wordt of kan worden bewerkstelligd.

6.4.5.3 Norm

Figuur 10 IMOW-afbeelding objecttype Activiteit

Activiteit kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de activiteit. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam van de activiteit. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de activiteit behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Activiteitengroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Activiteit naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s); attribuut dat de specifieke Locatie(s) aanduidt waar deze annotatie Activiteit van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.
- *bovenliggendeActiviteit*: de verwijzing van een specifieke activiteit naar een andere activiteit, die inhoudelijk generieker is dan de activiteit die wordt geannoteerd. Attribuut dat wordt gebruikt voor de werking van toepasbare regels. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *gerelateerdeActiviteit*: de verwijzing van een specifieke activiteit naar een andere activiteit in het geval de regels voor die andere activiteit contextueel relevant zijn voor de specifieke activiteit. Optioneel attribuut. Komt 0 of meerdere keren voor.

6.4.5.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

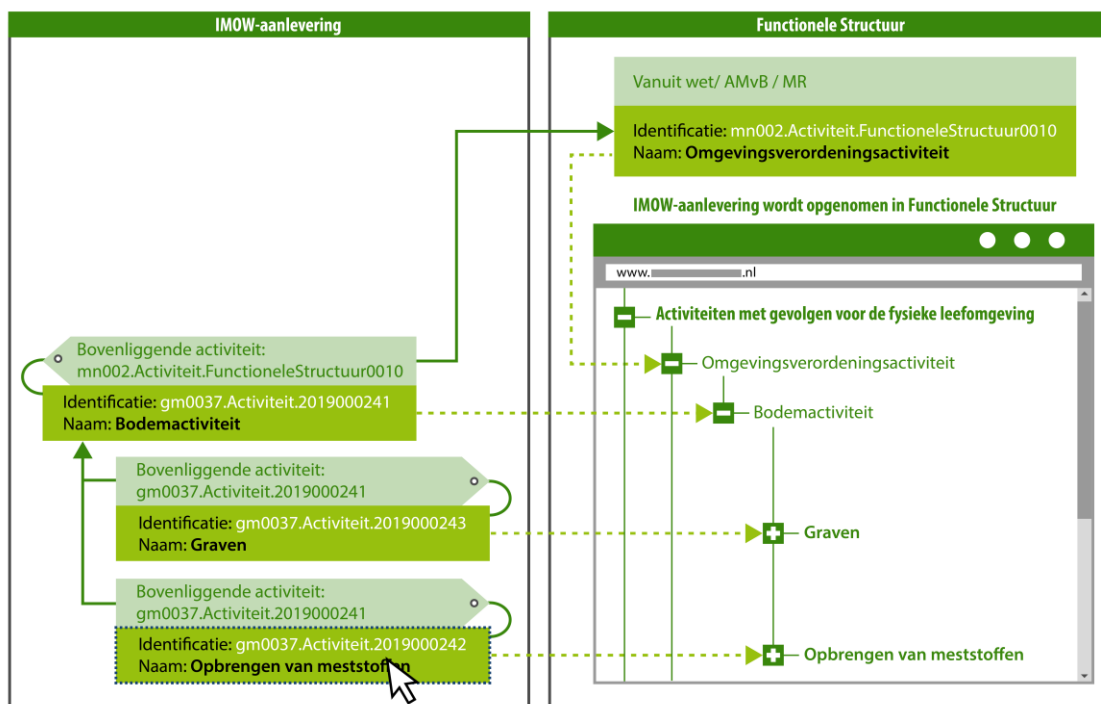
- *naam*: het aantal activiteiten die in omgevingsdocumenten gereguleerd zullen worden, zal nagenoeg onuitputtelijk zijn. Er geldt daarom geen waardelijst voor de naam van de activiteit; het staat een bevoegd gezag vrij een nieuwe naam te creëren als dat nodig blijkt te zijn. Elke activiteit die gecreëerd wordt dient primair het doel om te voldoen aan de wettelijke vereiste om regels te stellen over activiteiten in de fysieke leefomgeving én heeft mede het doel een activiteitgerichte bevraging in verschillende componenten van de DSO-LV mogelijk te maken. Enerzijds wordt de activiteit gebruikt voor de oriëntatie-functie binnen DSO-LV.

Anderzijds wordt de activiteit (en diens identificatie) opgeslagen in de functionele structuur, zijnde de taxonomie van activiteiten in het register toepasbare regels. De functionele structuur voedt onder andere digitale voorzieningen voor het opstellen van vragenbomen. De naam van de activiteit mag dezelfde zijn als de naam van de hierna genoemde activiteitengroep.

- *groep*: om een nagenoeg onuitputtelijk aantal activiteiten op een kaartbeeld binnen de oriëntatie-functie van DSO-LV te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden activiteiten gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Activiteitengroep'. Om het mogelijk te maken ook activiteiten te annoteren die nu nog niet voorzien zijn, is de groep 'overig' aan de waardelijst toegevoegd.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie(s) die bij deze Activiteit horen én aangeeft wat de betekenis van die Locatie(s) is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Activiteit. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar de Activiteit van toepassing is.
- *bovenliggendeActiviteit*: met dit attribuut wordt aangegeven hoe een specifieke activiteit die door een bevoegd gezag is gecreëerd, zich verhoudt tot een meer generieke activiteit. Met dit verplichte attribuut wordt aangegeven dat regels over een bovenliggende activiteit contextueel ook van toepassing zijn op deze activiteit. De specifieke activiteit die door een bevoegd gezag is gecreëerd, mag een relatie hebben naar een bovenliggende activiteit die al bestaat in de functionele structuur en een identificatie heeft. De bovenliggende activiteit mag ook zelf door het bevoegd gezag gecreëerd worden in hetzelfde omgevingsdocument.

De activiteit waarnaar wordt verwezen is de bovenliggende activiteit. Het attribuut bovenliggende activiteit is ingesteld ten behoeve van het opstellen en gebruiken van vragenbomen. Activiteiten en de relatie naar bovenliggende activiteiten, die middels IMOW worden aangebracht, komen terecht in de functionele structuur waarvan vragenbomen gebruik maken. De bovenliggende activiteit kan een activiteit zijn die door een ander besluit (van zelfs een andere bestuurslaag) is vastgesteld. Een voorbeeld is de activiteit 'het opslaan van motorbrandstoffen' die een specificatie is van de generieke, in de Omgevingswet benoemde, activiteit 'milieubelastende activiteit'.

Elke nieuwe bovenliggende activiteit moet worden voorzien van een naam. De activiteit die in de hiërarchie van een regeling de hoogste is, moet verwijzen naar een bovenliggende activiteit die reeds bestaat in de functionele structuur. Deze verwijzing is altijd een verwijzing naar de identificatie van de activiteit én niet naar diens naam. Elke bovenliggende relatie die tussen activiteiten wordt aangebracht, wordt ook opgenomen in de functionele structuur. Het mag niet voorkomen dat een bovenliggende activiteit naar een activiteit verwijst die lager in de hiërarchie ligt. Figuur 11 geeft een overzicht over hoe de IMOW-aanlevering zich verhoudt tot de functionele structuur.

Figuur 11 IMOW-aanlevering van activiteit en de functionele structuur

- *gerelateerdeActiviteit*: attribuut dat aangeeft dat een specifieke activiteit een sterke relatie heeft met een andere activiteit. Met dit attribuut kan een bevoegd gezag aangeven dat voor een raadpleger de regels over de andere activiteit wellicht ook van belang zijn. Dit attribuut is optioneel, hoeft dus niet toegevoegd te worden. Dit attribuut maakt het opstellen van toepasbare regels eenvoudiger, het heeft geen juridische betekenis voor de inhoud van de omgevingsverordening. Een voorbeeld is de activiteit 'tanken van brandstof' die een sterke relatie heeft met de activiteit 'opslaan van brandstof' omdat ze altijd samen zullen voorkomen. De gerelateerde activiteit mag een activiteit zijn die door een ander besluit (van zelfs een andere bestuurslaag) is vastgesteld. De gerelateerde activiteit wordt gelegd naar de identificatie van de activiteit. De activiteit waarnaar gerefereerd wordt, mag een nieuwe activiteit zijn die nog niet voorkomt in de functionele structuur of mag een activiteit zijn die reeds voorkomt in de functionele structuur. Wanneer gerefereerd wordt naar een activiteit die nog niet voorkomt in de functionele structuur, dan moet de activiteit waarnaar gerefereerd wordt al wel zijn geannoteerd als Activiteit binnen het omgevingsdocument dat wordt aangeboden.

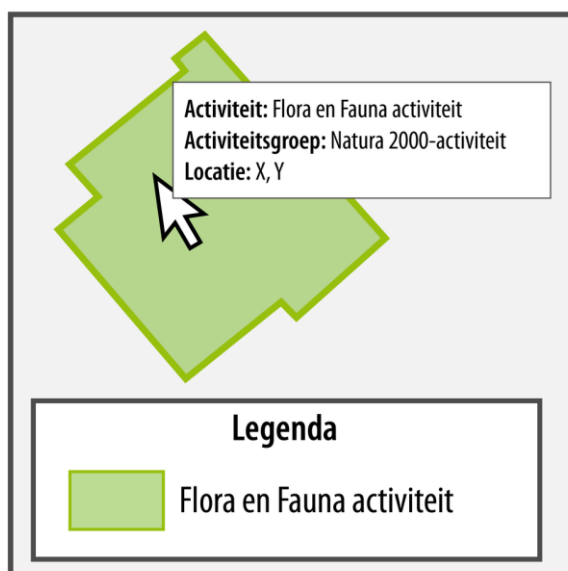
De eerste keer dat een specifieke activiteit (bij voorbeeld het exploiteren van een horeca-inrichting) in een omgevingsdocument in een Juridische regel voorkomt, wordt deze met het IMOW-object Activiteit geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel diezelfde activiteit wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Activiteit-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel over die activiteit te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke Activiteit. Een Activiteit heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

6.4.5.5 Toepassing presentatiemodel

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep activiteiten worden gepresenteerd op een kaart.

Een voorbeeld van een activiteit is 'Flora en fauna'-activiteit. De 'Flora en fauna'-activiteit behoort tot de groep 'Natura 2000'-activiteit, één van de waarden van de waardelijst Activiteitengroep. Wanneer regels over de 'Flora en fauna'-activiteit worden geannoteerd met de groep Natura-zorgt de symboolcode van deze groep voor presentatie van een transparant vlak begrensd met een middeldikke doorlopende groene lijn.

Door deze methodiek worden de Locaties van activiteiten die behoren tot de groep 'Natura 2000'-activiteit door middel van het attribuut *groep* en de waarde Natura 2000 met een transparant vlak en een begrenzing bestaande uit een middeldikke doorlopende groene lijn op het kaartbeeld gepresenteerd, zie Figuur 12.

Figuur 12 Voorbeeldweergave Natura 2000-activiteit op kaartbeeld d.m.v. attribuut groep en waarde Flora en Fauna-activiteit

6.4.6 Objecttype Omgevingswaarde

6.4.6.1 Toelichting op de toepassing

In de Omgevingswet zijn diverse bepalingen opgenomen die duidelijk maken wat omgevingswaarden zijn. Omgevingswaarden zijn normen die voor (een onderdeel van) de fysieke leefomgeving de gewenste staat of kwaliteit, de toelaatbare belasting door activiteiten en/of de toelaatbare concentratie of depositie van stoffen als beleidsdoel vastleggen. De omgevingswaarden worden uitgedrukt in meetbare of berekenbare eenheden of anderszins in objectieve termen. Bij de vaststelling van een omgevingswaarde moet worden bepaald of de waarde een resultaatsverplichting, een inspanningsverplichting of een andere, daarbij te omschrijven verplichting met zich meebrengt. Ook moet vastgelegd worden op welke locaties de omgevingswaarde van toepassing is. Bij de vaststelling van een omgevingswaarde kan een termijn worden gesteld waarbinnen aan die verplichting moet zijn voldaan.

De Omgevingswet verbindt twee gevolgen aan het vaststellen van een omgevingswaarde:

- Vastgestelde omgevingswaarden moeten door middel van een systeem van monitoring worden bewaakt en er moet worden beoordeeld of aan die omgevingswaarde wordt voldaan.
- Wanneer niet wordt voldaan of naar verwachting niet zal worden voldaan aan een omgevingswaarde moet het bevoegd gezag een programma vaststellen: een pakket met beleids- of beheersmaatregelen om alsnog aan die waarde te voldoen.

Een omgevingswaarde leidt dus alleen tot verplichtingen voor de overheid en heeft geen rechtstreekse werking voor anderen. Omgevingswaarden kunnen in de omgevingsverordening worden opgenomen voor zover provincie of Rijk voor dat specifieke beleidsveld geen omgevingswaarden hebben vastgesteld dan wel als zij bij het vaststellen van die omgevingswaarden hebben bepaald dat de gemeente aanvullende of afwijkende omgevingswaarden kan vaststellen.

Wanneer er in het omgevingsdocument slechts een beperkt aantal omgevingswaarden wordt vastgesteld, die omgevingswaarden voor het hele grondgebied van het bevoegd gezag gelden en iedere omgevingswaarde niet voor verschillende locaties verschillende waarden heeft, kan worden volstaan met voor de regels over omgevingswaarden te kiezen voor het type Juridische regel 'Omgevingswaarderegel' en te verwijzen naar het grondgebied van het bevoegd gezag als Werkingsgebied. Dan is wel machineleesbaar dat de Juridische regels over omgevingswaarden gaan, maar wordt er geen verdere informatie aan toegevoegd en kunnen de omgevingswaarden niet betekenisvol op een kaart worden weergegeven.

Het bevoegd gezag kan er echter ook voor kiezen om in een omgevingsdocument omgevingswaarden op verschillende locaties verschillende waarden te geven en die bevragebaar en inzichtelijk weer te geven op een kaartbeeld. Dit is mogelijk door de Juridische regel te annoteren met het IMOW-object Omgevingswaarde.

Naar verwachting zullen er in omgevingsdocumenten veel verschillende omgevingswaarden worden vastgesteld. Vanwege de verwachte verscheidenheid van die omgevingswaarden is er voor de standaard geen waardelijst Omgevingswaarde gemaakt. Het bevoegd gezag kan dus de naam van iedere omgevingswaarde zelf bepalen. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid omgevingswaarden kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende omgevingswaarden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om omgevingswaarden in omgevingswaardegroepen in te delen. De groepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere (omgevingswaarde)groep heeft een eigen symboliek. Door te annoteren met het IMOW-object Omgevingswaarde met het attribuut Groep en de juiste waarde van de waardelijst Omgevingswaardegroep kunnen de locaties van alle omgevingswaarden in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de locaties van alle omgevingswaarden weer te geven, maar ook om de locaties van alle omgevingswaarden van een bepaalde omgevingswaardegroep weer te geven.

De waarden (oftewel de meetbare of berekenbare eenheden dan wel de anderszins objectieve termen waarin een omgevingswaarde volgens de wet moet worden uitgedrukt) die een omgevingswaarde kan aannemen, kunnen numeriek zijn, maar ook in woorden worden beschreven.

Welke verplichting een omgevingswaarde met zich meebrengt en de eventuele termijn waarbinnen aan die verplichting moet zijn voldaan worden in de tekst van de Juridische regel vastgelegd. IMOW kent daar geen attributen voor.

In paragraaf 6.4.2 is beschreven dat Juridische regel drie typen kent waarmee extra informatie kan worden toegevoegd over het soort regel. Zoals daar beschreven wordt voor een Juridische regel over een omgevingswaarde het type Omgevingswaarderegel gekozen. Dit kan zowel als de regel is geannoteerd met het IMOW-object Omgevingswaarde als wanneer die annotatie niet is gebruikt.

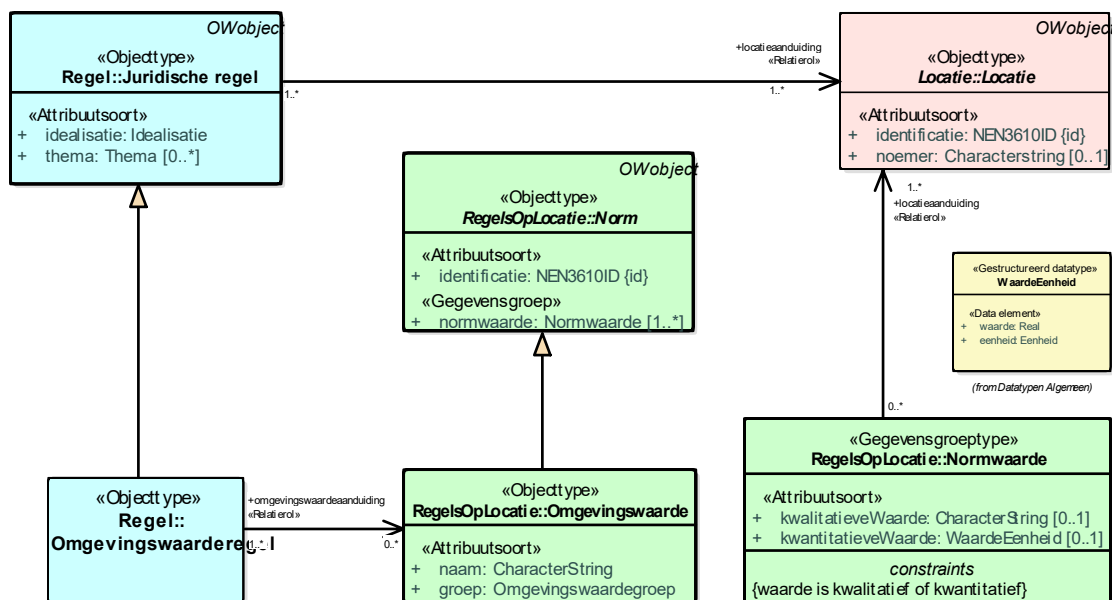
Zoals uit het IMOW-UML-diagram en uit de beschrijving in paragraaf 6.4.2 blijkt kan de annotatie met het IMOW-object Omgevingswaarde alleen worden gebruikt bij Juridische regels van het type Omgevingswaarderegel. Omgevingswaarde kan dus alleen voorkomen bij regels die daadwerkelijk een omgevingswaarde vaststellen en daar nadere bepalingen over geven en niet voor instructieregels die bepalen dat in de omgevingsverordening een bepaalde omgevingswaarde moet worden vastgesteld.

Let op: het IMOW-object Omgevingswaarde is alleen bedoeld voor gevallen die voldoen aan de beschrijving van omgevingswaarde in afdeling 2.3 van de Omgevingswet.

6.4.6.2 Definitie

Omgevingswaarde is een norm die voor (een onderdeel van) de fysieke leefomgeving de gewenste staat of kwaliteit, de toelaatbare belasting door activiteiten en/of de toelaatbare concentratie of depositie van stoffen als beleidsdoel vastlegt.

6.4.6.3 Norm

Figuur 13 IMOW-afbeelding objecttype Omgevingswaarde

Omgevingswaarde kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de omgevingswaarde zoals deze in de Juridische regel voorkomt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

- *groep*: de categorie waartoe de omgevingswaarde behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Omgevingswaardegroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *normwaarde*: attribuut waarmee kan worden vastgelegd welke waarde een omgevingswaarde op een bepaalde locatie heeft. *normwaarde* kan kwantitatief (oftewel numeriek) of kwalitatief (oftewel in woorden) worden uitgedrukt. Verplicht attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst. Voor *normwaarde* moet gekozen worden voor het attribuut *kwalitatieveWaarde* óf het attribuut *kwantitatieveWaarde*:
 - *kwalitatieveWaarde*: de kwalitatief oftewel in woorden beschreven waarde van de omgevingswaarde. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de beschrijving van de waarde. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.
 - *kwantitatieveWaarde*: de kwantitatief oftewel numeriek vastgelegde waarde van de omgevingswaarde. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met *WaardeEenheid*, dat bestaat uit de volgende elementen:
 - *waarde*: de numerieke waarde van de omgevingswaarde. Verplicht attribuut.
 - *eenheid*: de grootheid waarin de numerieke waarde wordt uitgedrukt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de eenheid, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de open waardelijst 'Eenheid'. Verplicht attribuut.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Omgevingswaarde naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie(s); attribuut dat de specifieke Locatie(s) aanduidt waar deze annotatie Omgevingswaarde van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.

6.4.6.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van de omgevingswaarde.
- *groep*: om een groot aantal verschillende omgevingswaarden op een kaartbeeld te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden omgevingswaarden gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Omgevingswaardegroep'. Om het mogelijk te maken ook omgevingswaarden te annoteren die nu nog niet voorzien zijn, is de groep 'overig' aan de waardelijst toegevoegd.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze Omgevingswaarde hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Omgevingswaarde. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar de Omgevingswaarde van toepassing is.
- *normwaarde*: omgevingswaarden moeten worden uitgedrukt in meetbare of berekenbare eenheden of anderszins in objectieve termen. Daarvoor dient het attribuut *normwaarde*. Dit attribuut geeft aan wat de specifieke kwantitatieve (numeriek) of kwalitatieve (omschrijving in woorden) waarden zijn van een norm. De normwaarde wordt toegewezen aan de locatie(s) waar deze voor geldt. Wanneer de waarde kwalitatief wordt vastgelegd, wordt de beschrijving in woorden met het attribuut *kwalitatieveWaarde* vastgelegd. Een (fictief) voorbeeld voor de omgevingswaarde duurzame energie: 'voldoende om in de energiebehoefte van alle inwoners te voorzien'. Bij een kwantitatieve vastlegging van de omgevingswaarde wordt gekozen voor het attribuut *kwantitatieveWaarde*. Dit wordt vastgelegd met het (samengestelde) attribuut *WaardeEenheid*. Het attribuut *waarde* legt de numerieke waarde van de omgevingswaarde vast, bijvoorbeeld 200, en met *eenheid* wordt aangegeven in welke grootheid die numerieke waarde is uitgedrukt, bijvoorbeeld $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Samen wordt dit $200 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de waardelijst 'Eenheid'. De waardelijst is open: wanneer de gewenste eenheid op de

waardelijst voorkomt, wordt die gebruikt. Wanneer de gewenste eenheid niet voorkomt op de waardelijst wordt een eigen eenheid gekozen. Normwaarde is een verplicht attribuut. Het is denkbaar dat het bevoegd gezag het wel wenselijk vindt om een omgevingswaarde als Omgevingswaarde te annoteren, waardoor deze in het Omgevingsloket als omgevingswaarde bevroegbaar is en op een kaart wordt weergegeven, maar niet de waarden van de omgevingswaarde aan de annotatie wil toevoegen en in een geografisch informatieobject wil vastleggen. Dit zou het geval kunnen zijn wanneer een omgevingswaarde overal waar hij voorkomt dezelfde waarde heeft, en/of bij heel complexe waarden. De standaard maakt dat mogelijk. In dat geval wordt gekozen voor het attribuut *kwalitatieveWaarde* en wordt daar als waarde ingevuld: zie Regeltekst. Figuur 14 laat een voorbeeld zien uit het Besluit kwaliteit leefomgeving waarin dit zou kunnen worden toegepast:

Artikel 2.3 (omgevingswaarden zwaveldioxide)

1. Voor zwaveldioxide gelden de volgende ten hoogste toelaatbare concentraties:
 - a. 350 µg/m³ als uurgemiddelde, dat ten hoogste 24 maal per kalenderjaar wordt overschreden;
 - b. 125 µg/m³ als 24-uurgemiddelde, dat ten hoogste drie maal per kalenderjaar wordt overschreden;
 - c. 20 µg/m³ als kalenderjaargemiddelde; en
 - d. 20 µg/m³ als winterhalfjaargemiddelde, over de periode van 1 oktober tot en met 31 maart.

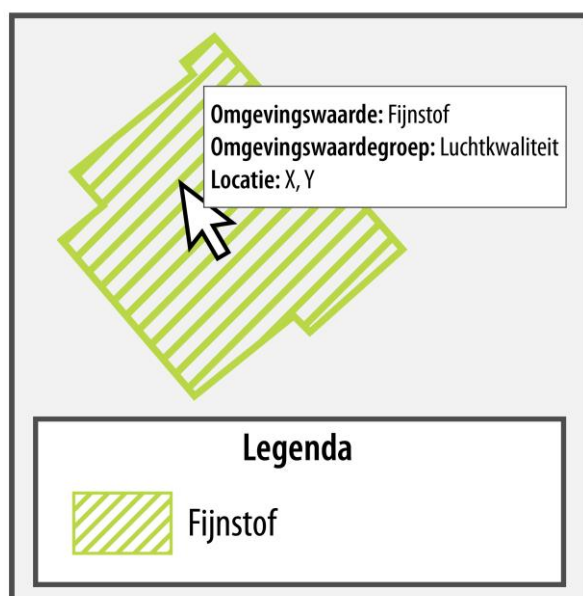
Figuur 14 Voorbeeld complexe waarden voor omgevingswaarde

De eerste keer dat een specifieke omgevingswaarde (bij voorbeeld de omgevingswaarde 'veiligheid primaire waterkeringen') in een omgevingsdocument in een Juridische regel voorkomt, wordt deze met het IMOW-object Omgevingswaarde geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel diezelfde omgevingswaarde wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Omgevingswaarde-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel over die omgevingswaarde te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke Omgevingswaarde. Een Omgevingswaarde heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

6.4.6.5 Toepassing presentatiemodel

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep omgevingswaarden worden gepresenteerd op een kaart. In de legenda bij de kaart zal het attribuut *naam* worden weergegeven.

Een voorbeeld van een omgevingswaarde is Fijnstof. De omgevingswaarde Fijnstof behoort tot de groep Luchtkwaliteit, één van de waarden van de waardelijst Omgevingswaardegroep. Wanneer regels over de omgevingswaarde Fijnstof worden geannoteerd met de groep Luchtkwaliteit zorgt de symboolcode van deze groep voor presentatie van een lichtgroene lijnarcering van linksonder naar rechtsboven, Door deze methodiek worden de Locaties van omgevingswaarden die behoren tot de Omgevingswaardegroep Luchtkwaliteit door middel van het attribuut *groep* en de waarde Luchtkwaliteit met een lichtgroene lijnarcering van linksonder naar rechtsboven op het kaartbeeld gepresenteerd, zie Figuur 15.

Figuur 15 Voorbeeldpresentatie Omgevingswaarde Fijnstof op kaartbeeld d.m.v. attribuut groep, waarde Luchtkwaliteit

6.4.7 Objecttype Omgevingsnorm

6.4.7.1 Toelichting op de toepassing

In omgevingsdocumenten kunnen normen met bijbehorende waarden worden opgenomen. Dat kan gedaan worden door norm én waarden en een beschrijving van de locatie in de Regeltekst op te nemen. Een fictief voorbeeld daarvan is: 'De geurbelasting door activiteiten op een geurgevoelig gebouw bedraagt in de hele gemeente niet meer dan 3,0 odour units'. De standaarden staan niet in de weg om dit ver door te voeren. Figuur 16 geeft daar een voorbeeld van.

Streven leegstand agrarische bebouwing maximaal 4% in Regio X
Streven leegstand agrarische bebouwing maximaal 6% in Regio Y

...
 ...

Figuur 16 Weergave maximum goothoogte en maximum bouwhoogte in tekst

Vanuit het uitgangspunt dat iedere Regeltekst een werkingsgebied heeft, moet aan zo'n Regeltekst als Locatie het hele grondgebied van het bevoegd gezag worden gekoppeld. Dan is alleen machineleesbaar gemaakt dat Regeltekst en Locatie bij elkaar horen, maar niet dat het hier gaat om een norm met bijbehorende waarde en welke dat dan zijn.

Het bevoegd gezag kan er echter ook voor kiezen om in een omgevingsdocument dergelijke normen die in een waarde worden uitgedrukt, op verschillende locaties verschillende waarden te geven en die inzichtelijk op een kaart weer te geven. Dit is mogelijk door de Juridische regel te annoteren met het IMOW-object Omgevingsnorm. De term omgevingsnorm is door de standaard geïntroduceerd en wordt alleen als annotatie gebruikt. De term heeft geen

juridische betekenis en zal niet in de regeltekst van de omgevingsverordening voorkomen. Omgevingsnorm is bedoeld voor norm-waarde-combinaties die niet bedoeld zijn als omgevingswaarde, dus niet voldoen aan de beschrijving van omgevingswaarde in afdeling 2.3 van de Omgevingswet.

Naar verwachting zullen er in omgevingsdocumenten veel verschillende omgevingsnormen worden vastgesteld. Vanwege de verwachte verscheidenheid van die omgevingsnormen is er voor de standaard geen waardelijst Omgevingsnorm gemaakt. Het bevoegd gezag kan dus de naam van iedere omgevingsnorm zelf bepalen. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid omgevingsnormen kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende omgevingsnormen. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om omgevingsnormen in groepen in te delen. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere (omgevingsnorm)groep heeft een eigen symboliek. Door te annoteren met het IMOW-object Omgevingsnorm met het attribuut Groep en de juiste waarde van de waardelijst Omgevingsnormgroep kunnen de locaties van alle omgevingsnormen in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de locaties van alle omgevingsnormen weer te geven, maar ook om de locaties van alle omgevingsnormen van een bepaalde omgevingsnormgroep weer te geven.

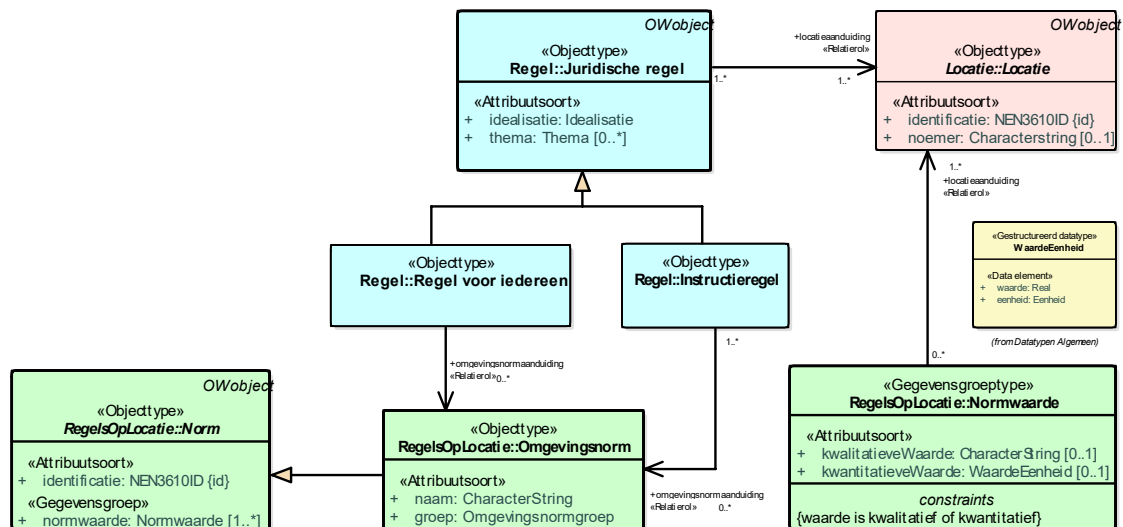
De waarden die een omgevingsnorm kan aannemen, kunnen numeriek zijn, maar ook in woorden worden beschreven.

Zoals uit het IMOW-UML-diagram en uit de beschrijving in paragraaf 6.4.2 blijkt kan de annotatie met het IMOW-object Omgevingsnorm worden gebruikt bij Juridische regels van het type Regel voor iedereen. Omgevingsnorm kan dus voorkomen bij rechtstreeks werkende regels die daadwerkelijk een omgevingsnorm vaststellen en/of daar nadere bepalingen over geven. Omgevingsnorm kan ook voorkomen bij regels van het type Instructieregel. Met deze mogelijkheid kan het betreffende bevoegde gezag met behulp van Omgevingsnorm de waarden van omgevingsnormen die op grond van een instructieregel in een omgevingsverordening moeten worden opgenomen, voor verschillende Locaties te differentiëren. Op die manier kunnen die waarden door interactie met het kaartbeeld worden getoond en bevraagd. Een voorbeeld hiervan is de instructieregel die oplegt dat in een omgevingsplan voor gebied A de maximum inhoud van een agrarische bedrijfswoning niet meer mag zijn dan 400 m³ en in gebied B niet meer dan 600 m³.

6.4.7.2 *Definitie*

Omgevingsnorm is een norm over de fysieke leefomgeving die in een kwantitatieve of kwalitatieve waarde wordt uitgedrukt en geen omgevingswaarde is.

6.4.7.3 Norm

Figuur 17 IMOW-afbeelding objecttype Omgevingsnorm

Omgevingsnorm kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de omgevingsnorm zoals deze in de Juridische regel voorkomt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de omgevingsnorm behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Omgevingsnormgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *normwaarde*: attribuut waarmee kan worden vastgelegd welke waarde een omgevingsnorm op een bepaalde locatie heeft. *normwaarde* kan kwantitatief (oftewel numeriek) of kwalitatief (oftewel in woorden) worden uitgedrukt. Verplicht attribuut. Komt zo vaak voor als gewenst. Voor *normwaarde* moet gekozen worden voor het attribuut kwalitatieveWaarde óf het attribuut kwantitatieveWaarde:
 - *kwalitatieveWaarde*: de kwalitatief oftewel in woorden beschreven waarde van de omgevingsnorm. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de beschrijving van de waarde. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor.
 - *kwantitatieveWaarde*: de kwantitatief oftewel numeriek vastgelegde waarde van de omgevingsnorm. Optioneel attribuut. Komt 0 of 1 keer voor. Wordt vastgelegd met WaardeEenheid, dat bestaat uit de volgende elementen:
 - *waarde*: de numerieke waarde van de omgevingsnorm. Verplicht attribuut.
 - *eenheid*: de grootte waarin de numerieke waarde wordt uitgedrukt. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de eenheid, waarbij gebruik gemaakt kan worden van de open waardelijst 'Eenheid'. Verplicht attribuut.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke Omgevingsnorm naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut dat de specifieke Locatie aanduidt waar deze annotatie Omgevingsnorm van toepassing is. Verplicht attribuut. Komt ten minste 1 keer voor.

6.4.7.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van de omgevingsnorm.

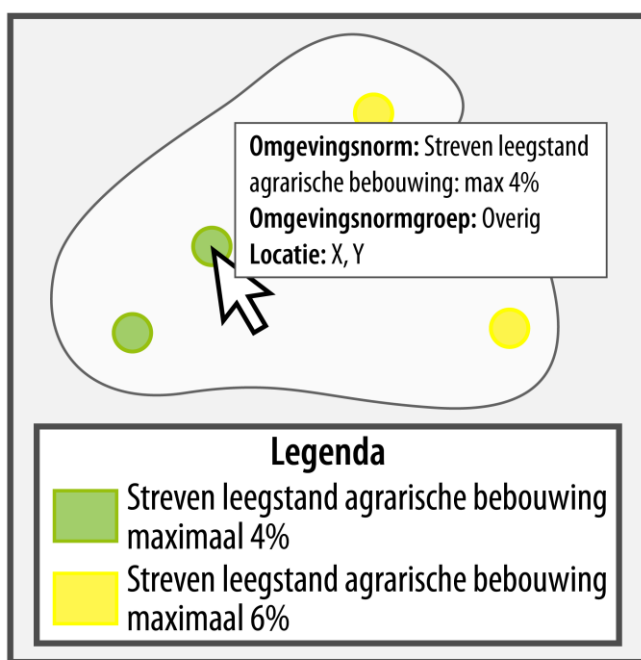
- *groep*: om een groot aantal verschillende omgevingsnormen op een kaartbeeld te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden omgevingsnormen gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Omgevingsnormgroep'. Om het mogelijk te maken ook omgevingsnormen te annoteren die nu nog niet voorzien zijn, is de groep 'overig' aan de waardelijst toegevoegd.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze Omgevingsnorm hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Omgevingsnorm. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar de Omgevingsnorm van toepassing is.
- *normwaarde*: attribuut dat aangeeft wat de specifieke kwantitatieve (numeriek) of kwalitatieve (omschrijving in woorden) waarden zijn van een norm. De normwaarde wordt toegewezen aan de locatie(s) waar deze voor geldt. Wanneer de waarde kwalitatief wordt vastgelegd, wordt de beschrijving in woorden met het attribuut *kwalitatieveWaarde* vastgelegd. Een (fictief) voorbeeld voor de omgevingsnorm maximum bouwhoogte: 'passend in het straatbeeld'. Bij een kwantitatieve vastlegging van de omgevingsnorm wordt gekozen voor het attribuut *kwantitatieveWaarde*. Dit wordt vastgelegd met het (samengestelde) attribuut *WaardeEenheid*. Het attribuut *waarde* legt de numerieke waarde van de omgevingsnorm vast, bijvoorbeeld 200, en met *eenheid* wordt aangegeven in welke grootheid die numerieke waarde is uitgedrukt, bijvoorbeeld $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Samen wordt dit 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Voor *eenheid* kan gebruik gemaakt worden van de waardelijst 'Eenheid'. De waardelijst is open: wanneer de gewenste eenheid op de waardelijst voorkomt, wordt die gebruikt. Wanneer de gewenste eenheid niet voorkomt op de waardelijst wordt een eigen eenheid gekozen. Normwaarde is een verplicht attribuut. Het is denkbaar dat het bevoegd gezag het wel wenselijk vindt om een omgevingsnorm als Omgevingsnorm te annoteren, waardoor deze in het Omgevingsloket als omgevingsnorm bevroegbaar is en op een kaart wordt weergegeven, maar niet de waarden van de omgevingsnorm aan de annotatie wil toevoegen en in een geografisch informatieobject wil vastleggen. Dit zou het geval kunnen zijn wanneer een omgevingsnorm overal waar hij voorkomt dezelfde waarde heeft, en/of bij heel complexe waarden. De standaard maakt dat mogelijk. In dat geval wordt gekozen voor het attribuut *kwalitatieveWaarde* en wordt daar een door het bevoegd gezag te bepalen waarde ingevuld, zoals 'zie Regeltekst', 'zie artikel 16.21'.

De eerste keer dat een specifieke omgevingsnorm (bij voorbeeld de omgevingsnorm 'maximumaantal parkeerplaatsen') in een omgevingsdocument in een Juridische regel voorkomt, wordt deze met het IMOW-object Omgevingsnorm geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel diezelfde omgevingsnorm wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Omgevingsnorm-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel over die omgevingsnorm te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke Omgevingsnorm. Een Omgevingsnorm heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

6.4.7.5 Toepassing presentatiemodel

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep omgevingsnormen worden gepresenteerd op een kaart. In de legenda bij de kaart zal het attribuut *naam* worden weergegeven.

Een voorbeeld van een omgevingsnorm is 'maximum bouwhoogte bedrijfsgebouw'. De omgevingsnorm 'maximum bouwhoogte bedrijfsgebouw' behoort tot de groep Maatvoering bouw- werken, één van de waarden van de waardelijst Omgevingsnormgroep. Wanneer regels over de omgevingsnorm 'maximum bouwhoogte bedrijfsgebouw' worden geannoteerd met de groep Maatvoering bouwwerken zorgt de symboolcode van deze groep voor presentatie van een transparant vlak begrensd met een middeldikke onderbroken lijn. Door deze methodiek worden de Locaties van omgevingsnormen die behoren tot de Omgevingsnormgroep Maatvoering bouwen door middel van het attribuut *groep* en de waarde Maatvoering bouwen met een transparant vlak en een begrenzing bestaande uit een middeldikke onderbroken lijn op het kaartbeeld gepresenteerd, zie Figuur 18.

Figuur 18 Voorbeeldpresentatie omgevingsnorm op kaartbeeld d.m.v. attribuut Omgevingsnormgroep

6.4.8 Objecttype Gebiedsaanwijzing

6.4.8.1 Toelichting op de toepassing

In omgevingsdocumenten zullen over veel verschillende gebiedstypen regels gesteld worden respectievelijk beleidsuitspraken gedaan worden. Voor het vastleggen van die gebieden kent IMOW het generieke objecttype Gebiedsaanwijzing. Gebiedsaanwijzing is een modelmatig constructie die het mogelijk maakt allerlei typen gebieden te gebruiken zonder steeds een nieuw object aan het model toe te hoeven voegen. Per type gebied kent Gebiedsaanwijzing een specialisatie.

Thematische en niet-thematische Gebiedsaanwijzingtypen

Op zal vallen dat er Gebiedsaanwijzingen zijn met een thematisch karakter, zoals Bodem en Geluid, en drie Gebiedsaanwijzingen met een wat ander karakter: Functie, Beperkingengebied en Ruimtelijk gebruik. Dat onderscheid vindt zijn grond in het volgende.

De wetgever heeft er voor gekozen de borging van een aantal meer algemene belangen zoals het beperken van hinder van geluid, trillingen en geur niet langer via algemene rijksregels vorm te geven, maar voor de bescherming van deze belangen instructieregels voor omgevingsplan, omgevingsverordening en waterschapsverordening te stellen. De provincies kunnen hiervoor in hun omgevingsverordeningen nog aanvullende instructieregels stellen. Instructieregels kunnen heel concreet zijn, bijvoorbeeld wanneer de instructieregel een expliciet gebod bevat om een activiteit, nu of in de toekomst, mogelijk te maken (een voorbeeld daarvan is een reserveringsgebied voor buisleidingen). In veel gevallen gaat het juist om zachtere vormen van sturing, waarbij van bevoegde gezagen wordt gevraagd om, gegeven een activiteit of werk, rekening te houden met bepaalde belangen in de omgeving (voorbeelden daarvan zijn aandachtsgebieden voor geluid, luchtkwaliteit of externe veiligheid). De wetgever hanteert daarvoor termen als beperkingengebieden, reserveringsgebieden, aandachtsgebieden, beheergebieden en voorschriftengebieden. Thematische Gebiedsaanwijzingstypen zijn bedoeld om gebieden waarover (instructie)regels met een sterk thematisch karakter worden gesteld, in een viewer op een kaartbeeld weer te kunnen geven en er zoek- en selecteeracties mee te kunnen doen.

De wetgever laat gemeenten voor het omgevingsplan nadrukkelijk ruimte om te werken met een (al dan niet globale) systematiek van functie-aanduidingen, met een activiteitgerichte opzet of met een combinatie van beide. Dat leidt ertoe dat de wetgever terughoudend is met het instrueren op het opnemen van concrete functie-aanduidingen, ook waar het gaat om de bescherming van specifieke rijksbelangen (bijvoorbeeld Defensie of rijksinfrastructuur). De wetgever vraagt eenzelfde terughoudendheid van de provincies, zowel waar het gaat om het in de omgevingsverordening stellen van instructieregels over functies als waar het gaat om het zelf in de omgevingsverordening toepassen van functies. Het Gebiedsaanwijzingstype Ruimtelijk gebruik is enerzijds bedoeld om provincies in staat te stellen om hun (instructie- en omgevingswaarde-)regels in een viewer op een kaartbeeld weer te geven. Anderzijds sluit het aan bij de door de VNG ontwikkelde staalkaarten voor het omgevingsplan en stelt het gemeenten in staat om tot een ordening van (combinaties van) activiteiten te komen, als alternatief voor het werken met functies.

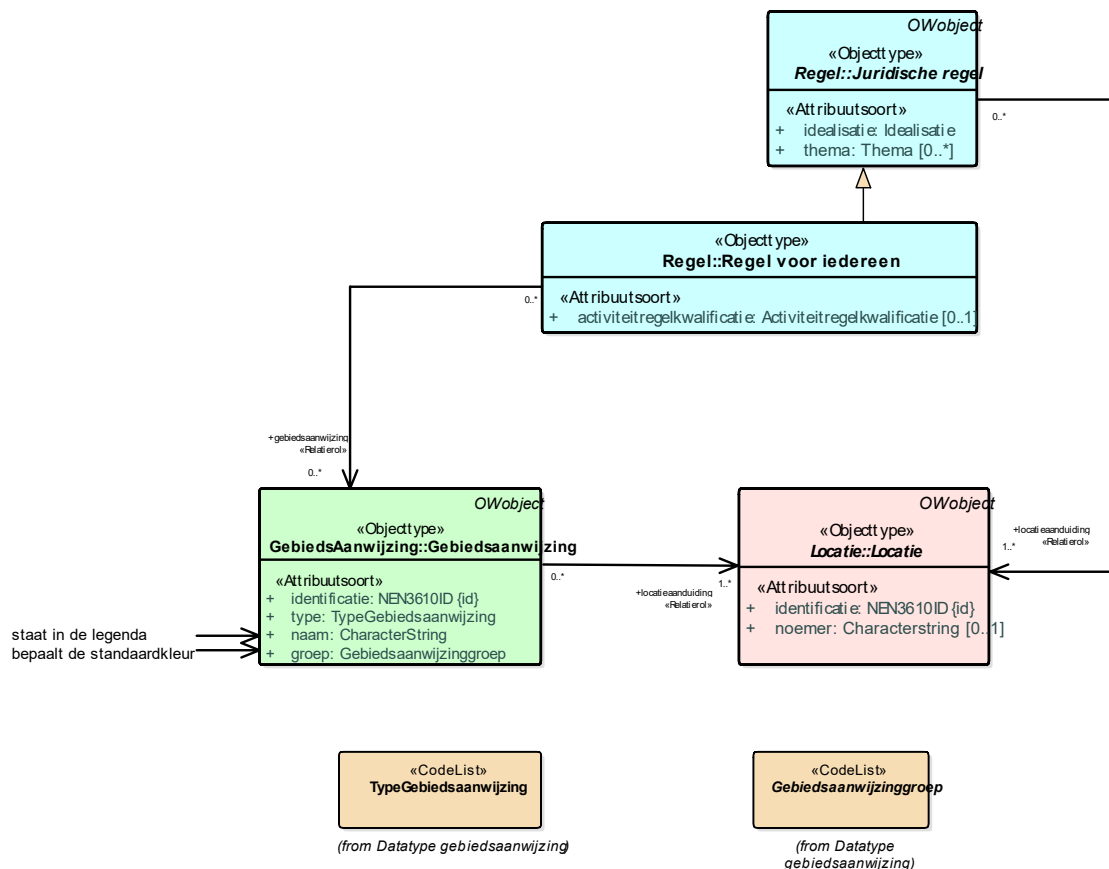
Rijk en provincies worden geacht terughoudend te zijn met het toedelen van functies. Wanneer ze gebiedsgerichte regels stellen gebruiken ze daarvoor primair de thematische Gebiedsaanwijzingstypen. Dat geldt ook voor de waterschappen.

Omgekeerd ligt het in de rede dat gemeenten terughoudend zijn bij het gebruik van de thematische Gebiedsaanwijzingstypen. Men wordt aangeraden primair gebruik te maken van de Gebiedsaanwijzingstypen Functie en Ruimtelijk gebruik. De gemeenten houden zo de ruimte om in het omgevingsplan keuzes te maken voor de eigen ordening van hun regels, hetzij functie-georiënteerd, hetzij activiteiten-georiënteerd, en eventueel geordend naar gebiedsaanwijzingstype. In een aantal gevallen zal een gemeente daarbij overnemen van Locaties en annotaties die een andere bestuurslaag heeft gekozen (bijvoorbeeld een Natura 2000-gebied). Naarmate de afwegingsruimte voor gemeenten groter is, ligt een eigen invulling meer voor de hand.

6.4.8.2 *Definitie*

Gebiedsaanwijzing is een type gebied, aangewezen door een Juridische regel of Tekstdeel.

6.4.8.3 Norm

Figuur 19 IMOW-afbeelding objecttype Gebiedsaanwijzing

Gebiedsaanwijzing kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: het type Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van een bepaald type Gebiedsaanwijzing. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing behoort. Te kiezen uit de voor het betreffende type Gebiedsaanwijzing van toepassing zijnde gesloten waardelijst '[TypeGebiedsaanwijzing]groep' (waarbij op de plaats van [TypeGebiedsaanwijzing] het betreffende type Gebiedsaanwijzing wordt ingevuld). Verplicht attribuut.

6.4.8.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

- *type*: zoals gezegd is Gebiedsaanwijzing een generiek objecttype dat gespecificeerd wordt naar type Gebiedsaanwijzing. Het type wordt vastgelegd met het attribuut Type. De typen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van de gebiedsaanwijzingen. Het gaat hier om de naam van een specifiek voorkomen van een bepaald type gebiedsaanwijzing, bijvoorbeeld 'Centrumgebied' als voorkomen van het Gebiedsaanwijzingtype Functie.

- *groep*: om een groot aantal verschillende gebiedsaanwijzingen van een bepaald type op een kaartbeeld te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, wordt ieder type Gebiedsaanwijzingen gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. Ieder type Gebiedsaanwijzing heeft een eigen, gesloten, waardelijst voor de groepen. Afhankelijk van het type wordt de bijbehorende waardelijst gekozen. Een voorbeeld van het Gebiedsaanwijzingtype Functie om het gebruik van Gebiedsaanwijzing te verduidelijken: De functie Supermarkt (*naam*) hoort tot de functiegroep Detailhandel (*groep*) van het Gebiedsaanwijzingtype Functie (*type*).

6.4.8.5 *Toepassing presentatiemodel*

Het presentatiemodel kent geen specifieke weergave voor Gebiedsaanwijzing, wel voor de verschillende typen Gebiedsaanwijzing. Welke typen er zijn wordt onderstaand beschreven.

6.4.9 **Gebiedsaanwijzingtype Beperkingengebied**

6.4.9.1 *Toelichting op de toepassing*

Een beperkingengebied is, aldus de definitie van dat begrip in de begripsbepalingen van de Omgevingswet, een bij of krachtens de Omgevingswet aangewezen gebied waar, vanwege de aanwezigheid van een werk of object, regels gelden over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor dat werk of object. Een activiteit die in een beperkingengebied wordt verricht, wordt in het wettelijke systeem beperkingengebiedactiviteit genoemd.

Voor diverse omgevingsdocumenten met regels geldt op grond van de Omgevingswet een plicht om beperkingengebieden aan te wijzen en geometrisch te begrenzen, waar nodig in combinatie met het stellen van regels over beperkingengebiedactiviteiten.

Denkbaar is dat in het omgevingsdocument ook andere beperkingengebieden worden opgenomen. Voorwaarde daarbij is dat het moet gaan om een gebied waar beperkingen gelden vanwege en ter bescherming van een *werk* of een *object*. Ook moet bedacht worden dat het wettelijk systeem zo is dat iedere activiteit die in een beperkingengebied plaatsvindt, in principe tevens een beperkingengebiedactiviteit is waarvoor beperkende regels kunnen gelden. Voorbeelden zijn een beperkingengebied met betrekking tot een windmolen op land en een beperkingengebied met betrekking tot een molenbiotop.

Om de geometrische begrenzing van beperkingengebieden te kunnen vastleggen en de verschillende beperkingengebieden op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Beperkingengebied te gebruiken.

Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke beperkingengebieden in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid beperkingengebieden kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende beperkingengebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om beperkingengebieden in groepen in te delen. De beperkingengebieden zijn gegroepeerd naar het werk of het object waarop het beperkingengebied betrekking heeft. De beperkingengebiedgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Beperkingengebiedgroep kunnen de werkingsgebieden van alle beperkingengebieden in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de locaties van alle beperkingengebieden weer te

geven, maar ook om de locaties van alle beperkingengebieden van een bepaalde groep weer te geven.

De annotatie met de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied wordt alleen gebruikt voor (rechtstreeks werkende) regels die daadwerkelijk een beperkingengebied in het leven roepen, niet voor instructieregels die bepalen dat in een ander omgevingsdocument een bepaald beperkingengebied moet worden opgenomen.

Beperkingengebied moet alleen worden gebruikt voor beperkingengebieden als bedoeld in de Omgevingswet.

6.4.9.2 *Definitie*

Beperkingengebied is een bij of krachtens de wet aangewezen gebied waar, vanwege de aanwezigheid van een werk of object, regels gelden over activiteiten die gevolgen hebben of kunnen hebben voor dat werk of object.

6.4.9.3 *Norm*

Beperkingengebied kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Beperkingengebied. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Beperkingengebiedgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Beperkingengebied van toepassing is. Verplicht attribuut. Beperkingengebied heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.9.4 *Toelichting op de attributen en de waardelijsten*

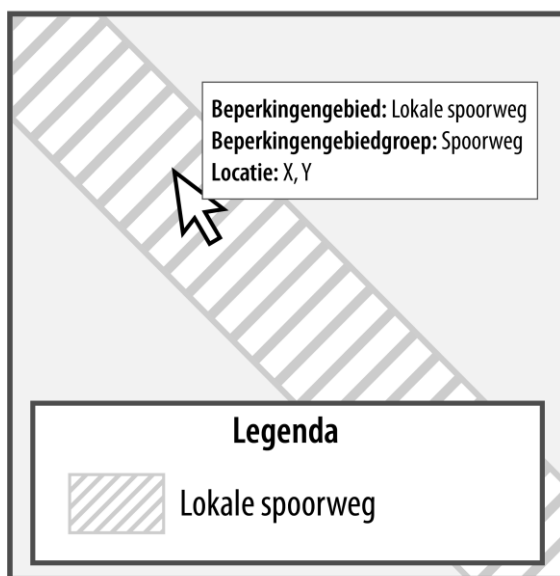
- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Beperkingengebied gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen. De naam mag dezelfde zijn als de naam van de Beperkingengebiedgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Beperkingengebiedgroep'.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Beperkingengebied. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied (bij voorbeeld beperkingengebied met betrekking tot een weg in beheer bij waterschap X) in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Beperkingengebied geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel behoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Beperkingengebied wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Beperkingengebied-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij die andere Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Beperkingengebied te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Beperkingengebied. Beperkingengebied heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

6.4.9.5 Toepassing presentatiemodel

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep beperkingengebieden gegroepeerd worden weergegeven op een kaart. In de legenda bij de kaart zal het attribuut *naam* worden weergegeven.

Een voorbeeld van een beperkingengebied is Lokale spoorweg. Het beperkingengebied Lokale spoorweg behoort tot de groep Spoorweg, één van de waarden van de waardelijst Beperkingengebiedgroep. Wanneer regels over het beperkingengebied Lokale spoorweg worden geannoteerd met de groep Spoorweg zorgt de symboolcode van deze Beperkingengebiedgroep voor presentatie van een lichtgrijze lijnarcering van linksboven naar rechtsonder. Door deze methodiek worden de Locaties van beperkingengebieden die behoren tot de Beperkingengebiedgroep Spoorweg door middel van het attribuut groep en de waarde Lokale spoorweg met een lichtgrijze lijnarcering van linksboven naar rechtsonder op het kaartbeeld gepresenteerd, zie Figuur 20.

Figuur 20 Voorbeeld presentatie Beperkingengebied lokale spoorweg op kaartbeeld d.m.v. attribuut groep, waarde spoorweg

6.4.10 Gebiedsaanwijzingtype Bodem

6.4.10.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Bodem wordt gebruikt voor gebieden waar specifieke regels met het oog op de bescherming van de bodemkwaliteit gelden, zoals bodembeheergebieden en stortplaatsen. De Gebiedsaanwijzing Bodem kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor de kwaliteit van de bodem, inclusief bodemdaling.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Bodem onder andere gebruiken voor bodembeheergebieden, veenkoloniaal gebied, gesloten of voormalige stortplaatsen, bodemdalingsgebieden en zones die vrij moeten blijven van boringen en/of warmte-koude-opslag. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over bodem opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Bodem, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Bodem te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Bodem te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Bodem in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Bodem kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Bodem in groepen in te delen. De Bodemgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Bodem met het attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst Bodemgroep kunnen de werkingsgebieden van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Bodem in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Bodem weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Bodem van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.10.2 Definitie

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op de bescherming van de bodemkwaliteit.

6.4.10.3 Norm

De Gebiedsaanwijzing Bodem kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Bodem. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Bodem. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Bodem behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Bodemgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Bodem naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie

wordt aangeduid waar deze annotatie Bodem van toepassing is. Verplicht attribuut. De Gebiedsaanwijzing Bodem heeft één of meer Locaties en één of meer locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.10.4 *Toelichting op de attributen en waardelijsten*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Bodem gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Bodem. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Bodemgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Bodem op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Bodemgroep'.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Bodem hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Bodem. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Bodem van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Bodem in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Bodem geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Bodem wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Bodem-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Bodem te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Bodem. Bodem heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.10.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingstype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor de Gebiedsaanwijzing Bodem wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.4.11 **Gebiedsaanwijzingstype Defensie**

6.4.11.1 *Toelichting op de toepassing*

De Gebiedsaanwijzing van het type Defensie wordt gebruikt voor militaire gebieden, militaire objecten, (de omgeving van) schietterreinen en voor gebieden waar verstoring van radarapparatuur en zend- en ontvangstinstallaties moet worden voorkomen. Voor deze locaties worden bijzondere regels gesteld, onder andere door het Rijk. De Gebiedsaanwijzing Defensie kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor defensie. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over defensie opnemen en kunnen daarvoor

gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Defensie, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Defensie te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Defensie te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Defensie in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Defensie kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Defensie in groepen in te delen. De Defensiegroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Defensie met het attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst Defensiegroep kunnen de werkingsgebieden van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Defensie in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Defensie weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Defensie van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.11.2 Definitie

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op de bescherming en het tegengaan van verstoring van militaire gebieden en objecten.

6.4.11.3 Norm

De Gebiedsaanwijzing Defensie kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Defensie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Defensie. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Defensie behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Defensiegroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Defensie naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Defensie van toepassing is. Verplicht attribuut. De Gebiedsaanwijzing Defensie heeft één of meer Locaties en één of meer locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.11.4 Toelichting op de attributen en waardelijsten

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Defensie gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Defensie. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Defensiegroep.

- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Defensie op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Defensiegroep'.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Defensie hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Defensie. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Defensie van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Defensie in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Defensie geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Defensie wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Defensie-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Defensie te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Defensie. Defensie heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.11.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingstype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor de Gebiedsaanwijzing Defensie wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.4.12 **Gebiedsaanwijzingtype Energievoorziening**

6.4.12.1 *Toelichting op de toepassing*

De Gebiedsaanwijzing van het type Energievoorziening wordt gebruikt voor gebieden waar specifieke regels gelden met het oog op de energievoorziening, bijvoorbeeld locaties voor kernenergie of hoogspanningsverbindingen. De Gebiedsaanwijzing Energievoorziening kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor de energievoorziening, zoals zoeklocaties voor windenergie.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening onder andere gebruiken voor gebieden voor bodemenergie, windturbines, zonne-energie en duurzame energie. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over de energievoorziening opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Energievoorziening te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel

verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Energievoorziening kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening in groepen in te delen. De Energievoorzieningsgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening met het attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst Energievoorzieninggroep kunnen de werkingsgebieden van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.12.2 *Definitie*

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op de bescherming en bevordering van de energievoorziening.

6.4.12.3 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Energievoorziening kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Energievoorziening. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Energievoorzieninggroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Energievoorziening van toepassing is. Verplicht attribuut. Energievoorziening heeft één of meer Locaties en één of meer locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.12.4 *Toelichting op de attributen en waardelijsten*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Energievoorziening gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de functiegroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst Energievoorzieninggroep'.

- *Locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Energievoorziening. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Energievoorziening wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Energievoorziening-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Energievoorziening te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Energievoorziening. Energievoorziening heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.12.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingstype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor Gebiedsaanwijzingstype Energievoorziening wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.4.13 **Gebiedsaanwijzingstype Erfgoed**

6.4.13.1 *Toelichting op de toepassing*

De Gebiedsaanwijzing van het type Erfgoed wordt gebruikt voor het weergeven van gebieden en objecten waar specifieke regels gelden met het oog op de bescherming van cultureel erfgoed. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om werelderfgoederen, beschermde stads- en dorpsgezichten, monumenten en waardevolle cultuurlandschappen. De Gebiedsaanwijzing Erfgoed kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor het erfgoed.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Erfgoed onder andere gebruiken voor archeologie, buitenplaatsen, cultuurhistorie, werelderfgoed en cultuurhistorisch waardevol gebied. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over erfgoed opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie. Dat geldt in het bijzonder voor beschermde stads- en dorpsgezichten. Het vierde lid van artikel 2.34 Omgevingswet biedt het Rijk namelijk een expliciete grondslag voor het geven van een instructie aan de gemeenteraad tot het in het omgevingsplan voor een locatie opnemen van de functieaanduiding rijksbeschermd stads- of dorpsgezicht.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Erfgoed te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen

symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Erfgoed kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Erfgoed in groepen in te delen. De Erfgoedgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Erfgoed met het attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst Erfgoedgroep kunnen de werkingsgebieden van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.13.2 Definitie

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op de bescherming van cultureel erfgoed.

6.4.13.3 Norm

De Gebiedsaanwijzing Erfgoed kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Erfgoed. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Erfgoedgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Erfgoed van toepassing is. Verplicht attribuut. Erfgoed heeft één of meer Locaties en één of meer locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.13.4 Toelichting op de attributen en waardelijsten

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Erfgoed gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Erfgoedgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Erfgoedgroep'.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor

Erfgoed. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Erfgoed geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Erfgoed wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Erfgoed-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Erfgoed te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Erfgoed. Erfgoed heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.13.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingstype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor Gebiedsaanwijzingstype Erfgoed wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.4.14 **Gebiedsaanwijzingstype Externe veiligheid**

6.4.14.1 *Toelichting op de toepassing*

De Gebiedsaanwijzing van het type Externe veiligheid wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op het waarborgen van de veiligheid specifieke regels gelden. Het gaat hierbij met name om de aandachtsgebieden externe veiligheid (groepsrisico) en de afstanden voor het plaatsgebonden risico. Dit zijn gebieden rond risicovolle activiteiten waarvoor het rijk instructieregels heeft gesteld. De Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor de externe veiligheid.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Energievoorziening vooral gebruiken voor belemmeringsgebieden en risicogebieden. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over de externe veiligheid opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid, bijvoorbeeld voor het in het omgevingsplan opnemen van bouwvoorschriftgebieden en aandachtsgebieden externe veiligheid. Voor het overige is uitgangspunt dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Externe veiligheid te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Externe veiligheid kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid in groepen in te delen. De ExterneVeiligheidsgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid met het

attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst ExterneVeiligheidgroep kunnen de werkingsgebieden van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.14.2 *Definitie*

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op het waarborgen van de veiligheid.

6.4.14.3 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Externe veiligheid. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'ExterneVeiligheidgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Externe veiligheid van toepassing is. Verplicht attribuut. Externe veiligheid heeft één of meer Locaties en één of meer locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.14.4 *Toelichting op de attributen en waardelijsten*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Externe veiligheid gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de ExterneVeiligheidgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'ExterneVeiligheidgroep'.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Externe veiligheid. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Externe veiligheid geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij

die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Externe veiligheid wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande ExterneVeiligheid-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Externe veiligheid te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Externe veiligheid. Externe veiligheid heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.14.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingstype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor Gebiedsaanwijzingstype Externe veiligheid wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.4.15 **Gebiedsaanwijzingstype Functie**

6.4.15.1 *Toelichting op de toepassing*

Op grond van artikel 4.2 lid 1 Omgevingswet bevat het omgevingsplan voor het gehele grondgebied van de gemeente de regels die nodig zijn voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. De evenwichtige toedeling van functies aan locaties is in deze formulering bedoeld als een abstract criterium, vergelijkbaar met het eveneens abstracte criterium goede ruimtelijke ordening uit de Wet ruimtelijke ordening. Het zorgen voor een evenwichtige toedeling van functies aan locaties wordt in het omgevingsplan bereikt door het zodanig stellen van regels over activiteiten en de locaties waar die activiteiten wel of juist niet verricht mogen worden dat onderling evenwicht ontstaat.

De evenwichtige toedeling van functies aan locaties kan in het omgevingsplan worden vastgelegd door gebieden een functie te geven en die gebieden te begrenzen met coördinaten waardoor ze op een kaart als functie worden weergegeven, in combinatie met het stellen van regels over bij die functie behorende activiteiten. In navolging van de wetgever noemen we dit functie-aanduiding⁵. In deze zin is een functie het gebruiksdoel of de status (in de betekenis van bijzondere eigenschap) die een onderdeel van de fysieke leefomgeving op een bepaalde locatie heeft.

Het louter toedelen van functie-aanduidingen aan een locatie heeft geen zelfstandig rechtsgevolg en leidt op zichzelf niet tot een evenwichtige toedeling van functies aan locaties. Het rechtsgevolg en het evenwicht ontstaan pas door regels te stellen over activiteiten. Het bereiken van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties kan ook door het stellen van regels over activiteiten zonder gebruik te maken van functie-aanduidingen.

Op deze manier kan een aantal varianten van het omgevingsplan ontstaan:

- in het omgevingsplan wordt het hele grondgebied van de gemeente gevuld met functie-aanduidingen;
- in het omgevingsplan komen geen functie-aanduidingen voor (er wordt alleen gereguleerd met activiteiten);

⁵ Zie hiervoor paragraaf 2.2.1.1 Evenwichtige toedeling van functies aan locaties van de Memorie van Toelichting bij het wetsvoorstel Invoeringswet Omgevingswet van juli 2018. De hier bedoelde functie-aanduiding is een andere dan de functieaanduiding die in de RO Standaarden op basis van de Wet ruimtelijke ordening voorkomt, waar de het gebruiksdoel of de status (in de betekenis van bijzondere eigenschap) die een onderdeel van de fysieke leefomgeving op een bepaalde locatie heeft functieaanduiding een specificatie van een bestemming geeft.

- in het omgevingsplan komen functie-aanduidingen voor maar die zijn niet grondgebied-dekkend (er zijn delen waar niet met functie-aanduidingen maar alleen met activiteiten wordt gereguleerd).

Opgemerkt wordt dat de wetgever er in een aantal gevallen van uitgaat dat voor bepaalde aspecten van de fysieke leefomgeving met de systematiek van functie-aanduiding in het omgevingsplan wordt toegepast. Een voorbeeld is de begripsbepaling van beschermd monument in de begripsbepalingen van het Besluit bouwwerken leefomgeving: monument of archeologisch monument waaraan in het omgevingsplan de functie-aanduiding gemeentelijk monument is gegeven.

Bij het toepassen van de systematiek van functie-aanduidingen is het noodzakelijk om de annotatie met het IMOW-object Functie toe te voegen.

Naar verwachting zullen er veel verschillende functies voorkomen. Vanwege de verwachte verscheidenheid van die functies is er voor de standaard geen waardelijst Functie gemaakt. Het bevoegd gezag kan dus de naam van iedere functie zelf bepalen. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid functies kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende functies. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om functies in groepen in te delen. De functiegroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere (functie)groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met het IMOW-object Functie met het attribuut *groep* en de juiste waarde van de waardelijst Functiegroep kunnen de locaties van alle functies in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de locaties van alle functies weer te geven, maar ook om de locaties van alle functies van een bepaalde functiegroep weer te geven.

De annotatie met het IMOW-object Functie wordt alleen gebruikt voor de systematiek van functie-aanduidingen, niet voor instructieregels die gaan over de manier van reguleren door middel van functies in de omgevingsverordening.

6.4.15.2 Definitie

Functie is het gebruiksdoel of de bijzondere eigenschap die een onderdeel van de fysieke leefomgeving op een bepaalde locatie heeft.

6.4.15.3 Norm

De Gebiedsaanwijzing Functie kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Functie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Functie. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Functie behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Functiegroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Functie naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut dat de specifieke Locatie aanduidt waar deze annotatie Functie van toepassing is. Verplicht attribuut. Functie heeft één of meer Locaties en één of meer *locatieaanduiding*-relaties met Locatie.

6.4.15.4 Toelichting op de attributen en de waardelijsten

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Functie gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Functie. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Functiegroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Functie op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Functiegroep'.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Functie hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Functie. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Functie van toepassing is.

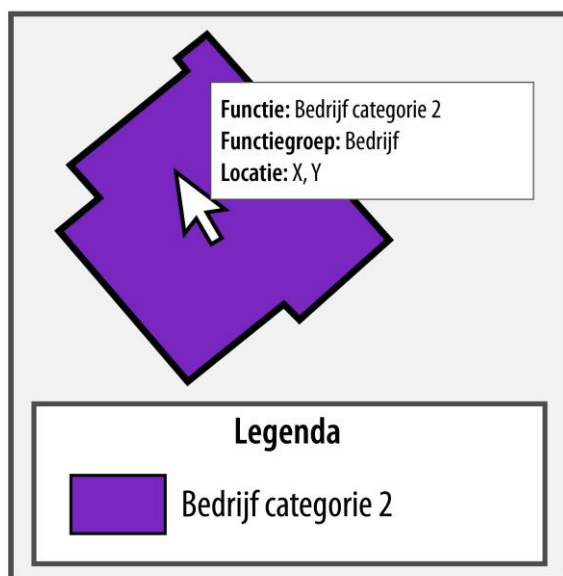
De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Functie in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Functie geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Functie wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Functie-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Functie te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Functie. Functie heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

6.4.15.5 Toepassing presentatiemodel

Zoals hiervoor is toegelicht, zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep functies worden gepresenteerd op een kaart. In de legenda bij de kaart zal het attribuut *naam* worden weergegeven.

Een voorbeeld van een functie is Bedrijf categorie 2. De functie Bedrijf categorie 2 behoort tot de groep Bedrijf, één van de waarden van de waardelijst Functiegroep. Wanneer regels over de functie Bedrijf categorie 2 worden geannoteerd met de *groep* Bedrijf zorgt de symbolcode van deze Functiegroep voor presentatie met een paarse kleur.

Door deze methodiek worden de Locaties van functies die behoren tot de Functiegroep Bedrijf door middel van het attribuut Groep en de waarde Bedrijf met een paars vlak op het kaartbeeld gepresenteerd, zie Figuur 21.

Figuur 21 Voorbeeld presentatie Functie Bedrijf categorie 2 op kaartbeeld d.m.v. attribuut groep, waarde Bedrijf

6.4.16 Gebiedsaanwijzingtype Geluid

6.4.16.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Geluid wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op het tegengaan van geluidhinder, specifieke regels gelden. Het gaat hierbij met name om de geluidaanachtsgebieden rond wegen, spoorwegen en industrieterreinen. Daarnaast gaat het ook in elk geval om provinciale stiltegebieden. De Gebiedsaanwijzing Geluid kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor geluid, zoals de agglomeraties die vallen onder het bereik van de richtlijn Omgevingslawaaï.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Geluid vooral gebruiken voor geluidaanachtsgebieden, geluidscontouren en stiltegebieden. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over geluid opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Geluid. Dat geldt in ieder geval voor het in het omgevingsplan opnemen van geluidaanachtsgebieden. Wanneer alle bestuurslagen voor het reguleren van geluidaanachtsgebieden gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Geluid en de groep 'geluidaanachtsgebied' bevordert dat de vindbaarheid van geluidaanachtsgebieden. Voor het overige is uitgangspunt dat in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik gemaakt wordt van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Geluid te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Geluid te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geluid in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Geluid kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve

van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Geluid in groepen in te delen. De Geluidgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Geluid met het attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst Geluidgroep kunnen de werkingsgebieden van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geluid in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Geluid weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Geluid van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.16.2 *Definitie*

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op het tegengaan van geluidhinder.

6.4.16.3 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Geluid kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Geluid. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geluid. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geluid behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Geluidgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geluid naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Geluid van toepassing is. Verplicht attribuut. Geluid heeft één of meer Locaties en één of meer locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.16.4 *Toelichting op de attributen en waardelijsten*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Geluid gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geluid. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Geluidgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geluid op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Geluidgroep'.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geluid hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Geluid. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geluid van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geluid in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de

Gebiedsaanwijzing Geluid geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Geluid wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Geluid-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Geluid te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Geluid. Geluid heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.16.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingtype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor Gebiedsaanwijzingtype Geluid wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.4.17 **Gebiedsaanwijzingtype Geur**

6.4.17.1 *Toelichting op de toepassing*

De Gebiedsaanwijzing van het type Geur wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op het tegengaan van geurhinder, specifieke regels gelden. Het gaat hierbij met name om de in het omgevingsplan aangewezen bebouwingscontour geur en om de reconstructiegebieden voor veehouderijen. De Gebiedsaanwijzing Geur kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor geur.

Gemeenten kunnen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en (andere) regels over geur opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Geur. Voor het overige is uitgangspunt dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Geur te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Geur te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geur in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Geur kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Geur in groepen in te delen. De Geurgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Geur met het attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst Geurgroep kunnen de werkingsgebieden van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geur in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Geur weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Geur van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.17.2 *Definitie*

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op het tegengaan van geurhinder.

6.4.17.3 Norm

De Gebiedsaanwijzing Geur kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Geur. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geur. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geur behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Geurgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geur naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Geur van toepassing is. Verplicht attribuut. Geur heeft één of meer Locaties en één of meer locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.17.4 Toelichting op de attributen en waardelijsten

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Geur gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geur. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de geurgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Geur op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Geurgroep'.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geur hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Geur. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geur van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Geur in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Geur geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Geur wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Geur-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Geur te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Geur. Geur heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.17.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut groep er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingtype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor Gebiedsaanwijzingtype Geur wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.4.18 **Gebiedsaanwijzingtype Landschap**

6.4.18.1 *Toelichting op de toepassing*

De Gebiedsaanwijzing van het type Landschap wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op de bescherming en de ontwikkeling van het landschap specifieke regels gelden. De Gebiedsaanwijzing Landschap kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor het landschap. Daar waar Landschap beschouwd en beschermd moet worden als Erfgoed wordt gebruik gemaakt van de Gebiedsaanwijzing Erfgoed.

Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over de het landschap opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Landschap, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Landschap te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Landschap te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Landschap in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Landschap kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Landschap in groepen in te delen. De Landschapsgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Landschap met het attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst Landschapsgroep kunnen de werkingsgebieden van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Landschap in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Landschap weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Landschap van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.18.2 *Definitie*

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op de bescherming en de ontwikkeling van het landschap vanuit ander perspectief dan natuur en erfgoed.

6.4.18.3 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Landschap kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Landschap. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Landschap. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

- **groep:** de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Landschap behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Landschapgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **locatieaanduiding:** de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Landschap naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Landschap van toepassing is. Verplicht attribuut. Landschap heeft één of meer Locaties en één of meer locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.18.4 *Toelichting op de attributen en waardelijsten*

- **type:** attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Landschap gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- **naam:** door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Landschap. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Landschapgroep.
- **groep:** om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Landschap op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Landschapgroep'.
- **locatieaanduiding:** het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Landschap hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Landschap. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Landschap van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Landschap in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Landschap geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Landschap wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Landschap-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Landschap te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Landschap. Landschap heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.18.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingstype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor Gebiedsaanwijzingtype Landschap wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.4.19 Gebiedsaanwijzingtype Leiding

6.4.19.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Leiding wordt gebruikt voor het weergeven gebieden waar met het oog op het waarborgen van de goede staat en instandhouding van hoogspanningsverbindingen en (buis)leidingen specifieke regels gelden. Het kan ook gaan om het behouden van ruimte voor toekomstige verbindingen. De Gebiedsaanwijzing Leiding kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor de leiding, bijvoorbeeld als zoekgebied voor toekomstige tracés.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Leiding te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Leiding te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Leiding in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Leiding kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Leiding in groepen in te delen. De Leidinggroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Leiding met het attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst Leidinggroep kunnen de werkingsgebieden van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Leiding in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Leiding weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Leiding van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.19.2 Definitie

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op het waarborgen van de goede staat en instandhouding van leidingen.

6.4.19.3 Norm

De Gebiedsaanwijzing Leiding kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Leiding. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Leiding. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Leiding behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Leidinggroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Leiding naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Leiding van toepassing is. Verplicht attribuut. Leiding heeft één of meer Locaties en één of meer locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.19.4 *Toelichting op de attributen en waardelijsten*

- *type*: attriboot dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Leiding gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Leiding. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Leidinggroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Leiding op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Leidinggroep'.
- *locatieaanduiding*: het attriboot dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Leiding hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Leiding. Dit attriboot legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Leiding van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Leiding in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Leiding geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Leiding wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Leiding-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Leiding te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Leiding. Leiding heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.19.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attriboot *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingstype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor Gebiedsaanwijzingtype Leiding wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.4.20 **Gebiedsaanwijzingtype Lucht**

6.4.20.1 *Toelichting op de toepassing*

De Gebiedsaanwijzing van het type Lucht wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op het beschermen van de kwaliteit van de buitenlucht specifieke regels gelden. Het gaat hier bij in elk geval om de gebieden die in het Besluit kwaliteit leefomgeving zijn aangewezen als gebieden waar niet kan worden uitgesloten dat er sprake is een van dreigende overschrijding van de rijksomgevingswaarden. De Gebiedsaanwijzing Lucht kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor de kwaliteit van de buitenlucht.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Lucht vooral gebruiken bij het stellen van regels over varend ontgassen. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over (de kwaliteit van) lucht opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Lucht, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Lucht te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Lucht te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Lucht in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Lucht kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Lucht in groepen in te delen. De Luchtgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Lucht met het attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst Luchtgroep kunnen de werkingsgebieden van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Lucht in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Lucht weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Lucht van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.20.2 *Definitie*

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op de bescherming van de kwaliteit van de buitenlucht.

6.4.20.3 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Lucht kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Lucht. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Lucht. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Lucht behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Luchtgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Lucht naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Lucht van toepassing is. Verplicht attribuut. Lucht heeft één of meer Locaties en één of meer locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.20.4 *Toelichting op de attributen en waardelijsten*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Lucht gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Lucht. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de luchtgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Lucht op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt

georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Luchtgroep'.

- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Lucht hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Lucht. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Lucht van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Lucht in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Lucht geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Lucht wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Lucht-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Lucht te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Lucht. Lucht heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.20.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingtype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor Gebiedsaanwijzingtype Lucht wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.4.21 **Gebiedsaanwijzingtype Mijnbouw**

6.4.21.1 *Toelichting op de toepassing*

De Gebiedsaanwijzing van het type Mijnbouw wordt gebruikt voor gebieden waar met het oog op het kunnen uitvoeren van mijnbouwactiviteiten specifieke regels gelden. De Gebiedsaanwijzing Mijnbouw kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor de mijnbouw. Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw onder andere gebruiken voor beleid en het stellen van regels over de winning van schaliegas. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over de mijnbouw opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Mijnbouw te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Mijnbouw kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw in groepen in te delen. De Mijnbouwgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw met het attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst

Mijnbouwgroep kunnen de werkingsgebieden van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.21.2 *Definitie*

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op het kunnen uitvoeren van mijnbouwactiviteiten.

6.4.21.3 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Mijnbouw kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Mijnbouw. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Mijnbouwgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Mijnbouw van toepassing is. Verplicht attribuut. Mijnbouw heeft één of meer Locaties en één of meer locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.21.4 *Toelichting op de attributen en waardelijsten*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Mijnbouw gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de mijnbouwgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Mijnbouwgroep'.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Mijnbouw. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Mijnbouw geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische

regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Mijnbouw wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Mijnbouw-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Mijnbouw te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Mijnbouw. Mijnbouw heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.21.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingstype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor Gebiedsaanwijzingstype Mijnbouw wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.4.22 **Gebiedsaanwijzingstype Natuur**

6.4.22.1 *Toelichting op de toepassing*

De Omgevingswet verplicht ertoe om bepaalde gebieden en landschappen aan te wijzen. Het gaat dan om Natura 2000-gebieden, gebieden behorend tot het natuurnetwerk Nederland, nationale parken, bijzondere nationale en provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen. Doelen van die aanwijzingen zijn het behoud of herstel van dier- en plantensoorten,

van hun biotopen en (natuurlijke) habitats en de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten. Deze gebieden zullen worden aangewezen bij specifieke aanwijzingsbesluiten respectievelijk bij omgevingsverordening. In de omgevingsvisies van het Rijk en de provincies zullen de beleidsuitgangspunten en doelstellingen voor de aanwijzing van die gebieden beschreven worden. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van het IMOW-object Natuur, van het type Gebiedsaanwijzing. Ook voor andere gebieden zal, ter bescherming van de natuur, beleid geformuleerd worden en regels gesteld worden. Dat doen in ieder geval Rijk en provincie, maar ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over natuur opnemen.

Om de geometrische begrenzing van Natuur te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Natuur te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke gebieden van het Gebiedsaanwijzingstype Natuur in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende gebieden van het type Natuur kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om Natuur in groepen in te delen. De Natuurgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met het IMOW-object Natuur met het attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst Natuurgroep kunnen de werkingsgebieden van alle gebieden van het Gebiedsaanwijzingstype Natuur in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van de locaties van alle gebieden van het Gebiedsaanwijzingstype Natuur weer te geven, maar ook om de locaties van alle gebieden van het Gebiedsaanwijzingstype Natuur van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.22.2 Definitie

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op de bescherming van natuur en landschap.

6.4.22.3 Norm

De Gebiedsaanwijzing Natuur kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Natuur. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe het een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Natuurgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Natuur van toepassing is. Verplicht attribuut. De Gebiedsaanwijzing Natuur heeft één of meer Locaties en één of meer locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.22.4 Toelichting op de attributen en waardelijsten

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Natuur gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Natuur. De naam mag dezelfde zijn als de naam van de Natuurgroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Natuur op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Natuurgroep'
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Natuur. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Natuur (bij voorbeeld natuurnetwerk Nederland) in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Natuur geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel behoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel dezelfde specifieke vorm van Natuur wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Natuur-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij die andere Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van het Gebiedsaanwijzingstype Natuur te zien welke Locatie er bij

hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Natuur. Natuur heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels een relatie.

6.4.22.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingstype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor de Gebiedsaanwijzing Natuur wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.4.23 **Gebiedsaanwijzingtype Recreatie**

6.4.23.1 *Toelichting op de toepassing*

De Gebiedsaanwijzing van het type Recreatie wordt gebruikt voor gebieden waar specifieke regels gelden met het oog op recreatie, bijvoorbeeld locaties waar verblijfsrecreatie wel of juist niet is toegestaan. De Gebiedsaanwijzing Recreatie kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor recreatie.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Recreatie onder andere gebruiken voor beleid en regels over verblijfsrecreatie en kleinschalige vormen van recreatie. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over vormen van recreatie opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Recreatie, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing van het type Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Recreatie te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Recreatie te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Recreatie in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Recreatie kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Recreatie in groepen in te delen. De Recreatiegroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Recreatie met het attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst Recreatiegroep kunnen de werkingsgebieden van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Recreatie in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Recreatie weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Recreatie van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.23.2 *Definitie*

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op de beheersing en ontwikkeling van recreatie.

6.4.23.3 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Recreatie kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Recreatie. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Recreatie. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Recreatie behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Recreatiegroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Recreatie naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Recreatie van toepassing is. Verplicht attribuut. Recreatie heeft één of meer Locaties en één of meer locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.23.4 Toelichting op de attributen en waardelijsten

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Recreatie gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Recreatie. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de recreatiegroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Recreatie op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Recreatiegroep'.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Recreatie hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Recreatie. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Recreatie van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Recreatie in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Recreatie geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Recreatie wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Recreatie -object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Recreatie te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Recreatie. Recreatie heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.23.5 Toepassing presentatiemodel

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingstype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor Gebiedsaanwijzingstype Recreatie wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.4.24 Gebiedsaanwijzingtype Ruimtelijk gebruik

6.4.24.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Ruimtelijk gebruik wordt gebruikt voor gebieden waarvoor regels gesteld worden over die vormen van ruimtelijk gebruik die niet onder een van de andere Gebiedsaanwijzingtypen te vatten zijn. Het gaat hierbij met name om specifieke stedelijke, landelijke, en recreatieve gebieden waar beperkingen gelden, maar eventueel ook ruimtelijke ontwikkeling mogelijk is. De Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden waarvoor het ruimtelijk gebruik beleidsmatig bijzondere aandacht vereist.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik met name benutten voor het aangeven van specifieke vormen van ruimtelijk gebruik, zoals bebouwingscontouren, bedrijventerreinen, detailhandel, kantoorlocaties, landbouw en veehouderij. Voor gemeenten biedt de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik de mogelijkheid om een generalisatie van het feitelijke ruimtelijke gebruik weer te geven voor het gemeentelijke grondgebied of delen daarvan. Deze Gebiedsaanwijzing geeft ook aansluiting bij de door de VNG ontwikkelde staalkaarten voor het omgevingsplan. Een voorbeeld daarvan is 'stedelijk gebied-buiten centrum'.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Ruimtelijk gebruik te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Ruimtelijk gebruik kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik in groepen in te delen. De RuimtelijkGebruiksgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik met het attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst RuimtelijkGebruiksgroep kunnen de werkingsgebieden van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.24.2 Definitie

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op die vormen van ruimtelijk gebruik die niet onder een van de andere Gebiedsaanwijzingtypen te vatten zijn.

6.4.24.3 Norm

De Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Ruimtelijk gebruik. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.

- **groep**: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'RuimtelijkGebruikgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- **locatieaanduiding**: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie wordt aangeduid waar deze annotatie Ruimtelijk gebruik van toepassing is. Verplicht attribuut. Ruimtelijk gebruik heeft één of meer Locaties en één of meer locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.24.4 *Toelichting op de attributen en waardelijsten*

- **type**: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Ruimtelijk gebruik gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- **naam**: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de RuimtelijkGebruikgroep.
- **groep**: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'RuimtelijkGebruikgroep'.
- **locatieaanduiding**: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Ruimtelijk gebruik. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Ruimtelijk gebruik geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Ruimtelijk gebruik wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Ruimtelijk-gebruik-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Ruimtelijk gebruik te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Ruimtelijk gebruik. Ruimtelijk gebruik heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.24.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingstype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor Gebiedsaanwijzingstype Ruimtelijk gebruik wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.4.25 Gebiedsaanwijzingtype Verkeer

6.4.25.1 Toelichting op de toepassing

De Gebiedsaanwijzing van het type Verkeer wordt gebruikt voor gebieden waar mobiliteit een belangrijk aspect is. Het kan hier bij gaan om spoorwegen, wegen en luchthavens en de gebieden daaromheen waar specifieke regels gelden over beheer, onderhoud en ontwikkeling van deze gebieden, maar ook bijvoorbeeld over het plaatsen van reclame-uitingen. De Gebiedsaanwijzing van het type Verkeer kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor verkeer.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Verkeer onder andere gebruiken voor luchtvaart, wegen en spoorwegen. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over verkeer opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Verkeer, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Verkeer te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Verkeer te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Verkeer in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Verkeer kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Verkeer in groepen in te delen. De Verkeergroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Verkeer met het attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst Verkeergroep kunnen de werkingsgebieden van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Verkeer in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Verkeer weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Verkeer van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.25.2 Definitie

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op beheer, onderhoud en ontwikkeling van verkeer en mobiliteit.

6.4.25.3 Norm

De Gebiedsaanwijzing Verkeer kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Verkeer. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Verkeer. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Verkeer behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'Verkeergroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Verkeer naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de Locatie

wordt aangeduid waar deze annotatie Verkeer van toepassing is. Verplicht attribuut. Verkeer heeft één of meer Locaties en één of meer locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.25.4 *Toelichting op de attributen en waardelijsten*

- *type*: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Verkeer gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.
- *naam*: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Verkeer. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de Verkeergroep.
- *groep*: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Verkeer op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'Verkeergroep'.
- *locatieaanduiding*: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Verkeer hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Verkeer. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Verkeer van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Verkeer in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Verkeer geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Verkeer wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Verkeer-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Verkeer te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Verkeer. Verkeer heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.25.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingstype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor Gebiedsaanwijzingtype Verkeer wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.4.26 **Gebiedsaanwijzingtype Water en watersysteem**

6.4.26.1 *Toelichting op de toepassing*

De Gebiedsaanwijzing van het type Water en watersysteem wordt gebruikt voor gebieden en waterstaatswerken die van belang zijn voor het beheer van water en watersystemen. Voorbeelden zijn de ligging van oppervlaktewateren en waterstaatswerken en de begrenzing van het kustfundament, zwemlocaties, grondwaterbeschermingsgebieden en voor de reservingsgebieden van grote rivieren. De Gebiedsaanwijzing van het type Water en watersysteem

kan ook worden gebruikt in visies en programma's voor het aangeven van gebieden en objecten waar beleidsmatig bijzondere aandacht is voor water en watersysteem.

Provincies zullen de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem vooral gebruiken voor waterbergingsgebieden, grondwater en grondwaterbeschermingsgebieden, oppervlaktewateren en regionale keringen. Ook gemeenten zullen in omgevingsvisie en omgevingsplan beleid en regels over water en watersysteem opnemen en kunnen daarvoor gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem, maar uitgangspunt is dat zij in het omgevingsplan voor het toedelen van functies bij voorkeur gebruik maken van de Gebiedsaanwijzing Functie.

Om de geometrische begrenzing van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem te kunnen vastleggen en de verschillende gebieden van dit type op een kaartbeeld weer te geven is het noodzakelijk om de annotatie Water en watersysteem te gebruiken. Op voorhand is niet te zeggen hoeveel en welke specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem in de verschillende omgevingsdocumenten begrensd zullen worden, het is mogelijk dat het er veel verschillende zullen zijn. Er is geen symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) voorhanden die een grote hoeveelheid verschillende specifieke vormen van het type Water en watersysteem kan weergeven op een manier waarbij voor het menselijk oog voldoende onderscheid is tussen de verschillende gebieden. Daarom is er ten behoeve van de weergave voor gekozen om de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem in groepen in te delen. De WaterEnWatersysteemgroepen die gebruikt kunnen worden, zijn opgenomen in een gesloten waardelijst. Iedere groep heeft een eigen symboliek. Door te werken met de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem met het attribuut groep en de juiste waarde van de waardelijst WaterEnWatersysteemgroepen kunnen de werkingsgebieden van alle specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem in een (interactieve) viewer worden weergegeven op een kaart. Het is dan mogelijk om een integraal beeld van alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem weer te geven, maar ook om alle locaties van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem van een bepaalde groep weer te geven.

6.4.26.2 *Definitie*

Gebied dat is aangewezen door regels of beleid, gericht op het beheer van water en watersystemen.

6.4.26.3 *Norm*

De Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem kent de volgende attributen:

- *identificatie*: de unieke identificatie waaronder elk object van dit type bekend is. Identificatie conform datatype NEN3610-ID. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *type*: de soort Gebiedsaanwijzing. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing'. In dit geval altijd Water en watersysteem. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *naam*: de naam van de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem. Het bevoegd gezag is vrij in de keuze van de naam. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *groep*: de categorie waartoe de specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem behoort. Te kiezen uit de gesloten waardelijst 'WaterEnWatersysteemgroep'. Verplicht attribuut. Komt 1 keer voor.
- *locatieaanduiding*: de verwijzing van een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem naar (de identificatie van) de bijbehorende Locatie; attribuut waarmee de *locatie* wordt aangeduid waar deze annotatie Water en watersysteem van toepassing is. Verplicht attribuut. Water en watersysteem heeft één of meer Locaties en één of meer

locatieaanduiding-relaties met Locatie. De locatieaanduiding van een Gebiedsaanwijzing mag alleen verwijzen naar gebieden of gebiedengroepen.

6.4.26.4 *Toelichting op de attributen en waardelijsten*

type: attribuut dat aangeeft van welk type deze specifieke Gebiedsaanwijzing is. In dit geval wordt uit de gesloten waardelijst 'TypeGebiedsaanwijzing' altijd Water en watersysteem gekozen. Zie voor verdere toelichting paragraaf 6.4.8.

naam: door het bevoegd gezag zelf te kiezen, er is geen waardelijst voor de naam van specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem. De naam mag ook dezelfde zijn als de naam van de WaterEnWatersysteemgroep.

groep: om een groot aantal verschillende specifieke vormen van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem op een kaart te kunnen weergeven op een manier die voor het menselijk oog voldoende onderscheidend is, worden ze gebundeld in groepen. De groep vormt dus het kenmerk waarop de symboliek (kleur, arcering, lijnstijl) van de weergave wordt georganiseerd. De groepen die gebruikt kunnen worden zijn opgenomen in de gesloten waardelijst 'WaterEnWatersysteemgroep'.

Locatieaanduiding: het attribuut dat de verwijzing bevat naar de identificatie van de specifieke Locatie die bij deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem hoort én aangeeft wat de betekenis van Locatie is voor het object waar het bij hoort; in dit geval voor Water en watersysteem. Dit attribuut legt dus vast dat deze Locatie de locatie is waar deze specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem van toepassing is.

De eerste keer dat een specifieke vorm van de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem in een omgevingsdocument in een Juridische regel of Tekstdeel voorkomt, wordt deze met de Gebiedsaanwijzing Water en watersysteem geannoteerd, met een verwijzing naar de Locatie die bij die Juridische regel of Tekstdeel hoort. Als vervolgens in een nieuwe Juridische regel of Tekstdeel diezelfde specifieke vorm van Water en watersysteem wordt gebruikt, wordt in die Juridische regel of Tekstdeel volstaan met een verwijzing naar het betreffende al bestaande Water-en-watersysteem-object, en wordt verwezen naar de Locatie die bij de nieuwe Juridische regel of Tekstdeel hoort. Op deze manier is van iedere afzonderlijke Juridische regel of Tekstdeel over die specifieke vorm van Water en watersysteem te zien welke Locatie er bij hoort en is ook zichtbaar welke Locaties horen bij de specifieke vorm van Water en watersysteem. Water en watersysteem heeft dus altijd met 1 of meer Juridische regels of Tekstdelen een relatie.

6.4.26.5 *Toepassing presentatiemodel*

Zoals hiervoor is toegelicht zorgt het attribuut *groep* er voor dat de Locaties van een bepaalde groep van ieder Gebiedsaanwijzingstype worden weergegeven op een kaart. Voor de uitwerking voor Gebiedsaanwijzingstype Water en watersysteem wordt verwezen naar het Presentatiemodel.

6.5 **Het niveau van annoteren**

Een annotatie kan -in inhoudelijke zin- betrekking hebben op een hele Regeltekst of een Juridische regel, en indien gewenst zelfs op een onderdeel daarvan. In de technische uitwerking worden annotaties gepositioneerd op het niveau van de Regeltekst: iedere annotatie verwijst naar de identificatie van de Regeltekst. De annotatie die inhoudelijk gaat over een onderdeel van een Regeltekst verwijst dus niet exact naar het opsommingsonderdeel of het stukje tekst

waarop de annotatie van toepassing is (dat heeft namelijk geen identificatie), maar naar (de identificatie van) de Regeltekst, oftewel het artikel of lid, waarin de annotatie voorkomt. Gevolg daarvan is dat DSO-LV bij een bevraging het hele artikel of het hele lid toont en niet alleen de Juridische regel of het stukje tekst waar de annotatie inhoudelijk betrekking op heeft. Dat is ook wenselijk omdat op die manier de volledige context wordt getoond.

6.6 Standaardfrase als verbinding tussen regeltekst, werkingsgebied en waarden

In omgevingsdocumenten met regels zullen veel normen voorkomen die in verschillende gebieden verschillende waarden hebben, denk hierbij bijvoorbeeld aan maximum bouwhoogte in de omgevingsverordening. Het is mogelijk om in de regeltekst van het omgevingsdocument voor iedere norm zoveel regels op te nemen als er gebieden zijn, dan wel als er waarden zijn die de norm kan aannemen. Figuur 22 laat een stukje regeltekst zien waarin deze systematiek is toegepast:

Streven leegstand agrarische bebouwing maximaal 4% in Regio X
Streven leegstand agrarische bebouwing maximaal 6% in Regio Y
...

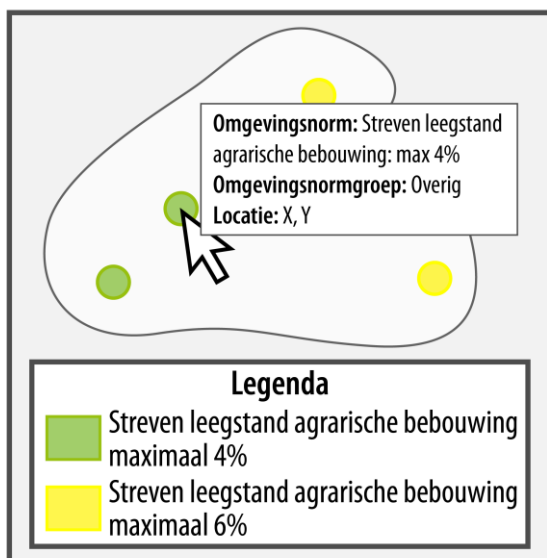
Figuur 22 Beschrijving van de gebieden waar de norm geldt én de waarden zijn in de regeltekst opgenomen

Om de leesbaarheid en raadpleegbaarheid te vergroten is het ook mogelijk om de Locaties waar regels gelden en de waarden die normen op de verschillende Locaties hebben, op een kaartbeeld weer te geven.

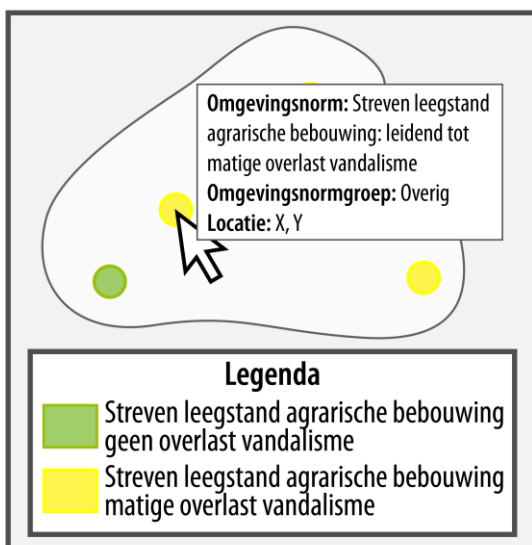
Voor die tweede methode biedt het model de mogelijkheid om de norm zodanig te formuleren dat deze voor de mens leesbaar en begrijpelijk is én de verbinding legt met het werkingsgebied en alle waarden die de betreffende norm op de afzonderlijke locaties van het werkingsgebied heeft. Hiertoe wordt in de norm een standaardfrase opgenomen. De standaardfrase is een in algemene bewoording geformuleerde verwijzing naar het werkingsgebied. Het presentatiemodel zorgt er vervolgens voor dat de waarden voor de betreffende norm geclassificeerd op een kaartbeeld wordt getoond en dat na interactie met het kaartbeeld de op die locatie geldende waarde wordt getoond. Zoals in de paragrafen over de annotaties omgevingswaarde en omgevingsnorm is aangegeven kunnen de waarden numeriek zijn, maar ook in woorden worden beschreven. Het presentatiemodel maakt van beide het weergeven mogelijk.

Een voorbeeld van een norm met een standaardfrase die in de omgevingsverordening kan voorkomen: "De maximum bouwhoogte van een woning is *de ter plaatse van het werkingsgebied 'maximum bouwhoogte woning' bepaalde waarde*." In dit voorbeeld is de standaardfrase in cursieve tekst aangegeven. Afhankelijk van de plaats die wordt geraadpleegd, wordt de op die plaats geldende waarde na interactie met het kaartbeeld getoond. Bijvoorbeeld:

- Resultaat van bevraging A (Figuur 23): De waarde 13 meter wordt getoond.
- Resultaat van bevraging B (Figuur 23): De waarde 7 meter wordt getoond.
- Resultaat van bevraging C (Figuur 24): De waarde 'Passend in de straatwand' wordt getoond.

Figuur 23 Standaardfrase in regeltekst gecombineerd met weergave van de waarden van een norm na interactie met kaart, kwantitatief

Figuur 24 Standaardfrase in regeltekst gecombineerd met weergave van de waarden van een norm na interactie met kaart, kwalitatief

6.7 Verplichte en onverplichte onderdelen van de standaard en hun juridische status

In het voorgaande deel van dit hoofdstuk is de modellering van de omgevingsverordening beschreven: de tekststructuur en de toepassing van IMOW. Een deel hiervan is verplicht, een deel is niet verplicht en keuzes daarin hebben juridische gevolgen. Die worden in deze paragraaf besproken.

Het deel van de omgevingsverordening dat de tekst van de regels bevat kent een Artikelstructuur. Het is verplicht om hierop het STOP-tekstmodel voor de Artikelstructuur en de specificatie van de Artikelstructuur voor de omgevingsverordening, die is beschreven in paragraaf 5.1, toe te passen. Iedere regeltekst, dus een artikel of een lid, moet een werkingsgebied hebben. Dit werkingsgebied moet worden vastgelegd door middel van een verwijzing naar de Locatie van de regeltekst dan wel naar de Locaties van de juridische regels in die regeltekst. Het toepassen van de specificaties voor locatie (zie hiervoor paragraaf 6.4.3) is verplicht (voor zover van toepassing). Het is verplicht om Locatie vast te leggen in de vorm van een geografisch informatieobject met een noemer en in de regeltekst een verwijzing naar het geografisch informatieobject te maken door daarin de noemer op te nemen. Door deze verwijzing in de regeltekst krijgt het geografisch informatieobject juridische status.

Voor de bekendmaking van een besluit tot vaststelling of wijziging van de omgevingsverordening in het officiële publicatieblad volstaat het, naast uiteraard het toepassen van een aantal algemene verplichtingen die uit STOP voortvloeien, om aan bovenstaande verplichtingen te voldoen. Zoals in paragraaf 6.2.5 gezegd: een computer weet met deze methode dat regeltekst en werkingsgebied bij elkaar horen maar kan geen verdere betekenis aan die relatie geven en kan het werkingsgebied ook niet op een voor de mens betekenisvolle manier op een kaart weergeven. De mogelijkheden van DSO-LV worden met deze methode niet benut en het dienstverleningsniveau voor de gebruiker van de omgevingsverordening is beperkt tot het niveau van de bekendmaking in het officiële publicatieblad.

Het is alleen mogelijk het afgesproken dienstverleningsniveau van DSO-LV te bereiken door aan de regeltekst en de werkingsgebieden extra informatie toe te voegen door het annoteren met de IMOW-objecten Activiteit, Omgevingswaarde, Omgevingsnorm en de verschillende typen Gebiedsaanwijzing. Daarnaast kan het attribuut *gerelateerdeRegeltekst* worden toegevoegd. Door het gebruik van het relevante type Juridische regel wordt informatie over de beoogde doelgroep voor de Juridische regel toegevoegd. Deze annotaties zorgen er voor dat de regelteksten gestructureerd bevraagbaar zijn en dat de locaties waar die annotaties van toepassing zijn op een kaart kunnen worden gepresenteerd. Deze vorm van annoteren is niet verplicht gesteld. In principe vormen de annotaties met IMOW-objecten geen onderdeel van het besluit en hebben ze geen juridische betekenis. IMOW-objecten bevatten echter wel de juridische naamgeving, zoals de naam van de activiteit. Deze moeten dan ook consistent zijn met de juridische teksten en geografische informatieobjecten en beide delen worden als een set gezien en gepubliceerd.

Wanneer het bevoegd gezag bepaalde normen op verschillende plekken verschillende waarden wil geven kan dat op twee manieren. De eerste manier is door alle adressen of locaties in de tekst te benoemen en alle waarden in de tekst van de regel op te nemen, zoals getoond in Figuur 22 in paragraaf 6.6. Er is dan geen relatie met kaart of werkingsgebied. Met deze methode staan de waarden en de adressen of locaties waar die waarden gelden in de (mensleesbare) tekst en vormen ze rechtstreeks onderdeel van het besluit. Ze hebben daarmee juridische werking. Als het bevoegd gezag de gebruiker makkelijker inzicht wil geven in specifieke waarden voor verschillende locaties door middel van interactie met de kaart, dan kiest het bevoegd gezag voor de tweede manier: het annoteren met het IMOW-object omgevingsnorm respectievelijk omgevingswaarde. In dat geval moeten de locaties en de bij de omgevingsnorm of omgevingswaarde behorende waarden in een geografisch informatieobject worden vastgelegd. In de tekst van de regel wordt met behulp van de noemer naar het geografisch informatieobject verwezen (zie Figuur 4 voor een illustratie). Door het vastleggen van de waarden in geografische informatieobjecten en daarnaar door middel van een noemer te verwijzen krijgen de waarden juridische werking en zijn ze onderdeel van het besluit.

C Bijlagen

Bijlage 1 Begrippenlijst

De lijst met de in deze standaard gebruikte begrippen en hun definities is te vinden op [de website van Geonovum](#).

Bijlage 2 Ontwerpkeuzen

Voor de omgevingsverordening zijn geen 'van de standaard' afwijkende ontwerpkeuzen van toepassing.

TPOD30
TPOD40
TPOD50
TPOD60
TPOD70
TPOD80
TPOD1780
TPOD400, TPOD410, TPOD420, TPOD430, TPOD440, TPOD450, TPOD460, TPOD470,
TPOD480, TPOD490, TPOD500, TPOD510, TPOD520, TPOD530, TPOD540, TPOD550,
TPOD560, TPOD570, TPOD580, TPOD590, TPOD600, TPOD610, TPOD620, TPOD630,
TPOD640, TPOD650, TPOD660, TPOD670, TPOD680, TPOD690, TPOD700, TPOD710,
TPOD720, TPOD730, TPOD741, TPOD750, TPOD760, TPOD770, TPOD781, TPOD790,
TPOD800, TPOD810, TPOD820, TPOD831, TPOD841, TPOD851, TPOD860, TPOD870
TPOD880
TPOD810
TPOD820
TPOD870
TPOD880
TPOD980
TPOD990
TPOD1000
TPOD1010, TPOD1020
TPOD1030
TPOD1040
TPOD1050
TPOD1060, TPOD1070
TPOD1560
TPOD1570
TPOD1850
TPOD1850
TPOD1670
TPOD1690
TPOD1630
TPOD930, TPOD940
TPOD1700
TPOD1740
TPOD1710
TPOD1730
TPOD1650
TPOD1650
TPOD1770